

העוברים החדה

כיצד נכשל הנסיון המתוכנן להטעות את דעת הקהל
ולמחר את ד"ר ישראל רודולף קסטנר בניגוד לפסק-הדין

קטן המעשפני

מה באמת

אמרו השוכנים

נאומי הגדול

של תמיד

העולם הזה

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, טלפון 26785.
ת. ד. 136. מען למברקס: עולמפרסט.
הנפוצה לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שחם בע"מ, ת"א, טל. 62239.
התפצה: דוד פופל ובניו, תל-אביב.
המערכת איננה אחראית לתוכן המודעות.

העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כהן

עורך משנה:
רוב איתן

עורך כיתוב:
סילבי קשת

כתב בכיר:
אלי תבור

עורך תבנית:
אהרון צור

צלם המערכת:
אריה פרו

חברי המערכת:

מנשה ברדיין, שייק גלור, יליז גלילי,
רויט הורוביץ, רותי ורד, אברהם חרסון,
אוסקר סאנדר, אלכס מסיס, אביבה ססו,
עמוס קינן, שלמה קרו.

העתון הנקרא ביותר במדינה

2' 2'

תפיד התיקע אותו מספר אחרון באמצעות קול ישראל. אני מציע לחקוק את המספר האחרון בארונה של חתנתה הערבית של קול ישראל כדי לחסור מספרות ששפתתמת בהם חתנה זו בישפע. המספרים נחוצים לבנינו.

זהר חלקא, נצרת

בני-מיתרים

אנו שני חברים במרא, הקוראים את עיתונכם המפורסם, מאמינים למאמריו ומוכיחים עליו. אנו שני חברים, מכלים את רוב הזמן ביחד. קוראים, כותבים, מחפשים לחיות ובי רוד השם מצליחים להיות בכבוד.

כרמל, קיבלנו בשמחה את גליון העולם הזה 1067, והתחלנו לקרוא בו ולחפש פוליטיקות שונות במדינות שונות. התחלנו להעביר עמודים עד שהגענו לסיפור "עשרים ושלושה חתנים לכלה אחת" אמנם הסיפור דומה לסיפורי הנכבד האמריקאי ארסון לובין. קראנו בסיפור על 28 האנשים שהיו מוכנים לשרוף, לירות ולשבת במעצר בגלל חיפה פיה כוהא, שהם בני טובים, הם מתבטלים מעבודה וגוהנים כנוהג וזעורו (פרחחים).

בני טובים? הכר נכון להחליט את האבים והמשפחות שלנו אשר לא פנינו להם? תבקי רן אוהנו ותמצאו שאנו ובני משפחותינו אנשים ישרים. מתבטלים מעבודה? אנו עובדים ומתפרנסים כי אף בוארם לא יכול להיות בלי עבודה ובמיוחד אנחנו.

נכון שיעצרו 28 אנשים בקשר ליהודה פיה פיה, אולם לא כולם רצו להיות חתנים לכלה. ביניהם היו גם כמה נשואים ואבות ילדים. בין אלה היו אבות ובניהם, ואיך יתכן שאב ובנו היו נלחמים כדי לחתנת? עם היפה פיה כוהא?

אליאס דיב תלמי:
נעים עדיב גילוי, מרא

המנהל "בני-טובים" השתעע בעתונות הר עכרית, ואיך מפתיר בעקבותם כל גונג מכור ניות (העולם הזה 1068). הרשני לשאול כי אילו משרת מנימוס ומה לפחות צליכה להיות הכנסת החורית של האב, כדי שי תפיד יהפך מנגב פישם לבני-טובים?

אליאס דיב תלמי

צליחת האמנש

בנינו של השחיין עמואל פנים הצליח בעונה זו את תעלת הליאנס נראה לו נועץ למדי. יתכן והוא עוד לא היה באירופה, אבל אני חושש שישו משם, התחזית שליו תעלת הליאנס איננה מפרץ חיפה.

שמעון פלאי, חיפה

מצליחים של חצי הליאנס בכל השי נים נוכחתי דעת כי כמעט כל השחינים למרחקים ארוכים, ובמיוחד חשתינים ממצי רייס, הם כריאטיב ורטיאריים. כיצד מתכוונו פנים לצלוח את הליאנס עם גוף רוח כליה?

י. קדיש, תל-אביב

לא כל"כך אלא כך (ראה תמונה).

המספר לעמואל פנים: שיצלה ויצליח! אריה הלפרין, תל-אביב

קרא די גוי

קראתי את המאמר "קוראים לי שייניץ" (העולם הזה 1067) ומשם נתרחתתי. דבריה של הנוצריה הנקנה: "אנחנו מורדניים, לא נחזור למנהגים של ימי הביניים" הרתינוני במיוחד. מה פירוש ימי הביניים? אני סבור שאין טעם לעמוד בפירוש מה ערכה המוסרי וההיגיוני של המילה. אם אוהבת הנקה את בעלה בחור בעל, עליה להסכים לכל חוקיה האלמנטריים של היהדות, ואם לא, הרי שיש בזה הוא לחזור לארץ מסנה באה.

א. אורי, תל-אביב

באחד העתונים היומיים התפרסמה ידיעה כאילו ילדי בית הספר בנאקיים שלמדו יחד עם הילד בונדו סביצקי, עליו כתבתם שיעוב את ביתהספר בגלל שקראו לו גוי, מכחישים את הדבר. גם המורה טוענת שלא היו דבר רים מעולם. אולם היכן היתה מורה זו קודם לכן? מדוע לא מיהרה כל כך לפעול כאשר ראתה שבבשר שלושה חרשים לא בא בונדו לביתהספר? או לא היה אכפת לה דבר, ואפילו לא באה לבקר בביתו של סביצקי ולישאל מדוע לא בא בנו לביתהספר? פ. ד., נויקיס, מעברה

שיר כיסופים

לי בידורי, ילדי הארץ, הנמצא בכר למעלה 60 שנה וגר היום בעיר אוראן (אלג'יריה). שניסו נכספה לעלות ולהשתקע בישראל, ומסעמים לכללים אין ביכולתו לר הנשים את שאיפתו. את כיסופיו לארץ מולדתו הוא מבטא בשיר, ששלחו אלי על מנת לפרסמו באחד מעיתוני הארץ. אני סבור שתונכם הנכבד הוא הכמה לביטוי של בעל השיר, העורג לשוב אל צור מה עבתו. אבקשכם לפרסמו בעתונכם שירש קהל רב של קוראים בתפוצות, לרבות אלג'יריה. עזיד שלמה מאמאן, טבריה

העולם הזה שמח להיענות לבקשתו של בן למשפחת רבנים צפתית עתיקה ולפרסם את שירו של שלמה מאמאן, ילד טבריה הנמצא באוראן שבאלג'יר.

שאלתי ובקשתי אלוהי הקשיבה לארץ ילדתי וחמדותי אותי השיבה. מתוך מדבר הגוים שאני נא וגלגלי הלא חשים קץ לגלותי ותחלימיני.

מאוד לארץ הצבי נפשי השתוקקה אנה חיש מהר הצילה נפשי מכל מצוקה. מלא חפצי עד אשר אדמת הקודש אשקה לא אהיה בן חורין במדינתנו החזקה ונבדות פי ושלם ותחי אחריתי מתוקה.

אירופה ביסודיות. אם ממשלת ישראל תנסה להחמק מחובה זו, יש לפנות אל יהדות העולם שהיא תרכיב את הועדה. ואו חוששני כי הצמרת הנוכחית של ישראל תפוע כי נאשמת בגני כס דעת הקהל העולמית. אליהו מירקנד, חיפה

אחרי ישראל כל כך הרבה עתונים, וי האותי לשירותי קול ישראל בעניין זה, אני כבר לגמרי מבלבלת. מה קרה בעצם בבית המישט העליון?

גאולה ויינטרוב, תל-אביב

תיאור מפורט, ראה בעמודים הבאים.

דברים קרשונים

סיפור של הנברת פני גוטסמן על הת נהגות של בעלה שהרג מהמקובל בקנאות לת תעק קילשוו בנכה (העולם הזה 1059). מוכיח מה רבה הסכנה בהשמעת דברים קילושנס.

נ. ספר, תל-אביב

מי זה טיען כי המתח החלוצי החפלאי בקרב אורחי המדינה ירד?

סגולה כהן, תל-אביב

ארץ מקדש

אינני מבין מדוע מתחמקת משרת ישראל מהסגרתו של משה הפעולה עם הנאצים, יוסף ויאנבויצ' (העולם הזה 1059) ליד הצרפתים. אם אמנם המבצ המישט בישראל איננו מאפשר הסנה, בהיעדר אמנת הסנה בין שתי המדינות, מדוע אין המדינה תובעת לדיון את האיש לפי החוק לעשיית דין בי נאצים ועונותיהם? צחק הנורל הוא שדווקא במדינת ישראל נמצא מקלם למשתפי הפעולה עם הנאצים.

ברוך טיביב, ירושלים

הבה נצא במחור

התפלצתי למקרא הידיעה שבת העשור ירדנו את הקהל לקודר רודים סלונים בי תוצות הערים, איך יתכן שהג העשיר, החג הלאומי שאפשר בדמם של רבבות צעירים

שחיין פנים

ועצירות, יהפך לחג גלור? תהיה זו תמונה יפה להעלות את זכרם של אלה ברודי מסי זה, צ'ה'צ'ה'צ'ה ורוקנרול. האם נשלים עם זה? הניתן למספר אנשים להרוס את צביונו הלאומי של החג?

יצחק א., חיפה

ארישות הציבור

התאכזבתי מאוד כשקראתי את מאמר ה עורך תארא קורי (העולם הזה 1057). אם אמנם החופש של היהודים עצמם הוא בסכנה מה עם חופש המיעוט הערבי? קיימות כנראה שתי אפשרויות. הראשונה: ארישות עצומה רובעת על הצבור היהודי עד כדי כך ש הפכו להיות לא איכפתניים מבחינה מר סתית: והאפשרות השניה היא הקלות בה אשיר לטמסם את דעת הקהל היהודי, ולבצע כל מיני מזימות בהסוואת "בסחון המדינת", שתוכנה כהסוואת המיטענות והמוצלחת ביותר אפילו לגבי העלליות השלטוניות ביהודים ולא רק לגבי ערבים.

נוכחתי כי הדמוקרטיה הישראלית מפז תחת מבחינה פורמלית בלבד, ועל הצבור הישראלי לא לתת לפורמליות זו להישלחות. לעומת פורמליות זו דומני שזכור לכלנו כי בירור המספרת והפרימיטיבית הצליחה דעת הצבור למנוע הצטרפות לבריית-בנרדא עילידי הפגנות רחוב.

אליאס מועמר, ירושלים

ביהלאים נשיא מערים את תעלת סואץ, חקע קריין קול ישראל בערבות את המספר האחרון בארונה של מצרים. כשנתחם הסכם הסולידריות הערבית, בהקפות הממשלה ה לאומית של ירדן, כיהר קול ישראל לתקוע גם את המספר האחרון בארונה של ירדן. כשנתגלה הקשר האמריקאי למינור השלטון בסוריה, מי לא יתע א המספר האחרון בארונה של סוריה?

סכתבר מזה שהפטיש המערבי הזה הוא

שחיים כהן מעבד חוק חדש שמגמתו היא לשלול מחברי וממני את הזכות לערוך עתון. ואילו השבוע, עם סיום משפט קסטנר, ביקש חיים כהן (ללא הצלחה) להפעיל סעיף נשטם של החוק, המאפשר לאסור על אדם לכתוב ולפרסם מאמרים. אם היה ספק שהכונה היתה ליצור תקדים גלור, הרי בא זירוסלס פוסט למחרת. פסקהדין ופיוז ספק זה בי מאמר ראשי.

הבה נהיה צנועים. אמנם השתדלנו במשך שבץ שנים ארוכות לגלות את האמת, להקיע את השחיתות במוסדות הציבור, למחות ביקורת על גילוי המשטר, לחשוף את הפעילות האפלה של מנגנוני-החושך ולהתריע נגד הדיקטטורה והוחלת בארץ. השקענו בכך את מיטב פיתנו הדל. אך אינני חושב שמא מצינו הספיקו.

על כן אינני בטוח שאנו זכאים באמת לכל הכבוד הזה אשר יריביו שופעים עלינו עתה. אולם נשתדל להיות ראויים לו.

★ ★ ★

בסופי של דבר, זוהי גם מחמאה לה ה קורא היקר של עתון זה.

מדוע בכל זאת רואה צמרת זו צורך ב הסתת דעתהקהל? מדוע היא סבורה שיש הכרח לערער את אמון בנו, לפני הנקטה בצעדים מסוג זה? מדוע היה צורך בהפגנה השבוע, ובמסעההתעמולה האדיר של קול ישראל לכבוד יצירה חלושה זו של המחזנות הישראלית?

הסיבה היא פשוטה: גם נושאי הדיקטטורה המוסחית אינם מעזים לעשות דבר שיקומם אותך, האורח הישראלי. אין הם מעזים ל הפעיל את שיטות הגפסא. נגד עתון זה, הקורא, מאמין בכנותו, במסירותו ובטוהר מסרותיו. הם פוחדים, פשוטו כמשמעו, מפני התוצאות האפשריות של ועמך.

כל עוד קיים חשש זה מפני הכוח האדיר הגלום בציבור ההגון בארץ ובחופץ-לארץ, לא ירד המסק על חרות-האדם בישראל, ולא יכבה האור במגדלור העולם הזה.

★ ★ ★

הצמרת שהתכנסה באולם הבימה, חבורת ה"פרומינגנים" של המשטר המפלגתי, הוזהרה להשבע בגלוי עם שני אישים: עם ישראל רודולף קסטנר, האיש שהציל לדעת חמשה שופטים עליונים פושע-מלחמה נאצי גדול בנסיבות מחרדות, האיש שיסמל לעד את שיתוף-הפעולה עם האויב. אין זה מקרה גם שסביב אולם הבימה ובתוכו שוטטו עשרות בלשים ואנשי מנגנון החושך, ממש כשם ששמרו סביב אולם בית-המשפט בשעת מתן פסקהדין.

האיש השני שאתו הודהה הצמרת אינה אלא גמושה רוחנית כמו יגאל מוסיונון, אדם שגם בעיני שותפיו מגלם התנחנות מיסרית קיצונית.

אם אלה שתי הרגליים אשר הצמרת המפ לגתית בוחרת לעמוד עליהן עתה — יבושם לה. אמור לי מי ידידיך, ואניד לך מי אתה.

לוי סלון

מכתבים

את אומץ-לבכם, לא את תבונתכם. כי את ההיסטוריה אי-אפשר לזרו, ובדואי לא בא שר השלטון עושה את הכל כדי שלא תזורו. דודי שהם, תל-אביב

לא נותרה ברירה אלא להקים ועדת חקירה ציבורית, אשר יוטל עליה לכרר את טוהת

השבוע ניתנה למערכת העולם הזה מחמאה שרק מעטים העתונים בעולם שזכו לה. באולם הבימה, בתל-אביב התכנסו רוב חברי ממשלת ישראל בהנהגתו האישית של ראש-הממשלה, יחד עם שימנה וסולתה של צמרת המשטר המפלגתי, מוכיר מפא"י, רא שי ההסתדרות, מפקי המשטרה ומנגנון החושך בתוספת רבים ממלחכי-פיוכתם, בר מעמד ציבורי רבירושם שהיתה לו מטרם אחת ויחידה: לערוך הפגנה נגד העולם הזה. ביגוי הומין אישית את חברי הממשלה להצגה זו, שהועמדה לסניהם כמעמד רשמי מחייב. מי יודע מה יקרה לנציגי מפ"ם והדתים על העדרם?

במרכז המעמד עמד מחזה, שאף לאיש מן הנוכחים לא היה לו ספק על כחנת כותבו ושולחיו — הסתה גלויה ובלתי-מוסחית למעשי אלימות נגד עורכי עתון זה. לדעת כל המבקרים הידועים, ממתו של מחזה זה מתחת לאפס. אך מדי פעם פרצו הנוכחים, בהדרכת קלאקה מאורגנת, במחאות-כפיים רשמיות גם באמצע ההצגה, כאשר דובר ברורות על הצורך לשבור את יוניו, לרנצץ את ראשונה, לשבור את עצמותיו, וכי. ראש-הממשלה, שישב בשורה הראשונה, דאג לכך שהגבתו האישית לא תישאר סמויה. תוך כדי שכיבה-למחצה בכסאו, הרים את ידיו מעל לראשו ומחא כף לעיני נאמניו.

★ ★ ★

איני סבור כי היתה אי-פעם בארץ הפגנה אדירה כזאת של השלטון, על כל שלוחותיו, נגד גורם ציבורי כלשהו. העובדה שהפעם אין המדובר אפילו במפלגה יריבה או סיעה בכנסת, ואף לא בארגון-המונים או בצבא פרטי, אלא בקומץ אנשים חסרי כל עורף ציבורי מאורגן, אף מוסיפה משקל לחזיון יחיר-במיוו זה.

ראש-הממשלה כבר הואיל בטובו כמה פעמים להשמיץ אותי ואת חברי מעל במת הכנסת. פיקודיו כבר שברו לי פעם את שתי בנסיבות חיצוניות הומויות עד להפליא לאלה המתוארות עתה במחזה. מנגנון-החושך כבר חסף את אחד מכתבינו. העתונות הרש מית, בתוספת תחנת-השדרור של מפא"י, הת גייסה כבר כמה פעמים נגדנו במערכת-הסתה מאורגנת וסוטאלית.

אולם מה שקורה עתה הוא יותר מזה. זו הפעם הראשונה מפגינה הצמרת הקיימת קבל עם ועדה שמיא רואה בעתון זה את האויב העיקרי שלה בארץ, שהיא פוחדת מ פניו יותר מאשר מפני כל המפלגות, כל ה מחתרות וכל הארגונים גם יחד.

המעמד החגיגי לכבוד מחזה זה, שמרבית עתונות ישראל התקוממה נגד מגמתיו ה רודניות-הטוריסטיות, הוא רק גולת ה כותרת. יש להוסיף עליה את העובדה שראש-הממשלה הפיל ממשלה והרכיבה מחדש מי תוך מגמה יחידה לחוקק חוק-עתונות שי אפשר לסגור עתון זה (שהרי אין הוא מעוניין לסגור את הארץ או את מעריב).

בסקהדין

השופטים העליונים, שנתנו את פסקהדין הסופי בפרשת קסטנר, אמרו דבר אחד שני בק לזכרוננו: כאן תפקידה של ההיסטוריה לקבוע את פסקהדין. אחת, ועוד יוהמים כמכום, ניסיתם לאלץ את דעת הקהל לפסוק את דינה בפרישה זו עתה. אפשר רק להעריך

כפר ונונים

של פרומיננטים ואבקי האדם, לבין עקרון המנהיגים של הנאצים עצמם. מסתבר כי מנהיגי הרצחנים וכמה ממנהיגי הנרצחים נגלו איכשהו בתפיסה קרובה כלשהו על עליונות המנהיגים ועל נחיתות המנהיגים. ההבדל היה כי בעיני הנאצים, מותר היה למנהיג לרצוח. ואילו בעיני הנבאים האלה של הגטו, מותר היה למנהיג להציל את חיי המיוחסים על-חשבון ההמונים הנרצחים.

יתכן כי שיתוף-הפעולה לא היה אפשרי ללא שיתוף זה של המחזיק שבה — הפאשיזם תחת מחנה הריכוז מול הפאשיזם הרוחני של אותם גבאי הגטו.

★ ★ ★
שיתוף-הפעולה דומה להיידורדות: קשה מאד לעצור בעדו אחרי שהחל. מי שמתחיל בשיתוף-פעולה מתחיל מזה הנראית לו כרצויה מבחינה ציבורית, כמו למען הצלת הפרומיננטים, סופו להתגלגל לשיתוף-פעולה על רקע אחר לגמרי. ומי שאינו מבין — או אינו רוצה להבין — השתלשלות זו, אינו יכול להסביר גם את התופעה האחת שעליה הסכימו כל חמשת השופטים של בית-המשפט העליון. מדוע הציל ישראל רודולף קסטנר את פושעי-המלחמה, אלוףי הס.ס. קורט בכר?

אף לא אחד משלושת שופטי הרוב אינו נותן תשובה ברורה על כך. אולם התשובה חייבת להיות. בלעדית כל קביעה על פרשת קסטנר תישאר מרחפת בערפל, שהרי קסטנר לא הציל את בכר בימי השואה, תחת לחץ הזוועות, כשאולי שחיימשקלו הנפשי היה מעורער, אלא כעבור שנים, בימי השלום, אחרי שסר הסייט, בדעה צלולה לגמרי. קבע השופט זילברג, ואף השופט גייסן הצטרף לגישה זו: "מי שמסוגל היה לאחר המעשה להציל את בכר זה מן התליה, העיד בזה כי גם בשעת המעשה לא היו מעלליו של אותו פושע גדול-כליך בזויים ומתורעבים בעיניו... מבחינה נפשית אין הדל רב כל כך בין השיתוף הפעיל שלפני ה"מעשה, לבין השיתוף הסביל, המודעה, שלאחר המעשה. תמה אני, ואיני מבין, כיצד אפשר להאשים את קסטנר בהצלת קורט בכר, בלי להסיק הימנה מסקנה כל שהיא גם לגבי שיתוף-פעולתו עם הנאצים". השופטים לא רצו להסיק מסקנה זו. מתקבל הרושם שנמנעו מכך כמעט בכוח.

כי כאן נסגר המעגל. אם הציל קסטנר את בכר מפני שבכר ידע עליו יותר מדי, או מפני שנקשר ביניהם בימי המלחמה קשר סמוי שטיבו עוד אינו ברור, הרי שאין מנוס מן ההנחה כי שיתוף-הפעולה אשר החל בהצלת הפרומיננטים הגיע לשיתוף-פעולה אחר לגמרי.

★ ★ ★
אסור להיעצר באמצע הדרך. מי שמצדיק את שיתוף-הפעולה, למען ה"כוונות הטובות, חייב להצדיק את התוצאות הנובעות מכך בהכרח: את הצלת בכר בגרי מניה, ואת הסגרת לוחמי המחתרת בארץ. ובצי דק התריע השופט זילברג בחריפות גדולה: "לדון, ולברוח ממסקנות הדיון, או ממסקנה מסוימת של הדיון — אלה הם תרתי דסתר, המבטלים... את אופיו השיפוטי של הדיון".

החרדה העמוקה בה ליוותה צמרת המשטר את המשפט, והי נסיון המאורגן והאדיר שלה השבוע לסלק את מסקנות השופטים ול"בלבל את דעת האזרח — מוכנים בהחלט. כי בחשפם את פרשיו הרעיוניים האמיתיים של המשטר הקיים, שקם על ברכי שיתוף-הפעולה — נאלצו גם שלושת שופטי הרוב, כפי שעשו בדרכם שלהם שני, בכריהם האחרים והשופט הלוי, לכתוב על הקיר: מנה, מנה, תקל ופרסקן.

היהודי, שהשופט זילברג, ממש כמו השופט הלוי, הוא אדם בעל הכרה רתית עמוקה.

★ ★ ★
מי שמדבר על זכותם של פרומיננטים להיות ניצולים לבדם ביום שואה, סופו להגיע בהכרח גם לצד השני של אותו מטבע. מול הפרומיננטים עומדים אתם שאינם פרו-מיננטים, ושחיהם חשובים על כן פחות. מול הגבאים של הגטו, שמקומם שמור ברכבת האחרונה, עומדים המוני הגטו, הנשארים לבדם מול המשמיד.

מי שמדבר על פרומיננטים, מוכרח לדבר גם על אבקי-אדם. וכך הגיעו השופטים אולשן, חשין ואגרנט לקביעה המדהימה כי יהודי הונגריה, מאות אלפי בני-אדם אלה, אנשים שנבראו בצלם,

פרומיננטים משואת ארץ-ישראל.

★ ★ ★
ימי ילדותנו קראנו ספרים מרתקים על אסונות בים. סיפור אחרי סיפור החזיר להכרתנו מוסר שהכתיב חוק בלי יעבור: שתמיד מורידים לסירות-ההצלה בראש וראשונה את הנשים והילדים, וכי תמיד יורד אחרון רבה-חובל.

ואם אין די מקום בסירות, הרי קברניט הוא הנשאר על הסיפון, ויורד עמו למצולות. פסקי-הדין של הרוב בבית-המשפט העליון קובע מוסר אחר. יתכן כי פרט זה, יותר מכל פרט אחר בפסקי-הדין הארוך, מבליט את האמת הפשוטה: שפרשת-קסטנר אילצה את השופטים לדון בעל כורחם בשאלת-יסוד של השקפת-עולם ותפיסה מוסרית. וכאשר

מדוע הוא הציל אותו?

שחיו ונשמו, אחיהם והוריהם של חנה סנש, דוב גרוניר ויעקוב וייס, לא היו אלא "ענף שהוביש על העץ". לא במקרה נולד פסוק זה באחד המיסמכים של קסטנר. כי אם היו המונים אלה ענף שהוביש, שוב אין זה אלא טבעי שבא הכזרת וזכרת אותו. ואפשר להוסיף מסקנה הגיונית: כדי להציל את הענף היקר, את מאות העסקנים של המפי לגות והקהילות, מותר היה לשאת פעולה עם מי שזכר את הענף שהוביש. וזהו תיאוריה מסוכנת מאד. כי אפשר לגבש תפיסה זאת גם לגבי כל ציבור אחר. כבר כיום אין חסרים גם בישראל אנשים הסבורים שההמונים הרחבים הם אספסוף שיש למנוע בעדו מחשבה חופשית וביטוי חופשי, שיש לארגן את חייו מראש על-פי חוקי-יחורים ובעזרת שרתי-כפיה.

מי יודע מי יגדיר את מי, בבוא היום, כענף שהוביש? ומי יודע אם לא יקום באחד הימים גם בישראל מישהו המוכן להקריב את הענף שהוביש, על מאות אלפי עליו, כדי להציל את הפרומיננטים ש"צמחו על הענף המיוחס. מוזרת הקירבה הרעיונית בין התיאוריה

מדובר על השקפת-עולם ומוסר, זכותו של כל אורח להביע דעה אינה גופלת מזו של השופט המוסמך והנכבד ביותר. בשבוע שעבר, ערב מתן פסקי-הדין, הצגנו במקום זה את השאלה שנראתה לנו כעיקר העיקרים של הפרשה כולה: האם מותר לשאת פעולה עם האויב הנר? אם אסור, הרי פסול לא רק קסטנר, אלא פסולה גם כל צמרת הסוכנות היהודית בארץ-ישראל, ששיתפה פעולה עם השלטון הבריטי, שהסי גירה את לוחמיה-המחתרת למרתף-העיוניים של בלשיו. אם יבואו עתה חמשת השופטים ויאשרו את הלכותיו של הלוי, כתבנו, "יכנסו להיס"טוריה כדמויות נדירות, אשר הן משכמן ומעלה מעל לבני דורן. אולם דברי ימי האנושות כולה עניים מאד באנשים שהיו מסוגלים להתעלות לדרגה כזאת של הש"תחרות ממושיג חברתם".

זכותו הגדולה של בית-המשפט העליון בישראל היא כי בשנת 1958 נמצא בו אדם אחד שהתעלה לרמה זו של גדולה: השופט משה זילברג. ויירשם לדבר לזכות הש"מסורת החיה של המוסר הדתי

האויב חזר מלש לישראל ועלה על תל-אביב. המערכה נראית למנהיגים כאבודה. אונייה בודדת עוגנת מול תל-אביב, מוכנה להוביל אלף איש לחוף מבטחים. מי יעלה עליה?

השופט העליון שמעון אגרנט, בנסחו את פסקי-הדין של הרוב במשפט קסטנר, חזר השבוע על מושג חדש, שהופיע לראשונה בדו"ח של קסטנר. הוא דיבר על "הפרומי-ננטים". במובנה הלא-סני המוקרי, פירוש המילה: אנשים בולטים, המזדקרים לעין בשל היומם גדולים ונישאים מעל לאחרים. במו"נה החדש, כונת המילה לעסקי הציבור, שזכותם להינצל גם כשציבורם מובל לטבח. אם נקבל הגדרה זו כהלכה לאומית חדשה, הרי שמוטל עלינו להסיק מכך מיד מסקנות ברורות. ישראל אינה קהילה, אלא מסגרת ממלכתית. יש להסדיר באופן ממלכתי גם את זכויות ה"פרומיננטים".

למי, אם כן, שמור המקום באר-ניה האחרונה מתל-אביב? מי יינצל ראשון — מוכיר תא פועלי המחט של מפא"י בקריית-גת — או מנהלת פניף ויצ"ו בחדרה? למי יורשה לעלות ראשון על כבש האוניה — לשחקן הבימה או למפקח הכללי של משטרת ישראל?

הבעיה היא מסובכת מאד. אל נדול בה. בישראל ישנם "פרומיננטים" רבים — עסקי מפלגות, פעילי מגביות, ראשי מוסדות, חברי מנגנון, עורכי עיתוני החצר, משוררים וסופרים מטעם. לא כולם שחיים. יש יותר פרומיננטים וזחות-פרומיננטים. ולא לכולם אותה הזכות להינצל בימי שואה.

★ ★ ★
אלוהים בעית הפרומיננטים, כפי שהיא משתקפת בפסקי-הדין, קשה עוד יותר. השאלה אינה רק למי מותר להינצל. השאלה היא גם: מה מותר לצמרת ה"פרומי-ננטים" לעשות כדי להציל את החבורה? נניח שאוייב זר מסוים עומד לשגר לערי ישראל טבח של טילים בעלי ראשי-נפץ מי-ניים. שרותי-הבטחון של המדינה הודיעו על כך יומיים מראש לממשלת ישראל. הממשלה סבורה שאין מגן — אין נשק המסוגל לעצור את הטילים לפני הגיעם למטרם, וגם ממשלות ארצות-הברית וברית-המועצות אינן עומדות לנקות אצבע כדי למנוע את השואה החדאית.

הפרומיננטים יודעים שאם יודיעו לציבור על הטבח הצפוי לו למחרת היום, תהיה מחומה בזאת שאולי איש לא יוכל לעלות על אוניית ההצלה. לכן משתיקים מנהיגי ה"פרומיננטים" את כל העניין. הם עולים בשקט על האוניה ומפליגים. אחריהם נשארים מאות אלפי אזי רחי ישראל בערים הגדולות שלא היו "פרומיננטים" — שלא השתייכו למנגנון המפלגות — אתה ואני. אילו פירסמה מנהיגות את דבר הסכנה יתכן שרבים יכלו לברוח מן הערים אל השדה הפתוח ולהינצל. בעלי סירות-מנוע יכלו לצאת לים, אלפי ילדים ונשים יכלו להיכנס למנהרות.

אין זה מצב דמיוני לגמרי. משהו דומה למדי כבר קרה פעם בארץ זו. בשנת 1942 כבש המרשל הגרמני אדוין רומל את טוברוק והגיע לקו אל-עלאמיין. למצביאים רבים, וגם למנהיגי הישוב, היה נומה כי המרחב כולו ייכבש, וכי ארץ-ישראל תיפול לידי המרשל הגרמני כחפזו בשל. אז הוכן הפלמ"ח, כדי להילחם ולשפוך את דמו מאחורי קווי הגרמנים בארץ-ישראל. ואז הוכנו גם מוססים כדי להציל, ברעג האחרון, את מנהיגי הישוב. לולא אול הכנזין של הגרמנים במדבר המערבי, ולולא עמרו ה"בריטים בעוזירוח עקשני בקו אל-עלאמיין — יתכן כי היתה צפה עתה, במשפטי-דיבה בארגנטינה או בפורטוריקו, בעית הצלת ה"

שלו בהסכם — הוצאת חיליו מבנין אוגוסט סה ויקטוריה — וכך תיסטר ישראל מן ההתחייבות למלא את תנאי הכניעה. אולם נחמה זו, שמכנה על מעשי האויב, היתה תחליף קלוש לעמידה איתנה של המדינה על ההר.

מפלגות

החתן. הכלה והרב

בבחירות האחרונות ירדו הציונים הכלליים מ־23 ל־14 מקומות בכנסת. גם אז זכו עדיין למספר רב של קולות רק הודות לפרסטיגיה שנבעה מעצם היותם המפלגה השנייה בגודלה בארץ. מה יקרה בבחירות הבאות, אליהן יבססו הצ"כ מראש כמפלגת-המעצם בימין? בעיה זו מטרידה את כל מנהיגי הצ"כ. וכלל שערורי, הומן, מבלי שהמפלגה תראה אפילו סימן קלוש ביותר של התא-שותות רעיונית, כן מתעמקים החששות. וכלל שרר החשש, כן מפתה יותר חוון-הקסם, הקורא לחתונה של החתן הצ"כ הקשיש עם הכלה הצעירה, העלמה חרות.

שערוריה משפחתית. נשואין כאלה, כך נראה לבעלי החוון, וביניהם יוסף ספיר הצ"כ, יכולים לגרום לריבוי טבעי רב ב־ מחנה הימין.

מפלגה מאוחדת עשויה למשוך אליה גם את הפרוגרסיבים (או לפחות את החלק ה־ ימני, הגרמני, שלהם) אולי להגיע בכנסת השלישית ל־33 צירים, לעומת 40 צירי מפא"י. עם קצת מזל, ועליה מסיימת ב־ חירות הבאות, יכול להיווצר המצב בו יהיו הצדדים מאוחדים, והימין יוכל להציע לדתיים להקים ממשלה בלי מפא"י והשמאל. מאחר שרוב הדתיים הם ימניים, ויכלו במקרה כזה להעדיף את ההליכה ימניה, כמו בעיריית תל-אביב.

אולם המכשולים העומדים בפני השידוך הם עצומים. מנחם בגין מתנגד למיזוג עם נחום גולומן, שיעורר בעיות רעיוניות ו־ אישיות נוראות. החלק המתון של הצ"כ סולד בפני חרות. בכל זאת מתעוררים מדי פעם כמה ממנהיגי הצ"כ, כדי לממש מחדש את דופק הכלל המיועדת.

מימוש כזה גרם השבוע לשערוריה מש־ פחתית. לפתע נודע לכמה ממנהיגי הצ"כ המופתעים כי יוסף ספיר ויוסף סרלין נס־ גשו בחשאי עם מנחם בגין, סעדו עמו את לבם וקיבתם. מיד קמה צעקה בין שאר המנהיגים, שנזעמו מאד למראה דוגמה זו של דיפלומטיה סודית. לעומת זאת האשימו ספיר־סרלין (ס.ס. בפי מתנגדיהם) את יוסף השלישי, מזכיר המפלגה יוסף תמיר, בסינון הידיעה לעיתונות מתוך כהנה לחבל במאמץ.

השושבין המיועד. המהומה הפנימית היתה סערה בכוס תה עם לימון. סיכויי ה־ איחוד כיום הם אפסיים. אך כל הנוגעים ב־ דבר יודעים כי יתכן שהאיחוד יהיה בלתי־ נמנע בעוד שנתיים. השושבין המיועד ל־ חתונה או: דויד בן־גוריון.

כי בחוגי השמאל מתגבשים בצעדי־ענק יחסי־כוחות כאלה, שבן־גוריון יוכל להכריח את מפא"י ואחרות־העבודה להצטרף למפא"י, אם בגלוי ואם בדרך של רשימת־בחירות משותפת. אם יצליח גוש כזה להעביר בעוד מועד חוק בחירות־אזוריות, תהיה צפויה סכנת־כליה מוחשית לכל שאר המפלגות ב־ ארץ. גיבוש מפלגתי־ימין מאוחדת, שתבוא בהסכמי־בחירות מקומיים עם הדתיים, תהיה התשובה היחידה האפשרית.

הרומנים הזעירים מלמדים כי התונה ש־ בוצעה בכוח, יכולה לפתח בהדרגה אהבה אמיתית. אך השבוע לא היה עדין שום סימן לאהבה כזאת במחנה הימין.

עתונות

"קיבלנו הוראה..."

על חסדות המרדפות של חדר העורכים המהודר בבית סוקולוב בתל-אביב, הסבו השבוע עורכי העתונות היומית בישראל. על סדר יומם עמדה שאלת חוק העתונות, שביגיי עומד להציעו לכנסת.

"מה אתם חושבים לעשות נגד חוק זה?" שאל גרשום שוקן, עורכו של הארץ. הוא תבע מחבריו לארגן מסע ודעתה, למנועת קבלת החוק המתכלל לחוסש העתונות. אולם הוא נתקל בקיר אטום. ממולו ישבו חיים שורר, מיכאל אסף ודן פינס, שלושת אנשי דבר, הלובשים את א־ל־ דות דבר. אליזס ואומיר, הם התנגדו לכל שמץ של מסע אנטי־ביגייסטי. הדרך היחידה (המשך בעמוד 10)

העם

מול הביסגה

"מעל פיסגת הרהצופים, אשתחווה לך אפיים. מעל פיסגת הרהצופים, שלום לך, ירושלים..."

זמירות אחרות מילאו השבוע את חלל המדינה. ראשי השלטון היו עסוקים בארגון מסע־השמצה אמנותי נגד שבועון מסויים, בהרצאות על עמידה־על־הראש ובשיטות המסקנות של שופטי פרשת קסטנר. הם לא היו פנויים למאבק על הרהצופים, אשר שום מנהיג ישראלי לא ביקר בו מזה עשר שנים.

התוצאה מאדושת זו היתה ידיעה, אשר עתוני ישראל מיהרו לפאר אותה כנצחון מזהיר לממשלה. אולם לרוע המזל לא יכלו הכותרות המצלצלות לשנות את המציאות ה־ עגומה. ההסכם שהושג השבוע בין ישראל, ירדן והאויים בענין מעבר הרהצופים היה כמעט כניעה מוחלטת מצד ישראל. ללא שירה, אמרו שליטי ירושלים שלום לכמה מן הזכויות החשובות ביותר של המדינה.

המשלט החיוני. הרהצופים הוא מש לס אדיר. קיסר גרמניה והצאר הרוסי הקימו עליו מגדלים ובנינים, כדי לסמל את הוד מלכותם במקום החולש על העיר העתיקה. התנועה הציונית הלכה בעקבותיהם, הקימה שורה של בנייני־פאר, אשר לוחמי תש"ח הגנו עליהם כאי בודד, בעל חשיבות טאק־ טית עליונה. בים עיון של אויבים רבים.

משה דיין

צפוי: התקדמות ניכרת

בגמר המלחמה הסכימו הירדנים כי ישראל תמשיך לקיים את מלוא פולות־השלום על ההר, תוך גישה חופשית לגשרי, ואילו י־ש־ ראל התחייבה שלא לבצר את המשלט. אולם ההסכם לא קיים מעולם. הירדנים הפרו את התחייבותם בגלוי, בא תו זמן השמינו את הסענה כי ישראל הוסכת את ההר למשלט אדיר, נקודת־זינוק להתקפה המסכנת על שליטת ירדן בעיר העתיקה במלחמה הבאה. כאשר סירבה ישראל לתת למשקיפי א־ים לבדוק את המצב על ההר, קיבלו רוב מדי נאי העולם את הדבר כהוכחה לכך כי סענות הירדנים צודקות. הם לא התרגשו כאשר הפסיקו הירדנים לזמן־מה את השיירות הדור שבועיות הרגילות.

ידד השעשועים. השבוע הושג סוף־ סוף הסכם. סניור פרנציסקו אורוטיה מקיר לומביה השיג אותו במשיכה עדינה. אולם מאחור דחף גיין סוסטר דאלס, שרמו ל־ש־ ראל כי דורס־הכסף מאמריקה ימסק, אם לא תססיק לעשות צרות למלך חוסיין, ילד־ השעשועים של העולם המערבי במרחב. ישראל נכנעה: לאוים ניתנה זכות מלאה לערוך סקר על ההר, דבר העלול לסכן את שליטת המדינה במשלט החיוני. הנחמה היחידה של משרד־החוק: יתכן כי המלך חוסיין העקשן יסרב למלא את הצד

אחד הצעירים הקרובים ביותר לבן־גוריון יתמנה כבר בימים הקרובים לשר בממשלה.

ביגיי למסור בחדרנה את חשלטון ליד קבוצת־הסנהלים של, כדי להשאיר בכל עמדות־המפתח כאשר הוא עצמו ירד מן הבמה. בעוד שעד כה חשב ביגיי להגשים תוכנית זו רק אחרי הבחירות הבאות, בהן יופיעו אנשי קבוצת־ החצר שלו בראש רשימת מפא"י, הרי אחרי כניעת מפא"י ואחדות־העבודה חללים כי השעה כשרה לגשת להשמה מיד.

צפויה התקדמות ניכרת ביחסים בין ישראל ובורמה.

אחרי שבמשך חודשים רבים הלכו יחסים בין שתי המדינות ורפו, עשוי להיות מורגש שינוי לסובת, עקב ביקורו של הרמטכ"ל רב־אלוף משה דיין בחגיגות חשטור של בורמה.

צפויה הצטננות ביחסי ישראל־צרפת.

נאצר תביע את הסכמתו לשלט לצרפתים חלק מתביעת הפיצויים שלהם, על חלקם בתעלת סואץ, ורמו על נכונותו להעניק חנחות מסוימות לשייטת המסחרי הצרפתי בתעלה. נוסה פאריס חלט את המריב עם קהיר. דבר זה יתבטא בהכרח בהתרופפות הקשרים ההדוקים בין צרפת וישראל.

מתקרב מועד קשירת היחסים הדיפלומטיים בין מדינת ישראל ובין גרמניה המערבית.

בצמרת השלטון הגרמני גברה הדעה כי שוב אין כל מניעה לקשירת יחסים כאלה כיום, וישראל תשמש לעשות זאת.

אחרות העבודה תפרסם בקרוב את עמדתה לגבי מדיניות החוץ של ישראל.

ותשלול את עקרון הנייטרליות. אחרי שיחח סמושכת בין ביגיי וינאל אלון, קיבל השטקן הצעיר את הדעה כי אין כיום כל אפשרות למדיניות נייטרלית מצד ישראל. אחדות העבודה תצהיר כי כל דיבור או הצעה בדבר נייטרליות אינו אלא הצעה פסבדו־קומוניסטית.

לעומת זאת תמשיך מפא"י לדגול בקו נייטרליסטי.

ח"א תעשה זאת בהירות, מחשש ש־

עמדה זו תספק עילה לבן־גוריון לסלקה מן הממשלה.

אבא אבן יושאר לעת־ עתה בארצות־הברית, כדי ל־ל־

חום בהשפעתו של מנחם בגין, כשזו יבקר שם בחודש הבא.

לפי התוכנית היה צריך שגריר ישראל בחשיגנטון לשוב לחופשת־סולדת מזור שכת, אולם מאחר שבמשרד החוץ נודע כי ראש תנועת החרות מתכוון לנהל בארצות־הברית לא רק מסע התרמה, אלא גם מסע מדיני, נוסח מסעו בצרפת לפני מביצע סיניסואץ, הוא יורה לאבן לחישאר בחשיגנטון לפעולות בלימה.

מזכיר ההסתדרות פנחס לבון יזום העברת קופת החולים של ההסתדרות לרשות משרד הבריאות הממשלתי.

ממשלה החליטה השבוע על העברת לש־ כות העבודה לרשות מסלכתית, מעוני יינת עתה ההסתדרות להיפטר מהמעמסה

הכספית והעצומה של קופת־חולים —

חמסתכמת כיום בגרעון של 24 מיליון ל־י — והעברתה לרשות ממשלתית מוסמכת.

קיים חשש רציני כי המעי־ נקים האמריקאיים לישראל י־

קוצצו כשנה הכאה. בגלל חז־ לסתה של ממשלת ארצות־הברית לתגליל

במידה ניכרת את תקציב הבסחון שלה,

יוצמצמו ההוצאות בשסחים אחרים, כולל עורח כלכלית לארצות־חוץ. בממשלת י־ש־

ראל מתכוונים נבר סתח לנחל מאבק חריף על שלימותם של חשענקים. ישראל לא תמשיך כנטיעות באזור המפורז שליר ארמון הנציב בירושלים. האמריקאים יעצו לישראל לא להרגיז את חירדנים.

חסתנגדים בתוקף לפעולה הישראלית, העשויה להתפרש כחולשה מצד חוסיין.

קיבוצי השומר הצעיר כנגב יתלוננו על המושל הצבאי.

חסיבה: בעוד שקיבוצים אלה היו רוצים לארגן חגיגת־קציר כללית לכל חקטאי האזור, יססוד על כך המושל הצבאי כי ייערכו חגיגות נפרדות למתיישבים

יהודים ולשבטי חבדואים, מבלי שתחיה לבדואים זכות להשתתף בחגיגת הישובים

חעבריים.

שר החינוך והתרבות זלמן ארן יתנה את הפיכתו של תיאטרון "הבימה" לתיאטרון ממלכתי בחיסולו של "אהל־ וקליטת שחקניו הותיקים בהבימה. לדעתו, הוכח סופית כי לאהל אין זכות קיום, וממילא תשרת הבימה את האינטרסים של השלטון ביותר כשורון.

הסופר הקומוניסטי לשעבר האווארד פאסט האמריקאי יבקר בישראל.

במסגרת חגיגות העשור, יוצג מחזהו אחי גיבורי התהילה בחיפה, עליי להקת מורכבת מחברי ארבע התנועות הקיבוציות, והסופר הודיע כי ירצה לבקר בארץ בחזמנות זו.

סכמך חדש בין בעלי המוניות ומשרד התחבורה יפרוץ בקרוב.

משרד התחבורה אישר לחברת הרץ האמריקאית להשכרת מכוניות, יבוא של 150 מוניות שיעמדו לחשכרה לתיירים בשנת העשור. נחני המוניות טוענים כי יבוא זה יפגע בהם וכי אחרי שנת העשור, תשארגנה הסכנויות בארץ ותתרומת לחרס עתף המוניות.

מנהיג המיעוט, השופט העליון משה זילברג, שפסק דינו הפך מיסמך היסטורי, רי, התייצב מאחורי מימצאי השופט חלוי.

הקצו עור החשש ההיסטורי

מנהיג הרוב, נשיא בית המשפט יצחק אולשן, שהתייצב בראש השופטים שפטלו חלק ממימצאי השופט המחזוי בנימין חלוי.

קקהל, כאילו ספק בית-המשפט העליון לתת רהביליטציה מוחלטת לאיש שנרצח לפני עשרה חודשים.

היתה לכך השפעה שנמשכה כמה ימים בכוח עצמה. מציירי הקאריקטורות לגליונות ערב-השבת, העושים את מלאכתם עוד ביום הרביעי, מיהרו לצייר ציורים אקטואליים, על סמך ההנחה כי אמנם קסטנר יצא כקדוש וצדיק הדור. הם תיארו ציבור בוכה על קברו של קסטנר, זר פרחים בזכות פסק-הדין על המצבה, רוח גדולה המפיצה לכל עבר את פסק-דינו של הלוי. הארץ מיהר לשלוח את כתביו כי להכניס גימה פרטית לזיכרון הציבורי העקרוני, חיבר כתבה סוחפת-דמעות על גורלם הטראגי באמת של אשת קסטנר ובתו האומללה. קול ישראל, שיותר על כל הסחאה, ליקט לו כמה פסוקים מתאימים מפסק-הדין, סירט: "קסטנר טוהר".

★ ★ ★

המחלוקת מאחורי דוכן השופטים

אולם פסק-הדין, שהוקרא במהירות כזו על-ידי שמעון אגרנט, היה שלו בלבד. זרוע דרושים למעלה מיומיים כדי להבהיר זאת אפילו לפרקליטים ולעיתונאים. עד הרגע האחרון ממש, כשהשופט האחרון ניגש לקרוא את פסק-דינו, לא היתה ברורה העברה הפשוטית והיסורית ביותר של המעמד כולו: כי היו חמשה פסק-דין נפרדים, אשר רובם חלקו איש על רעהו בנקודות עיקריות.

כבר בראשית הערעור התרשמו רבים באולם כי השופטים השונים מגיבים בצורה שונה על טענות הצדדים. במשך הזמן היה נראה כאילו התגבשו חזיתות. בעוד שבצד אחד הגיבו השופטים חשין ואולשן, וביתחוד האחרון, בהסכמה אילמת, ולפעמים קרובות אף מפורשת, למרבית הדברים שהשמיע חיים כהן, הרי השופטים גויטין, וזילברג, ושוב ביתחוד האחרון, שישבו בשני הקצוות של הדוכן, נראו כאילו הם חולקים על עמדתו, ואינם משתכנעים על-ידיה.

לעומת זאת, כשהיכר תמיר, היה המצב הפוך: בעוד שזילברג וגויטין הביעו, הן בהבעת פניהם והן בהגבותיהם, הסכמה למרבית טענותיו, התוכחו איתו אולשן וחשין באופן גמרץ ביותר, ואולשן שישב את דבריו פעמים רבות בטענות נגדיות, ואף בטון גרמני.

כך היה נדמה לרבים, כבר לפני שנה, כי בית-המשפט יתפלג לשתי קבוצות, כשזולשן וחשין מתייצבים מול זילברג וגויטין. לגבי עמדתו של אגרנט היו ספקות רבים יותר. השופט החמישי, שישב לשמאלו של אולשן, שאל שאלות מעטות. פניו מאחורי המשקפיים העבים, היו חתומות. רק פעם אחת, כשאולשן טיפש את דבריו תמיר בצורה שלא נתקבלה על דעתו של תמיר, הוזקף אגרנט על מושבו, הביס נכתו וזרק כאילו מתוך חלל האולם: "אני רוצה לשמוע את דבריו של מר תמיר במישרין".

לגבי שופט מאוס כמו אגרנט היתה זאת תגובה נדירה. אך בין השופטים האחרים היתה המתיחות בולטת לא פעם, כשפתקים נשלחו בתנועות עצבניות מאולשן לזילברג וחזרה, וכששופט אחד מעלה על פניו הבעה גלויה של אירצון למשפט שאלותיו או תגובותיו של רעהו.

לא פעם היה שופט אחד שואל שאלה מסוימת את תמיר, ואחרי שהלה החל בתשובתו, שוטע לפתע על-ידי שופט אחר, שקרא: "למה לאבד זמן על כך?" וכאשר היה תמיר מטפס בדבריו ועובר לנושא אחר, חזר השופט הראשון ותבע: "טרם קיבלתי תשובה לשאלתי". עורכי-דין חתיקים לא מיהרו להסיק מכל זה מסקנות לגבי עמדת השופטים השונים. נסיונם בבית-המשפט האנגלי, ואף בישראל, לימד אותם שלא פעם מפתיע שופט בפסק-דינו את הפרקליטים שסמכו בניחושיהם על התרשמותם מהבעות-פנים ושאלות. אולם הפעם צדקו בעלי-הניחושים. בית-המשפט התפלג באמת בנושא מרכזי, כפי שהיה נדמה כמעט מן הרגע הראשון — אולשן וחשין מכאן, זילברג וגויטין מכאן. ורק השופט אגרנט, שלגבי פסק-דינו לא היו השערות מגובשות, גרם למתיחות רבה יותר.

★ ★ ★

זיכוי למרשל פטין

פסק-דינו של אגרנט תפס יותר ממחצית כל פסק-הדין, שהשתרע על 201 עמודים מודפסים בצפיפות במכונת-שיכפול. במאחר נסתבר כי זהו פסק-דין של שלושת

מאז משפטיהם של עולי הגרדום בתקופת השקיעה של המנדט, לא הכיר מגרש-הרוסים בירושלים תכונה כזאת. מטביב לבנין-הענק של בית-המשפט הסתודדו משמרות במדים ובלא-מדים. על הגגות, המקיפים את בית-המשפט, עמדו שטרים וקצינים, דרוכים לכל אפשרות.

באי בית-המשפט נתקלו במחסום, שהוקם במיוחד כדי לנתק את המסדרון. כל אדם נאלץ לעבור ארבע נקודות-ביקורת. בראשונה היה עליו לזהות את עצמו, לקבל דשיון. שוטרים ובלשים ערכו חיפוש מדויק בביסי הגברים, פתחו את ארנקי הגברות. בנקודה השנייה נטלו השוטרים מידי הבאים את כל התיקים, הארנקים, הקבילות והצורות, והערימו אותם בצד. בכל נקודה היה על הבאים לזהות את עצמם מחדש.

אנשים שנראו משוממה חשודים במיוחד, עם בהיותם עניינים, ואם מפני שהבעת-פניהם לא נשא חן מלפני הבלשים, הוכנסו לחדר צדדי, ושם נערך על גופם חיפוש מדויק נוסף. היתה זאת אחירה של בחינת-נראות משנת 1947. ראשי משטרת-ירושלים הסתובבו במסדרונות, כדי לפקח אישית על אמצעי-הבטחון. אפשר היה לחשוב כי צפויה בכל רגע התקוממות המונית, שתסתער על בית-המשפט.

בפני מי הם פוחדים? שאל אחד העיתונאים המופתעים, שכמו כל חבריו לא מצא הסכר לתכונה המגוחכת. "אולי חוששת המשטרה כי מליוני טבחיו אושוויץ יקמו מקברם ויעלו על בנין בית-המשפט!" הפסיר מיהשו בשקט.

ואמנם, טבחיו אושוויץ עמדו במרכז המעמד שעמד להיערך באותו בוקר באולם בית-המשפט העליון, בקומה השנייה של הבנין כבד-האבן במגרש-הרוסים, בו נערכו בששתו משפט רצח ארלוזורוב, משפט דוב גורנר ומשפטי המחתרת הגדולים.

★ ★ ★

יד נעלמת יוצרת סיפמה

המתיחות שנודדה בצורה כה מלאכותית, דבקה גם באולם בית-המשפט, שלא התמלא לגמרי. שלושה מבין חמשת השופטים בגלימותיהם השחורות, נכנסו והתישבו. באמצע בלטו פניו התיירות והמתוחות של יצחק אולשן, הנשיא.

מבעד לחלונות נראו דמויות השוטרים והקצינים, שטיפסו על סולמות אל המעקות התלולים של הגג. הקצין לוי אברהמי, מפקד משטרת מחוז ירושלים, התישב בעצמו על הספסל הראשון, המיועד לפרקליטים בלבד, ליד חיים כהן, כאילו כדי להיות קרוב למרכז האירועים האפשריים.

היה רושם של מבצר הנתון במצור. בעוד שרוב האורחים בחוץ התייחסו אל המאורע ללא התרגשות יתרה, מאחר שלא נמצא כמעט איש שלא קבע מזמן את עמדתו לגבי פרשת קסטנר, הרי באולם שררה הרגשה של שעה הרת-עולם. היה ברור כי צמרת המדינה, אשר פרשת קסטנר הכתימה את שמה בכתם כבד מנושא וזיעזועה את יציבותה הנפשית, ציפתה לנס אשר מטביבו תוכל להתארגן מחדש, ולהשיב לעצמה משהו מן הווהר המוסרי שאבד. האם יהיה פסק-דין אחיד של כל השופטים או לא? שאלו העיתונאים איש את רעהו. השאלה הייתה באולם, ולמעשה בארץ כולה. מיהשו דאג להפיץ מראש את השמועה כי ישנו ספק מה-אחד, המטהר את קסטנר לחלוטין. כתבי עיתוני-הערב, אשר היו חייבים לסגור את גליונותיהם בעוד שעתים, ציפו לתגלית שתספק להם את הכותרת.

אולם סקרנות זו — שהיתה טבעית ומונבת במשפט בעל משמעות לאומית כה רחבה — לא באה על סיפוקה. השופט אולשן הפסיר קצרות: "פסק-דין ראשון". השופט אגרנט כפוף מעל גל גליונות הגיר שלפניו, החל קורא מתוכם במבטא האנגלי המובהק של יליד אמריקה, ובקצב שיגורתי שהלך להתגבר במהירות.

איש לא ידע, וגם השופט אולשן לא ציין זאת, אם זהו פסק-דינו של יחיד או פסק-דינם של כל השופטים, או פסק-דינו של רוב או מיעוט. אירחאות זו, כשצורפה לשמועות הקדומות (והכוזבות) יצרה חיש מהר פסיכוזה ציבורית שמשטה בארץ כולה. שררה מבוכה כללית לגבי תוצאות המשפט.

לא עברו שעות, ויד נעלמת ניצלה את המבוכה הזאת כדי לבשל דיסח משלה. היא יצרה את הסיסמה המסלפת: "קסטנר טוהר על-ידי בית-המשפט העליון". כותרות העיתונים ושרות השידור, סובגיוות-התרשות הזרות, רדיו לונדון ועיתוני אמריקה הצטרפו לתרועה. עוד לפני שנגמרה אף קריאת החלק הראשון של פסק-דינו של השופט הראשון, ומבלי שיוע איש אם זוהי דעתו של איש יחיד, או של אחרים, או של כולם, השתלטה דיעה מוגמרת בדעת

שופטי הרוב. פרט לענין הצלת בכר (ושבועת-השקר של קסטנר הנובעת מכך) בא ספקדין זה לסתור לגמרי את הבנין של הלוי, אשר אגרנט עצמו קרא לו "פסקדין מנומק, מפורט, רבירושם ומושלם".

אגרנט אישר את קביעתו היסודית של הלוי, כי אמנם סייעה פעולת קסטנר למלאכת ההשמדה של הנאצים. אולם לדעתו אין כל צורך להסיק מכך שהיא נעשתה בכונה וזדונית, או אפילו מתוך ידיעה בטוחה על התוצאות הצפויות. אגרנט אף הרחיק לכת, הביע את השקפתו כי רשאי מנהיג להסתיר מהמוני העם את ידיעות-ההוצעה על הסבת המתקרב, אם לפי שיקול-דעתו הסביר הדבר רצון לענין הכללי.

מסקנתו של אגרנט: מכיוון שלדעתו לא הוכח כי היתה לקסטנר כוונת-זדון בשעה ששיתף פעולה עם הנאצים, הרי שלא היה כאן שיתוף-פעולה במובן הפלילי, היינו שלא הוכח בכלל שיתוף-פעולה במובן המצדיק את דברי גרינחלד.

אחת התכונות הבולטות בהלכתו של אגרנט היתה כי העמיד את הדברים כאילו קסטנר הואשם בעבירה פלילית, ויש להוכיח לא רק שביצע עבירה, אלא גם ידע מראש בתוצאות את התוצאה. ואילו אגרנט הניח כי קסטנר התכוון להציל יהודים בשעה ששיתף-פעולה עם הנאצים, וכי כוונה זו קובעת, אפילו התברר בפועל שהיתה מוטעית.

אותה עמדה נקט אגרנט בענין הצנחנים. שוב אישר למעשה את קביעתו של הלוי כי קסטנר השפיע על הצנחנים להסגיר את עצמם, אולם הניח כי כוונתו היתה טובה וכי חשב שלא היה מנוס מדרך זו.

העיר שמואל תמיר, בסוף אותו יום, כשנשאל לדעתו על-ידי העיתונאים המתוחים: "אם נלך עד הסוף בדרך זו, הרי שקרוב לוודאי כי המרשל פטן ופיאר לאבאל היו יוצאים וזכאים בדיון, אילו נשפטו לפי כללים אלה. לכל הדעות פעל לפחות המרשל פטן בכנות טובות, כדי למנוע את הרס פאריס וכדי להציל את כל דרום צרפת ושני מיליון חיילים צרפתים מידי הנאצים, ובפועל אף הציל אותם, במחיר שיעבוד מדינתו וחיסול האימפריה הצרפתית." *

פיסת בד לכיסוי המעורמים

למעשה לא התפתק השופט אגרנט במסקנות, אלא פה ושם, כשלא הסכים עם סיכומי העובדות שנקבעו על-ידי הלוי, שלל אותן בפרושו.

בדרך כלל אין בית-משפט גבוה רשאי להיכנס לקביעות עובדתיות של בית-המשפט הנמוך ממנו. כי רק השופט הנמוך יותר רואה ושומע את העדים, ויכול תוך כדי כך לעצב לעצמו דעה על טיבו והמימנות של האיש המופיע לנגד עיניו. ואילו השופט הגבוה יותר, שאינו רואה את העדים ואינו שומע את דבריהם, אלא רואה לפניו רק את הפרוטוקול היבש והמתומצת תמיד, חייב לסמוך על שיקול-דעתו של קודמו. הוא יכול רק להתנגד להלכות משפטיות הנראות לו מוטעות, או, במקרים יוצאי-דופן, למי-צאים עובדתיים שאין להם ביסוס כלשהו בחומר העובדות.

גם השופט אגרנט הכיר להלכה בכלל זה, הודיע כי לא יכנס למימצאי העובדות, אלא רק למסקנות. אולם במהרה נראה היה כי סטה למעשה מכלל זה, החל שולל בזה אחר זה רבים מן המימצאים העובדתיים של הלוי, כך נוצר מצב מוזר: בעוד שהלוי הודיע בפירוש, אחרי שמיעת עדותו של קסטנר, במשך ימים רבים, שאין הוא מאמין לעד ואף הצביע על עשרות שקרים שהוכחו, הרי בא אגרנט והשתמש באותם הדברים של קסטנר כדי להפריך את דברי הלוי. כמעט נראה כאילו קסטנר והלוי שניהם עדים שחיי מעמד, שניתן להזים את דברי האחד בדברי השני.

באופן זה ירדו מן הפרק שקריו של קסטנר, נר שה שמעו בבית-המשפט המחוזי, שהיה כמו בכל משפט פלילי, חלק רציני מחומר הראיות, ביחוד כשמדובר על תוסילבו של האיש המעיד. בשעתו הצביע תמיר על 63 שקרים מרכזיים נפרדים בדברי קסטנר, טען כי כל אחד מהם נוצר לחפות על מעשה או מחדל בלתי-כשר. טען אז תמיר: קסטנר דור מה לאדם ערום, שיש לו רק מיסתי-קטנה לכסות בה את מעורמיו. בשעה שהוא מכסה חלק אחד ממעורמיו אלה, מתגלה חלק אחר. תמיר הצביע על מטרתו של כל שקר.

הלוי שילב בפסקדינו את כל השקרים במסכת בנינו. אולם עתה בא אגרנט והתייחס אלם מרובם. הוא לא הסביר אותם. תחת זאת הסתמך השופט — שמעולם לא ראה ושמע את קסטנר על דוכן העדים — על שורה שלמה של השערות וניחושים לגבי מניעיו של האיש, מבלי שאלה הושמעו לא על-ידי קסטנר, ולא על-ידי חיים כהן. כמו השופט פרץ בשעתו, הסביר גם אגרנט במקום אחד כי ביטוי מסוים בדברי קסטנר, שלא השתלב עם הבנין התגיוני שלו, נאמר כנראה בטעות או שלא בדיקנות. *

ביג'י ושרת מוד קסטנר

מעי לכד משפט קסטנר מרחפת פרשה, שמעולם לא הגיעה להכרעה משפטית מלאה: שליחותו והסגרתו של יואל בראנד. יתכן כי זהו הפרט המפתיר ביותר בכל תקופת השואה. השופט הלוי נתן להשי-מיעה בבית-המשפט, אם כי הוציא אותה לבסוף מתחת פסק-הדין, מתוך דעה שאינה נוגעת לענין הנידון.

השופט אגרנט, ואחריו אולשן וחשין, מתחו ביקורת על הלוי על כי הרשה להשמיע פרשיות שאינן נוגעות לענין, שאתח מן היתה שליחות בראנד בתורכיה והלאה. אולם גם אגרנט לא יכול היה לפסוח עליה, בנה סביבה חלק מפסקדינו, בעוד שהלוי סבר

* גם פטן וגם לאבאל נשפטו על-ידי הצרפתים למיתה. לאבאל הוצא להורג, כשי-הוא טוען על לרגע האחרון שפעל לטובת צרפת. ועודו של פטן הומתק למאסר-עולם, בהתחשב בגילו המופלג.

** מאוחר יותר ביקר השופט זילברג קשות שיש זהו של אגרנט, חעיר עליה: "לא נעשה עצמנו לעורכי הדינים, ולא נצלול לי-נבכי שאלות וספקות אשר מעולם לא נת-עורר, לא על-ידי הפרקליטים המלומדים ו-לא על-ידי מיוצגיהם האמיתיים, גרינחלד ו-קסטנר גופם... אסור לנו לנהוג כך, שמא נפליג שלא מדעת לאוקינוס האינסופי של השערות וניחושים אשר לא יכירם מקומם בדיון המשפטי..."

נאומו ההיסטורי של שמואל תמיר לפני מתן גזר-הדין "מעמקי הדם היהודי"...

משתתף-הפעולה הסעירו את דמו ו-הרתיחוהו.

"זילברג אישר —

גרינחלד יענש..."

לעיקרו של משפט זה נסוב על שיתוף-הפעולה עם הנאצים. עתה מבקש אתכם היועץ המשפטי לדון את גרינחלד ולהענישו, על אשר בשנת 1953 גילה את אשר בשנת 1955 קבע נשיא בית-המשפט המחוזי כאמת מוחלטת, ואת אשר בשנת 1958, אישר כבי' שופט בית-המשפט העליון השופט זילברג כי אמת נעלה מכל ספק, וקבע כבי' שופט בית-המשפט העליון, השופט גויטיין, כאמת שאין לערערה.

וכך נתגבשה אמת זו בפי כבי' ה-שופט זילברג: "קסטנר מילא בידו-עין, ושלל בתוסילבו, את רצונם של הנאצים בהעלמת מויתת הרצח ה-קרוב, והקל עליהם על-ידי כך את מלאכת השמדת ההמונים." הרי אז מר, כי דברים אלה, אשר היו מרכוז של עלון גרינחלד, עליהם יתן את הדין.

בית-המשפט הזה הוכיח, בפסק-דינו הבלתי-אחיד, כי המחלוקת נטו-שה לא רק על העובדות, אלא נטושה היא, ונטושה חרי-סות, גם, ואולי בעיקר, על ההערכה ההיסטורית. אין מנוס מכך. כבי' ממלא-מקום הנשיא, השופט חשין, אימץ לו את דברי קסטנר באמרו שכל יהודי הונגריה היו "ענף שה ביש על העץ" אף בטרם עלה עליו הכוורת. הוא עוד הוסיף: "היתעורר המת" לעומתו ראה כבי' השופט זילברג ביהודי הונגריה, דואי במאות אלפים בהם, אברים חיים של האומה. יהודים טובים, בעלי תחושה לאומית, העשויים ביאושם — לא פחות ממורדי הגיטאות — לעמוד על נפשם, להתקומם ולמרוד. הוא קבע כי הרי אלה המונים חזרוי כוחות-חיים אשר הוטעו, רומו והופקרו על-ידי מנהיגיהם.

בין פסק לגור, שעה שתדונו את גרינחלד, תדונו אותה, על כן, לא על המעשים שעשה, אלא על היותו אחד מאלה שהערכתם ההיסטורית על חיוניות העם היהודי אינה הערכת רובכם, אלא ההערכה העמוקה שכבי' השופט זילברג נתן לה ביטוי. תדונו אותה, בין היתר, על אשר סירב לראות בעמו פגר מת, אך ורק כדי לזכות את קסטנר.

"מאברהם עד לוחמי המחתרת..."

המחלוקת, בכור בית-המשפט, היא גם מחלוקת שבהשקפת-חיים. השופט חשין, בגלויילב מופתי, והשופט אגרנט, באותה עקבית בלתי-נמנעת, קבעו מפורשות שיש מסי-בות בהן רשאי מנהיג — ואף חייב — להסתיר ולהכחיד מתודעת המונייהעם את עובדות האמת על הרצח ההדאי האורב להם. כבי' השופט זילברג, לעומתם, ראה במעשה זה עצמו שיתוף-פעולה עם מלאך-המוות. על כן יענש גרינחלד על-ידיכם גם על השקפת-החיים שהוא דבק בה.

כבי' בית-המשפט! במשפט פלילי דעת הרוב מכרעת. אך בהערכה היסטורית, ובהשקפת חיים אין דעת הרוב מכרעת. וברוב המקרים דעת-המיעוט היא שהגיעה דברי ימי אנוש. מאברהם אבינו, אשר ניתץ את הפסילים, ממש רבנו, אשר נתן ערכי-מורס לעמו ולעולם כולו, עד מורדי גטו חרשה ועד המורדים במשעבד הור מה במולדת — דעת המיעוט היא שצד-קה. היא שהכריעה, היא שניצחה, ויהא היתה על העליונה. בלב שקט וברור נכונה יקבל מרשי כל עונש אשר יושת עליו היום בשל היותו נושא דעת-המיעוט הזאת, בשל היותו מייצגה במשפט זה, ואף בשל גלותו את דברי-האמת. כי את גור-הדין הסופי — על כולנו — תחרון האומה, בדורנו זה, ובדורות הבאים.

אישיהשנה תמיר (1955)
דעת המיעוט היא שצדקה..."

אחרי שחמשת השופטים הוציאו את פסק-דינם, שי זיכה את גרינחלד בענין הצלת בכר בידו קסטנר, ושי חייב אותו ברוב קולות כי ענין האשמת קסטנר בשי-תוף-פעולה, ניתנה לצדדים הזכות למעון לגבי מידת העונש. עורר-הדין שמואל תמיר, שלא ביקש רחמים לי-מרשו הישיש ולא אמר מר-לה על מידת העונש, השתי-מש בזכותו זו כדי לבטא את הגבתו הספונטאנית על פסק-הדין ובכך לסכם את המשי-פט כולו. נאום זה לא נקרא מן הכתב, אלא הושמע בי-התרגשות, כשכל חמשת הי-שופטים והקהל כאולם עקבו אחריו בנשימה עצורה.

כבוד בית המשפט,

בפניכם הוגש הערעור על שלושה פרטים, ובין פסק לגור, חייב בית-המשפט לתת את דעתו על הניכוח, כמו על הרשעה, ויש יזכוי שיכול לעמוד לו לגרינחלד גם בעת הדין שבוין פסק לגור.

כבוד בית-המשפט, אני טוען במלוא האחריות כי הוקרת האומה כולה מגעת לו, לגרינחלד, על אשר גילה הוא, את אשר קבע כבי' השופט זילברג, וקבעתם כולם: "כי איש יהודי, עסקן ציוני לשעבר, הרהיב בנפשו להמליץ — כמעט בשם כל העם היהודי — על אחד הלחייתנים הגדולים של פושעי המלחמה, בפני השלטונות שהיה עצור בידם, ולגרום, הוא בלבד או יחד עם אחרים, לשחרורו ולהתחמקותו מעונש, של אותו פושע גדול."

המעשה המחריד הזה, שרק הנותן לגרינחלד נתגלה, ואשר על גליו, בראש וראשונה, הועמד לדין, אינו דבר קל-ערך, או "פרט רביעי" בלבד, אלא פשע מועז ואיום.

"אף נאצי אחד לא נשפט..."

בין פסק לגור, מגעת לו שוב תודת האומה, מפי בית-המשפט, על המאמצים העצומים, העלאנושים, שהושקעו בעצם המערכה לגילוי האמת, ואשר נוהלו מטעמו של איש יחיד, אשר שרת בכך את האומה כולה, בעמדו מול כוחות כבירים, מאורגנים, אשר חברו יחד, ומתוך החלטה נחושה לחפות על הפשעים, עשו את הכל לטשטש את האמת ולהעלימה מעיני בית-המשפט, העם והעולם.

שוב מגעת לו תודת-האומה על אשר כפה על כולנו — השא-נגים בציון והבוסתים בירושלים — כדבר כבי' השופט זילברג בפסקדינו הגדול, אשר יהיה לתורמיוסר לדורות — לפתוח את ספר החורבן, לקרוע "את השיכחה שלאחר המעשה, את הארישות כלפי השאה", להסיק מסקנות וללמוד לקח. ממעמקי הדם היהודי קמה לבקעה ועקתו של גרינחלד, זו ועקת-האמים של אחד אשר שיכל את כל משפחתו, אחד פשוט עם, אשר זעק מרה, עת כולם, ובראשם הגדולים והנכבדים בעם, שתקו והתירשו.

כבר הדגיש כבי' השופט חשין — בפסקדין גלויילב, גלויילב עד הסוף המר — כי בטרם הועמד לדין בישראל אפילו פושע נאצי אחד, עטו השלטונות הישראליים על יהודי, אתיהם של הקרבות, אשר נמשו שתתה דם למשמע פשעי-ההוצעה. היום הזה תעניש מדינת-ישראל — שטרם עשתה דין אף לא במרצה נאצי אחד, שאף לא ביקשה להסגיר לידיה אפילו רב-טבחיים אחד — היום הזה תנחית מדינת-ישראל את ידה לראי-שונה: על את יהודי, ששיכל בתופת ההשמדה את ששת אחיו וכל בני משפחתיהם, את יהודי שפשעי הנאצים ותטאתם של

אייזנהשער קסטנר (1954)
— מנהיג המושמדים

תזמורת סילופים השתדלה להסתיר מסקנת השופטים האלנים "טוהר" קסטנר?

של קסטנר.
"כל פעולות ההשמדה, הגזל וההצלה של הס.ס. היו מתוך אמות ועמדות תחת הנהלתו האחידה של הימלר. בכך לא עשה צעד גדול או קטן, לא בתקופת בודפשט ולא בתקופת וינה ולא אחריה, בלי לקבל אישור מוקדם מן הרייכספיררר ס.ס. הימלר..."

"קסטנר שיקר ביועצין בעדותו במשפט זה, בהכחישו כי המליץ על בכר או התערב לטובתו. יתר על כן, הוא העלים את העובדה החשובה כי המליץ והתערב לטובת בכר בשם הסוכנות היהודית והקונגרס היהודי העולמי. גם בעדותו של קסטנר, שהצהרתו בשבועה היתה מיועדת רק לבית-משפט גרמני לדה-נאציפיקציה, אינה מתאימה לאמת..."

"השקרים בתוכן הצהרתו של קסטנר לטובת בכר, השקרים בעדותו על תוכן ההצהרה טרם הוגשה, ההצהרה הבלתי-מוסמכת מטעם הסוכנות היהודית, וכן השתתפותו של קסטנר ביועצין בפעולות אליבי של פושעי-המלחמה הנאציים — כל אלה מצטרפים להוכחה כוללת אחת: שההצ'רה הזאת לא ניתנה בתום לב. קסטנר ידע היטב שבכר לא עמד, באומץ לב אישי" נגד הזרם, כפי שקסטנר הצהיר, אלא ביצע פקודות של הימלר... ושהיוזמה לכל הפעולות הג'ל לא היתה של בכר אלא של הימלר."

"כמו כן ידע קסטנר שמטרותיהם של הימלר ובכר לא היו להציל יהודים, אלא להשיג אינטרסים נאציים, הן לטובת המשטר הנאצי כולו, הן לטובת פושעי-המלחמה הנוגעים בדבר. אין כל אמת, ואין כל תוסלב בהצהרתו כי לא פיקפקתי אף לרגע בהכנותיו הטובות של קורט בכר. ההצהרה הנידונה של קסטנר היתה הצהרה כוזבת ביועצין, שניתנה לטובת פושעי-המלחמה, כדי להצילו ממשפט ועונש בנירנברג. גרינולד הוכיח אפוא את האמת בהאשמה (12)..."

דברים אלה של השופט הלוי הפכו השבוע לפסק-דין סופי ואחיד של בית-המשפט העליון.

חמשת השופטים: "שותף לאחר מעשה"

למרא דאין מי שראג לסלק את קסטנר מן הדרך ולסתום את פיו לעד, בצורה שפלה, בטרם הגיע היום הזה, היתה נאלצת הממשלה להעמיד השבוע את קסטנר לדין, על-פי החוק עשיית דין בנאצים ובעוזריהם תש"ג. הי קובע מי ייחשב לנאצי, ומה ייעשה למי שעזר לנאצי בשעת מעשה או לאחר מעשה. בזמן הערעור אמר חיים כהן ש יעמיד את קסטנר לדין אם ימצאו השופטים העליונים שיש חומר מאשים נגדו. עתה נקבע סופית שחומר זה קיים.

קורט בכר נכלל בלי כל ספק בסעיף (נב) של חוק זה, המגדיר כפושע כל האנושות כל אדם המשתתף בגירוש של אוכלוסייה זרה, וכפושע-מלחמה כל אדם המשתתף בגירוש או גירוש לשם עבודת כפייה... שור רכוש ציבורי או פרטי, לפי סעיף 1(א) דינו מיתה לפי חוקי המדינה. כל חמשת השופטים קבעו כי קורט בכר היה פושע-מלחמה מובהק.

סעיף 7 של חוק זה קובע כי החוק הפלילי הרגיל בדבר אחריותו של שותף לאחר-מעשה חל גם עליו. סעיף 26(1) של פקודת החוק הפלילי אומר: "כל אדם... היועד שנעשה עבירה על-ידי אדם אחר... ומסייע בידו למען אפשר לו להמלט מן העונש, ייחשב כאילו הוא שותף לעבירה לאחר מעשה." העונש הצפוי: שלוש שנות מאסר.

בקבלו פה אחד את מימצאי השופט הלוי בנקודה זו, החליט בית-המשפט העליון גם כי קסטנר שיקר ביועצין בשבועה בכך ביטל בפועל את החלטתו המפורסמת של שופט השלום (וכיום שופט מחוזי) משה פרץ, ששיחרר את קסטנר מאשמה זו עצמה.

העונש הצפוי על שבועת-שקר: שבע שנות מאסר.

זילברג: "קסטנר הקל מלאכת ההשמדה"

רשעתו של קסטנר, למעשה, בעון שבועת-שקר והצלת פושעי-המלחמה, היא לבדה שוללת לחלוטין את ההגנה כאילו "טוהר" שמו של קסטנר.

אולם גם בנקודה המרכזית ביותר — שיתוף-פעולה עם הנאצים — לא טוהר שמו. מה שקרה הוא כי שלושה מבין ששת השופטים שטיפלו בפרשה (הלוי וחמשת השופטים העליונים) הסיקו שחומר הראיות שהובא למשפט לא הספיק כדי להוכיח את האשמה.

מכיוון שכל הראיות הובאו על-ידי אדם פרטי, בניגוד למאמציו של המנגנון הממלכתי שהפריע לו בכל כוחו, ומכיוון שנקבע בפירוש שחיים כהן לא הביא את כל החומר שאפשר היה להביא, הרי רחוקה אפילו החלטת הרוב משיחור מוסרי ואילו שלושת השופטים האחרים הרשיעו את קסטנר בנקודה זו. עמדת ששת השופטים:

הלוי, השופט היחיד שראה ושמע את קסטנר עצמו, שהשופט חשין תיאר אותו כ"שופט דגול" בעוד השופט

מנגינה החזרת של התזמורת הממלכתית, שהופ' עלה השבוע בניצוח עליון, היתה: "שמו של ד"ר קסטנר טוהר" רדיו מפא"י והעתונות המאורגנת יצאו מי גדרם כדי לדפוס סיסמה זו לתוך ראשי הקהל יום אחרי יום, מהדורה אחרי מהדורה.

הם סמכו, בצדק, על כך כי רובו המכריע של הקהל לא קרא ולא יוכל לקרוא את פסק-הדין במלואו, וגם לא יוכל להבין מתוך עומט הניסוחים המשפטיים את עיקרי הדברים שנאמרו.

הדבר לא נעשה מתוך אהדה אנושית לאיש שנרצח בצורה כה מתועבת, וגם לא למשפחתו האומללה, שהזנוחה במשך שנה על-ידי רבים מתוקעי-החצוצרה היום. אולם בטאוני הצמרת הבינו כי יש לטהר את קסטנר, כדי לטהר את עצ' מם. כתב דבר. עוד ביום הראשון של קריאת פסק-הדין: יש בכך טיהור המוסדות הציוניים וההנהגה הרשמית.

קסטנר: "הצלת בכר — פשע לאומי!"

כל המסע הזה, היה רק פגם אחד: ההנחה היסודית היתה מופרכת מן היסוד. אם ישנו דבר אחד אשר כל חמשת שופטי בית-המשפט העליון הסכימו עליו ללא הבדל גזון, הריהו זה: ששמו של ישראל רודולף קסטנר לא טוהר.

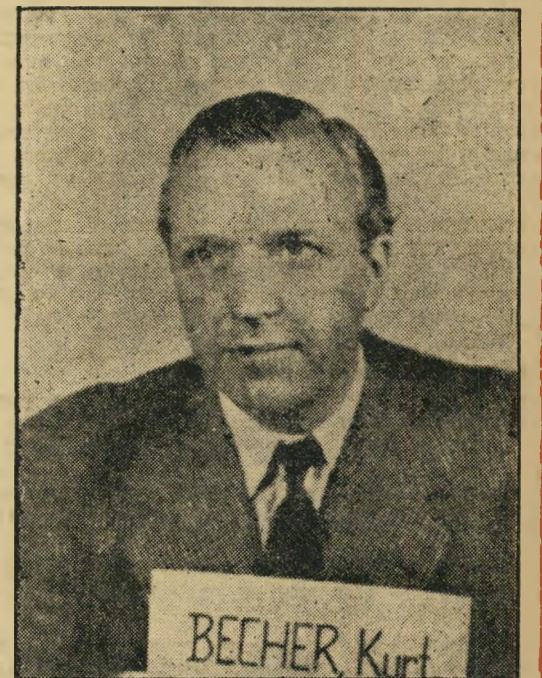
בימים הראשונים של חקירתו הראשונה הכחיש ד"ר קסטנר בשבועה כי הודות לו שוחרר פשע המלחמה קורט בכר בנירנברג. קרא קסטנר, בתשובה לשאלת שמואל תמיר: "כחן שזה פשע לאומי להתערב לטובת קצין נאצי, לרבות קורט בכר?"

עתה קבעו חמשת השופטים העליונים של מדינת-ישראל כי קסטנר ביצע את אותו המעשה שהוא עצמו הגדיר כי "פשע לאומי".

השופט זלמן שניאור חשין, שביטא את דעת הרוב, הכריז: "אני מקבל במלואם את מימצאי של הנושא המלומד (בנימין הלוי) ואת מסקנתו לחובת קסטנר בדבר העזרה שהושת זה לפושעי-המלחמה קורט בכר להינצל מעונש" (עמוד 195 של פסק-הדין).

מה קבע הלוי בפרק זה?
הוא (בכר) ייצג את משטר ההשמדה והזדהה את... המשכת ההשמדה הכללית שימשה יסוד לפעולתו. פעולתו הסתגנית הבינלאומית, שבוצעה לפי הוראות הימלר, גם בה היה הסתכן שותף לרצוח.

למעשה היה קסטנר נספח למטה הס.ס. של בכר. אם בבודפשט היתה ועדת-ההצלה בראשותו של קסטנר ועדת הצלה יהודית בחסות הס.ס. הרי בווינה היתה קסטנר לבדו ועדת-הצלה, שהיתה חלק בלתי-נפרד מהמטה של בכר. בי וינה היה תפקידו של קסטנר חלק בלתי-נפרד מתפקידו הס.ס. בכלל. נוסף על מחלקת ההשמדה ומחלקת הגבייה (של כספי יהודים) פתח הס.ס. מחלקה להצלה בראשותו

מושע מלחמה בכר
המסמך ניצול בידי

אגרנט הגדיר את פסק-דינו כ"פסק-דין מושלם", קבע בצורה החלטית כי "קסטנר החליק את גלגלי ההשמדה... שיתוף פעולה ביועצין עם אייכמן וסייע לו ביועצין בסיוע הגירוש הטוטאלי."

חשין, שדחה מסקנה זו כבלתי-מוכחת, מצא לנכון להקדים בכל זאת כי "על סמך החומר הרב והמגוון שנערם במהלך הדיון במשפט, אפשר בנקל לתאר את קסטנר כשחור משחור ולתת אות קין במצחו, אך יתכן גם להעלותו צחור מצחור ולראותו, צדיק הדור". (עמוד 175) ואחרי שורה של נימוקים: "מפני טעמים אלה אין בידי לאשר את מסקנתו של בית-המשפט שלמה בענין שיתוף-הפעולה". (עמוד 195).

אגרטל, שניסח את דעת הרוב, הודה עם עמדת הלוי כי "הצלת המיוחסים שימשה בידי הנאצים אמצעי להקלת הגירוש וההשמדה", של ההמונים, וכי "קסטנר סייע בידי אייכמן לקדם מטרה זו" (עמוד 167) ובמקום אחר: "בית המשפט לא נקרא להעריך את פעולותיו של קסטנר תרם ביועצין לחוצאה עגמה זו". (עמוד 105).

אולשן, "בית-המשפט לא נקרא כאן לתת תעודת יושר לקסטנר" (עמוד 167) ובמקום אחר: "בית המשפט לא נקרא להעריך את פעולותיו של קסטנר לחיוב או לשלילה". (עמוד 173).

גולדמן, שבאופן פורמלי הצטרף לדעת הרוב והרשיע בנקודה זו את גרינולד, אישר את מסקנת הלוי בענין שיתוף-הפעולה. "א. תן הוכחות שהובאו, ועליהן אין חולק... אינן מתיישבות עם ראית ד"ר קסטנר כאישיות יהודית ציונית לאומית, ועולות בקנה דחקה עם קביעות (השופט הלוי) שהמעשים שנעשו תוך המלחמה היו מעשי שיתוף-פעולה עם הנאצים". (עמוד 199).

זילברג, קבע מפורשות: "אשמתו של קסטנר בשיתוף-פעולה עם הנאצים הוכחה במלואה" (עמוד 161). "קסטנר מילא ביועצין, ושלא בתוסלב, את רצונם של הנאצים בהעלמת מדינת הרצח הקרוב, והקל עליהם על-ידי כך את מלאכת השמדת ההמונים". (עמוד 156).

זאת היתה דמות ה"טיהור", אשר בטאוני מפא"י וגורריה ניסו להעלותה על נס תוך כדי סילוף והעלמה. בעצם המאמץ הזה שמה הצמרת הנוכחית את הגושפנקה המוסרית שלה על המעשים שהוגדרו כן על-ידי השופטים, ולמעשה אף קיבלה על עצמה שוב, לאחר-מעשה, את מלוא האחריות המוסרית להם.

הרצח מונע גירוי

אילו היה קסטנר חי, קרוב לדחדיח כי על-סמך קביעתם של שני שופטי-המיעוט בבית-המשפט העליון היתה חובה לפתוח נגדו חקירה, ולהעמידו לדין גם באשמת שיתוף-פעולה עם הנאצים בהקלת מלאכת ההשמדה, כהגדרת השופט זילברג.

אין זה מקרה שבכל מהלך המשפט היה זה שמואל תמיר שדרש ללא הרף את הקמתה של ועדת-חקירה ממלכתית — דבר שחמשת השופטים העליונים קבעו השבוע שהיה הצעד הנכון לעשותו. אין זה גם מקרה שהצמרת סירבה להקים ועדה כזאת, ואף סירבה להעמיד את קסטנר לדין במשך ארבע וחצי שנים לאחר שהובא חומר כה רב נגדו, בעוד שכל מיני קאפוראים קטנים נשלחו לבית-הסוהר. ובינתיים נרצח קסטנר.

אילו היה קסטנר נשאר בחיים, יתכן-שהיה לו סיכוי — ולו גם קלש — לצאת זכאי, אם לא מ-מחנה מוסרית, הרי אולי ממשפט פלילי. אולם אז היה גם סיכוי רציני ביותר שבחלץ המשפט היה פותח את פיו ומגלה את כל אשר היה ידוע לו. כדור-השגל היה עשוי לגרוף עמו אישים רבים במדרון. אולם הזדמנות זו לא ניתנה לו.

התוצאה היא כי בעיני ההיסטוריה יישאר קסטנר כמנהיג ההמונים המושמדים שהציל לאחר המלחמה את אחד מגדולי משמידיהם מעונש, וכי שמו יוסף לסמל את אחד הקווים השחורים ביותר בתולדות העם: שיתוף-פעולה עם האויב.

להחזירו להונגריה כדי למשוך את המשאומתן בתמריצים שונים על מנת לנסות להפסיק לפי שעה את ההשמדה. לפחות היה עליהם להעמיד את כחונת אייכמן וחבריו במבחן מעשי. במקרה שלילי, היה עליהם להודיע לקסטנר שהוא חייב להפסיק כל משאומתן ולפנות לשיטות-הצלה אחרות — הסתתרות, בריחה, או התקוממות.

תחת זאת פיתו נציגי הסוכנות את בראנד לכבד את הגבול מתורכיה הניטראלית לסוריה, בה שלטו הבריטים, שם הוסגר ליד סוכני האינטליגנציה הבריטי, אשר הבילו אותו ישר למשה שרת. בעוד בראנד נכלא בקאהיר, ורודריגונזון הברסי כל סוכיו להמשך המשאומתן

כי שליחות-בראנד לא היתה רצינית, שלא באה אלא להסית את דעת היהודים ושלקסטנר התברר תוך זמן קצר שאין לתלות בה תקתה, הרי קבע אגרנט את ההיפך: שהשתדלותו היתה אמנם רצינית, והיה צורך להתייחס אליה בכובד-ראש.

בכך פתח אגרנט למעשה מחדש את טענת תמיר כלפי הסוכנות היהודית בארץ-ישראל, שהיתה אף יותר חמורה מאשר הטענות נגד קסטנר עצמו. כי בהשואה לקסטנר היו מנהיגי הסוכנות בארץ, ובראשם חיים ויצמן, דויד בן-גוריון ומשה שרת, חופשיים במעשיהם. היה עליהם להיפגש עם בראנד על אדמה ניטראלית, להועיק את דעת-הקהל העולמית, ואולי

עלידי פירסום הצעות אייכמן, הושמדו מרבית יחודי הונגריה.

אגרנט פסח עתה על כל פרשת ההסגרה, בצינו כי הפגישה עם שרת לא עלתה יפה, וכי שרת מיהר ללונדון כדי להיבדל עם האנגלים. אולם השופט אגרנט לא אמר דבר על השתקת הידיעות הנוראות שהיו בפי בראנו מאונו הישוב והעולם כולו, כך שלא הישוב ולא יהודי אמריקה, שהיתה להם אז השפעה עצומה, לא יכלו לפעול כדי לאלץ את ממשלותיהם לעשות משהו משי להפסקת ההשמדה. אפילו מטוס אחד לא נשלח להפצץ את טרשיה אושויץ או את הגשרים המובילים אליה, כדי להאט את קצב ההשמדה, כפי שהתחנן או במכתבו ההיסטורי הרב ויסמאנדל, מנהיג יהודי סלובקיה הכבושה. כך, בהגינו על קסטנר, פתח השופט אגרנט מחדש מקום לכל ההאשמות המוזעזעות נגד שרת ותבריו, שאף הם, כמו קסטנר בכודפסט, הסתירו את ידיעות הידועות להם מן העם.

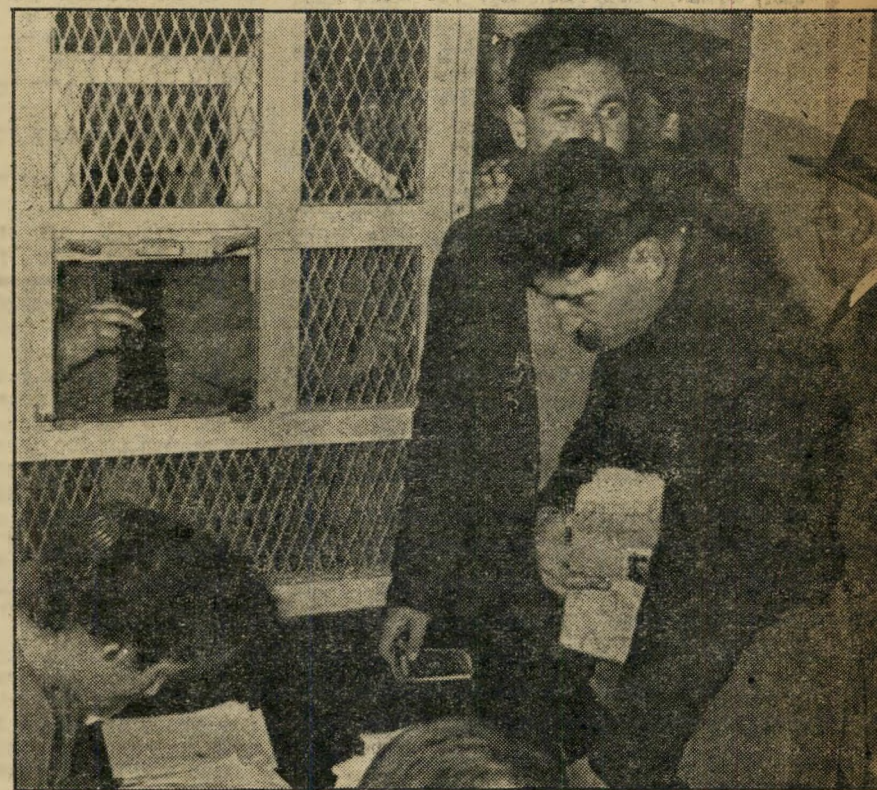
★ ★ ★

המהפכה של יום המחרת

כך נגמר היום הראשון. כל עתוני המשטר יכלו לצהול ולשמח. היה נדמה להם (או כך לפחות העמידו פנים) כאילו יטוהר קסטנר כליל עלידי כל בית-משפט. קודם ישראלי לא השאיר כל ספק בלב מאזינו שאמנם זה בדיוק מה שקרה. הציבור הרחב, שבחלקו הגדול האמין באשמת קסטנר, נשאר נדהם.

אולם למחרת היום החלה המכה התחורה. כבר קוראי עתוני-הערב של יום המחרת, חשו כי לפתע החלה מהפכה. השופט אגרנט עצמו, שקרא באותו בוקר את סוף פסק-דינו, פתח בה: הוא מצא את קסטנר אשם בהצלת פרשי-המלחמה קורט בכר — אם כי לא הביא שום נימוק מרוע קסטנר זה, מנהיג ציוני, בעל שפע הבחינות הטובות, יצא מעורו כדי לעזור לפתע לפושע מת'עב, שנתיים אחרי גמר המלחמה, להינצל מעמוד התליה שציפה לו על חלקו בגנישת היהודים והשמדה.

אולם רוח חדשה לגמרי החלה מושבת ברחוב כאשר התנשא באולם קולו המהוקצע של ד"ר משה זילברג. השופט בעל רעמת-השער השחורה והמשפטים שחורי-המסגרת, הכניס לאחירת האולם נימה קודרת של תחושת-השואה. "עין החרב כיסתה את פני הדיון כולו, והשרתה רוח רפאים בחלל בית-המשפט. משימה כבדה מאד הוטלה עלינו בערעור זה... להעביר תחת שבטנו יצרי מעללי בני-אנוש, אשר חיו ופרפרו בין ציפורני השטן... בפסק-דינו של אגרנט עלתה וצפה מדי פעם רוח השואה, כאשר ציטט אגרנט קטעים מפסק-דינו של מנימין הלוי, שהיו כולם רחיים יגון ההשמדה ורגש אחריות כלפיה. אולם

משפט במצור

הנאשם מלכיאל גרינוולד (חבוש מגבעת) עובר בקושי את אחת מנקודות-החסימה, שהוקמו במיוחד לצורך מעמד חקירת פסק-הדין. מאחורי סורג, מוקפת בלשים, בודקת מזכירה את תעודות-החיות של מבקשי-הכניסה ואולם בית-המשפט, לפני שנתרן להם חיפוש מדוקדק בכיסיהם ובתיקיהם.

פסק-דינו של זילברג נשא בעצמו רוח זה. כמו אצל הלוי, עלתה מכל שורה ביצירתו "חייבים אנו לעקור מלבנו כל דעה קדומה שגמלה בו. אולי, כתוצאה מן הפולמוס הנסער... אך כל נחשוד בעצמו יתר על המידה... פן נדא בקרבנו, אגב אלימיניציה זו, כל חרגשה אנושית... כל התחמקות ממחן תשובות לשאלות שאנו יכולים בגדר דיונו להשיב עליהן, יהא בה משום מעילה בתפקיד."

עוד בשעת בירור חירור, נדמה היה כאילו התנגשו זילברג ותמיר בעיותיהם על נקודה אחת, שהפכה עתה הנויית. זילברג שאל: "כלום ניתן להפריד בין ההאשמה של שיתוף פעולה עם הנאצים, לבין ההאשמה של שיתוף בהשמדת כל יהודי הונגריה? השב תמיר: כן. יכול להיות שיתוף בכל מיני דרגות: שיתוף בהכנת אליבי לפושעים, שיתוף בהסגרת הצהונים, ואפילו שיתוף-פעולה שבהשתתף, מבלי שיהיה שיתוף-פעולה פעיל בהשמדה עצמה."

זילברג התחבך על נקודה זו. היתה זאת אחת הנקודות המעטות שהזכיר זילברג נראה כחולק על דקו שהעלה תמיר. נדמה היה כאילו אינו מסכים עמו ואינו מוכן לקבל את דעתו. עתה הסכה נקודה זו אבן-פינה של פסק-דינו. קביעתו הבסיסית: "משתף פעולה עם הנאצים, אפילו בקשר עם השמדת יהודים, אינו בהכרח זהה עם רוצח יהודים ממש... אינו מוצא כל פגם ודופי בחלוקה שנעשתה עלידי (הלוי) וסבור אני כי צדק בהחלט בהפרידה זו." מכאן המסקנה של זילברג, כמו של הלוי: קסטנר אשם בדבר הראשון, אינו אשם בשני. ההבדל: אף שקסטנר הקל על ההשמדה, אין לומר כי השמדת כל יהודי הונגריה היתה בלתי-אפשרית בלי עזרתו. מאחר שטענה אחרונה זו משתמעת לדעת זילברג (אך לא לדעת הלוי) מתוך עלונו של גרינוולד, הרי הוא מצא שגרינוולד לא צדק בנקודה זו. (סלוח קביעתו זו של זילברג שמישה, אחר כך, אחת התוכים להטעיית דעת-הקהל כאילו קסטנר לא סייע לגרמנים בהשמדה.)

★ ★ ★

"אנחנו שילמנו פחות"

כבר בפסק-דין זה החלה בולטת הנימה החרירה, בה חלקו השופטים איש על רעהו. אגרנט קבע כי קסטנר השתק את הידיעות על השואה המתקרבת מהמוני העיר קלור,

מפני שראה נגד עיניו תוכנית-ההצלה כללית, בשיתוף עם הגרמנים. קבע זילברג בשלוש מלים חריפות: "זה לא נכון!" הוסיף: "דווחה אני ללא היסוס את הטענה (הזאת)", היא הטענה ששימשה אבן-פינה לאגרנט. גם בשאר קביעותיו היה זילברג תקיף, אך מעורן וכמעט ספורות בניסוחו:

● על האפשרות של יהודי הונגריה למרוד נגד הנאצים: "מי לנו יותר מומחה מאייכמן עצמו, והוא אמר בפירוש כי אינו רוצה בחורשה שניה... נראה הדבר שאייכמן ושות' נתנו ציון לא נמוך ביותר לפוטנציאל ההתנגדות של יהודי הונגריה." היה זה ניגוד קיצוני לדעתו של חשין, כי יהודי הונגריה היו "ענף שהוביש על העץ."

● על חובתו של קסטנר להודיע על השואה המתקרבת, תחת להחליט בעצמו שאין סכוי להצלה: "הלה תומ'לב יקראו כלום יש ייצוג ביאוש? האם מותר לאדם יחיד, ואפילו בשותפות עם כמה מחבריו, להתאיש בשמם, ושלא מדעתם, של 800 אלף אנשים אחרים? אם מנהל בית-חולים גדול יניח לאלפי חולים לגדע, כדי שיוכל להתמסר להצלה חדאית של נפש אחת, הוא חייב לפחות מן הבחינה המוסרית, גם אם יתברר כי הוא באופן אישי סבור היה, בטעות, כי אכן אפשר כל תקווה להצלת החולים האחרים. הוא יהיה משתף-פעולה עם מלאך-המוות. ועל אחת כמה וכמה במקרה (של קסטנר)."

● על הצלת בכר: "מי שמסוגל היה, לאחר מעשה, להציל... את בכר זה מן התליה, העיד בזה כי גם בשעת מעשה לא היו מעללי של אותו פושע גדול כל-כך בוויים ומתועבים בעיניו."

כך הגיע השופט זילברג, צעד אחרי צעד, למסקנה הסופית: "קסטנר שיתף פעולה עם הנאצים... הוא מילא, ביועצו ושלא בתומ'לב" את רצונם להעלים מן העולמות את מוימת הרצח הקרוב, "לשחק את רצון ההתנגדות והתברירה" שלהם, וכך "הקל (על הנאצים) את מלאכת השמדת ההמונים."

ולבסוף ההסבר הפסיכולוגי לאופיו של קסטנר. "קסטנר לא היה גנואיסט במובן הפשוט של המילה... אבל הוא היה גנוצנטרי מאד, השקיע את עצמו עד כדי נטילת חושים בהצלחת המיבצע האישי שלו. ודבר זה שלל ממנו כל חוש של פרופורציה בין ממד ההצלה וההשמדה."

זילברג ציטט ארוכות את הדו"ח שהגיש קסטנר לסוכנות היהודית בשנת 1945. "זו היתה הדרך שהיינו חייבים ללכת בה," קבע בו קסטנר. "גם אומות אחרות נאלצו בשעות הגורליות של מלחמה זו לקנות את שלמותן הטריטוריאלית עלידי ויתורים כלכליים. השבדים שלחו לרייך השלישי פלדה; התורכים כרום; שווייץ השתה להם אשור-טילוקים של מיליוני דולארים מרובים. אנחנו שילמנו פחות."

הוסיף זילברג משלו בסוף מר: "אנחנו שילמנו פחות מן התורכים ופחות מן חשבדים. הללו נאלצו למכור לזרים את הכרום והפלדה שלהם. אנחנו — לאו העסקות שלנו היו יותר מוצלחות. יודע (קסטנר) — ולבו בחדאי כואב על כך — כי באותה תקופה ממש שיכלה יהדות הונגריה 600 אלף נפשות, נלקח מנה רכוש בשווי של 300 מיליון דולאר. ואף-על-פי-כן: אנחנו — כלומר ועדת-ההצלה — שילמנו פחות." המיבצע שלנו הצליח גם מן הבחינה הכספית.

"טרחתני לחפש ולמצוא מאחורי פסוקים פנטסטיים אלה נימה של אירוניה מרה, קורטוב של הומוריס-לגרום; אך ינעתי ולא מצאתי. החישובים הכספיים המדוקדקים והאפולוגיקה שבפסקה הקודמת, מראים בעליל כי ברצינות גמורה נאמרו הדברים. אכן, זו אגוצנטריות, וזו שכרה — וכאן טמון לדעתי המפתח להבנת אישיותו ופעליו של קסטנר."

★ ★ ★

ירמיהו הנביא ויוחנן בן-זכאי

שפיים זילברג את דבריו, החל להתפור הערפל המכחן שהופץ בחוג בודון. עתונאי-חוקן, שהבירוקרס קודם לכן, לפי הדרכת יד נעלמת, כי "קסטנר טוהר עלידי בית-המשפט העליון", נאלצו עתה להכחיש את עצמם. קצבו יום הופצו במבוקי-הנישה חמורים מעורכיהם, כי בעולם המערבי, בניגוד לישראל, אין העורכים אוהבים להיראות מובלים באף לעיני קוראיהם.

במקום תמונה של בית-משפט בעל דעה מגובשת, נראו עתה חמשה שופטים, החולקים איש על רעהו בתריפות בלתי-רגילה. כאשר פתח הנשיא יצחק אולשן, בעל הפנים החמורות, בדבריו הקצרים, בהם הצטרף לפסק-דינו של אגרנט, לא הסתפק בכך. בצורה בלתי-רגילה למדי, התחבך בסוף תקיף ביותר עם זילברג, בנוסח "אני מצטער מאד, אבל אינני מבין...".

גם לכן שזילברג הפסיקו בעדינות באחד המקומות, ביקש לתקן ציטטה מדבריו. גם הטון בו נקט אולשן, בניגוד למרבית חבריו, היה נועם והצהרתי. השופט שבא אחריו דיבר בלשון אחרת — מלוטשת ואלגנטית. היה זה זלמן שניאור חשין, ממלא-מקום הנשיא. ברגע הראשון נראה כאילו קם תימן נוסף בדעתו של הלוי, חשין תקף חריפות את השלטונות על שהגישו את המשפט נגד גרינוולד, בעוד שלא הוגשו ידם להביא לדין אף פושע-מלחמה נאצי אחר. אולם אחרי הקדמה זו, שנראתה בעתוני-הערב של יום השף כחולקת על אגרנט, התקדם בכיוון ההפוך. חשין נמנה עם הרוב.

היה זה חשין שקיבל את הזמנת תמיר וניהל את הויכוח גם בדרך אידיאולוגית. "תמיר קורא בהתרגשות שאם יוצדקו מעשי קסטנר אין תקומה לעם ישראל, לפי שכל מנהיג ינהג כמותו בשעת צרה... בהקשר זה הוא מצביע על מורדי גטו חרשה, שנפלו וקידשו במותם שם שמיים ברבים. גם זוהי השקפת-עולם... אך יש גם השקפה אחרת, שונה ממנה ומנוגדת לה, וגם לה... שרשים בדפי ההיסטוריה שלנו. ירמיהו הנביא, למשל, הטיף לכניעה בפני האויב ולכריתת ברית-שלום עם. ורבן יוחנן בן-זכאי בחר להציל מה שאפשר היה להציל בעת צרה..."

מכאן ועד לדעה שקסטנר לא חייב היה להזהר את ההמונים אם ידע כי בעוד שעות ספורות יוכלו לטבח, היתה דרושה רק פסקיה קטנה נוספת. חשין פסע אותה, הצטרף לאגרנט ולאולשן. אך גם הוא, כמו אגרנט ואולשן, לא יכול היה למצוא שום הסבר הגיוני להצלת בכר בידי קסטנר אחרי המלחמה. הוא כיכר להגדרה כ"תעלומה שאולי לא תיפתר לעולם."

★ ★ ★

גויטין: למח לא "שקר"?

עם סיום קריאתו של חשין, נשאר רק שופט אחד שטרם חיזה את דעתו. העתונאים חיכו בסקרנות מסוימת לקראת דיון של השופט גבה-הקומה, מי שהיה ציר ישראל בהשגטון. עד מהרה התברר כי המאופק שבכל השופטים היה דויד גויטין, חנוך המשפט האנגלי.

בניגוד לאגרנט, לא היה גויטין מוכן לעמוד על כנותו של קסטנר על-סוד הכתוב בלבד מבלי לראות את האיש. כאדם שעסק בעצמו במשך שנים בחקירה נגדית חיה, ידע שאין להמיר עולם את ההתרשמות האישית בקריאת פרוטוקול יבש.

עוד בלומה רעורר, כאשר כהן טען כי כל סתירותיו של קסטנר אינן אלא "שריץ, הגומה", "גופוח", "רברבנות", העיר לו גויטין: "למה לא תאמר פשוט — שקר?" עתה חזר לאותה נקודה עצמה.

קבע גויטין: "כיוון שקביעה כיום מה היו מעשיו, או ליתר דיוק — מה היתה כוונת מעשיו, בשנת 1944, היא בבחינת הודאתו, הבלתי-אפשרית, כלום אין מוצא מן הסבך בשאלת פי הדיר קסטנר עצמו, ואז תהא לנו לפחות הודעת בעל-הדין, אם לא הודאתו? ... ואמנם העיד דיר קסטנר בפני בית-המשפט (המחוזי) ובית-המשפט לא האמין לה. גם היועץ המשפטי לפנינו לא ביקש מאתנו לתת אימון בעדות (של קסטנר), בתאור אותה כמעט בכל מילה, פרט לשקר, שהיה בה כדי להניא אותנו מלכת בה אימון."

ואם כך הדבר, נראה לי (שגרינוולד) יצא כדי חובתו... די לו בכך שהצליח לשכנע את בית-המשפט (המחוזי)... שהאיש אותו האשים שיקר בבית-המשפט והתנהג באופן שהשאר על בית-המשפט רושם שמצפוננו אינו נקי, והוא מתירא ומנסה להסתיר דבר שאין עין השמש יפה לו."

אנו לא ראינו את הדיר קסטנר בתא העדים, ולא שמענוהו. מתוך הדברים הכתובים, אין הבטיה הנוקבת על כנותו הטהורה או על פולמוסיו בא עול פתרונות. מסקנותיו של השופט המלומד, אינן עומדות בסתירה לעובדות שנתגלו, אלא עלות באופן סביר מתוכן.

מה אמרו השופטים בפרשיות השונות?

גויטיין

אגרנט

חשין

האם הקלה פעולתו של קסטנר על הנאצים את השמדת היהודים?

חלוי: "שיתוף-פעולה המרכזי של קסטנר עם אייכמן, החליק את גלגלי מכונית-השמד כולה, מנע הפרעות אפשריות בפעולתה, ותרם תרומה חשובה ליעילות הכללית."

אגרנט: "אכן, אמת הרבר כי בשללם את האמץ צעים של התנגדות בכוח, נקטו למעשה קסטנר וחבריו גישה שעלתה בקנה אחד עם רצונו האמור של התליין הלוחם" (עמוד 103).

זילברג: "המטרה שאליה שאפו הנאצים, השמדה קלה ושקטה, ללא מאמצים יתרים וללא אבידות לעצמם, הושגה במלואה או כמעט במלואה... הצלחה מדהימה זו של הנאצים היתה, כנראה בעליל, תוצאה ישירה של העלמת האמת האיומה מעיני הקרבנות... קסטנר השתתף עם הגרמנים בהעלמת סוד ההשמדה" (47 ו-152).

אולשן: "בעיני קסטנר נראה, או יכול היה להיראות, שההתאפקות (אם היתה כזו) מלעורר סאניקה, לא באה כמכשיר להקלת השמדת היהודים על-ידי הנאצים, למען ביצוע ההסכם בענין המיוחסים" (165).

חשין: "יתכן מאד כי ההסכם להצלת המיוחסים שימש בידי הנאצים אמצעי יעיל להסתת בו את מניית ההשמדה אשר זממו" (179).

גויטיין: "מסקנותיו של חלוי... עולות באופן סביר מן העובדות שנתגלו" (199).

★ ★ ★

השיתף קסטנר פעולה עם הנאצים?

חלוי: "שיתוף-פעולה מרכזי עם משטר ההשמדה, יהיה את יסוד היחסים בין ראש ועדת-ההצלה (קסטנר) וראשי הס.ס. כל שיטת ההצלה, המוסמכת על קויה ופרטיה — פיקוח נאצי על ענייני ההצלה, צימצום ההצלה למיכסת נפשות הקבועה מראש על-ידי הנאצים, ויתור על פעולות הצלה בלתי-חלופיות, איר-הערבות במיכצע הגירוש הטוטאלי, וכך — לא היתה אלא שיתוף-פעולה ממושך של המציל עם המשמיד, החזק ממנו, שהכתיב לו את תנאיו. התי אומר: שיעבוד ההצלה לרצון המשמיד ולענין ההשמדה."

אגרנט: "הטרדיה שעברה על יהודי (ערי השדה בהונגריה) בשנת 1944 היא גדולה ונוראה, הן מבחינת מהותה והן מבחינת היקפה. אולם חומר ההוכחה במשפט זה אינו מצדיק שנמצא כי ד"ר קסטנר תרם ביועצין לתוצאה

עגומה זו, ואינו מצדיק כי יוכתם, כאשר לכך, בכתם של משתף-פעולה עם הנאצים" (105).

זילברג: "הוא (קסטנר) מלא ביועצין, ושלא בתום לב, את רצונו האמור של הנאצים, והקל עליהם על-ידי כך את מלאכת השמדת ההמונים" (156).

אולשן: "בשמעלים שתי גירסות, שבאחת יש כדי להרשיע ובשניה יש כדי לזכות, ושתיהן יכולות להתקבל על הדעת, יש להעדיף את השניה, אם גם לה יש אחיזה בחומר ההוכחות. בנידון ההאשמה של שיתוף-פעולה עם הנאצים, תוך ידיעה ברורה ששיתוף-פעולה זה דרוש להם כדי להקל על השמדת יהודי הונגריה — הרי הנאשם הוא קסטנר ולא גרינולד" (165).

חשין: "אני מניח, כי שתיקתו של קסטנר בבואו לקלוי (היינו איראזהרת בני העיר מפני ההשמדה הקרובה) היתה פרי מעשה מחושב ומתוכנן מראש, ולא תוצאת יאושו עדיין אי לראות בכך שיתוף-פעולה ביועצין וסיוע במעשה הגדול מרפיון ידיו של הקיבוץ היהודי, גם אז, אני אומר, ההשמדה" (186).

גויטיין: "אותן הוכחות שהובאו, ועליהן אין חר לק... עולות בקנה דחאק עם קביעת בית-המשפט דלמטה שהמעשים שנעשו תוך המלחמה היו מעשי שיתוף-פעולה עם הנאצים" (169).

★ ★ ★

הצלת פושע-המלחמה קורט בכר:

חלוי: "ההצהרה הנדונה של קסטנר (לסובת בכר) היתה הצהרה כוזבת ביועצין, שניתנה לסובת פושע-מלחמה, כדי להצילו ממשפט ועונש בנירנברג."

אגרנט: "גרינולד הוכיח שאחרי המלחמה הציל ד"ר קסטנר מעונש את קורט בכר, מי שהיה פושע-מלחמה. התערבותו (של קסטנר) לסובת בכר באמצעות ההצהרה המכילה את המלצתו... מלאה תפקיד חשוב בשיחרורו של בכר על-ידי בעלות-הברית" (126).

זילברג: "...מרבוב הסתירות — לגיון מספרן! — בהן הסתבך קסטנר בקשר עם ההצהרה הנ"ל... (הוא) הרהיב בנפשו להמליך — כמעט בשם כל העם היהודי — על אחד הלתיגנים של פושע-המלחמה" (163).

אולשן: "כולנו בדעה שבענין האשמה במתן עזרה לבכר, ב-1947, הוכיח גרינולד את הגנתו "אמת דברתי". תחושת חובה כלפי בכר העבירה (את קסטנר) על דעתו" (172).

חשין: "למה זה, איפוא, ראה קסטנר לנכון לעמוד לימינו של צור-ישראל זה ביום הדין?" (196).

אולשן: "תחושת חובה כלפי בכר העבירה (את קסטנר) על דעתו" (172).

גויטיין: "אותו חלק של העלון (של גרינולד) העוסק ביחסים שבין קסטנר ובכר, הוכח די הצורך" (201).

★ ★ ★

פסגה-הדין של חלוי:

אגרנט: "מנומק, מפורט ורבי-רושם... מושלם ומסוגנן יפה" (1 ו-129).

זילברג: "הוא כולו מבנה ארכיטקטוני אחד, אחיד ומלוכד מן המסד ועד הטפחות. — שרשרת רצופה של חוליות משתלבות זו לתוך זו בהתאם גמור ללא כל רוח וולא כל הפסק ביניהן... פסקדין מונומנטלי" (131).

אולשן: (אין הגדרה).

חשין: "פסקו של הנשיא המלומד (חלוי), בניו על חמש מסקנות-יסוד הנובעות זו מזו והקשורות זו בזו קשר הגיוני אמין" (178 ו-197).

גויטיין: "מסקנותיו (של חלוי) עולות באופן סביר מתוך העובדות... ותומכות במימצאי פסק-הדין" (199).

★ ★ ★

הצורך בהקמת ועדת-חקירה ציבורית:

אגרנט: "האחראים להגשת משפטי-דיבה זה היו בזמנו מיטיבים לעשות אילו הביאו — כפי שהציע (תמיר) פעמים אחדות — לידי מינוי ועדה ציבורית, המורכבת גם ממומחים למקצוע ההיסטוריה, ושמתפקידה היה לערוך חקירה מעמיקה ומושלמת" (25).

זילברג: "מסופקני מאד אם נכון היה מלכתחילה לגולל (את פרשת מנהיגי יהדות הונגריה) דחאק בפני פורום משפטי. סבורני שלא" (130).

אולשן: "ועדה חוקרת ציבורית, בפניה יכול היה קסטנר להתגונן כצד, ולא כעד סתם, היתה יותר מתאימה בשביל לדון בכל אלה" (167).

חשין: "(גרינולד) עצמו דרש בעלון שלו... דרש (תמיר) במהלך הדיונים בבית-המשפט, למסור את ההכרעה בשאלות האלה לוועדה ציבורית זיטראלית. אני מצטער על דחיית ההצעה" (174).

גויטיין: "חבל שהאחראים לכך בחרו בדרך הגשת משפט, ולא נזקקו, כפי בקשת (גרינולד) בעלון-הדיבה, להביא את הבעיה בפני ועדה ציבורית, אשר בידיה כלים יעילים יותר לגילוי הניתן להיגלות" (201).

שלושה — חלוי, זילברג וגויטיין, שקבעו שהדבר הוכח, כל אחד על פי דרכו, מול אולשן, חשין ואגרנט, שמצאו כי הדבר לא הוכח.

התוצאה הסופית: יוכיז גרינולד בנקודה אחת, הרשעתו בנקודה שנייה פה אחד, ובשלישית ברוב דעות. העונש: שנת מאסר על תנאי, חיוב בתשלום 500 ל"י עבור הוצאות המשפט. כך הגיע המשפט הגדול לקצו, אם קיחה השלטון כי חיים כהן היה שבע-רצון, ייחשב למנצח, התאכזב. ההגיון הכתיב את ההיפך הנפוץ ביותר במדינה, מעריב הקרוב לשלטון, תבע במאמר ראשי בלתי-רגיל את התפטרותו של "היועץ הרע", הכריז: "עוד נצחון כזה — ואבדנו!"

כי מעבר לדברים הפורמליים, כמעט שלא היו שתי דעות בציבור על צד מי היה הנזחן האמיתי, כאשר קבעו כל חמשת השופטים כי תמיר צדק בדרשו, מן הרגע הראשון, שתקום ועדת-חקירה ציבורית לחקר פרשת השואה, ניצח למעשה הקו שנקבעה על-ידי ההגנה במשפט. אולם ההצלחה המכרעת של ההגנה היתה כי חיבה את בית-המשפט, ויחד עמו את העם כולו, לתת את דעתם על כל מערכת העובדות ההיסטוריות שהיו הבויות בנבכי העבר, יותר מזה, היא אילצה את השופטים לחשוף את שורש המחלוקת האידיאולוגית, אשר עליה נתפלגו מרות.

עצם הישג זה היה נצחון לדינאמיקה הפנימית של העם — נצחון היסטורי אדיר שבא לידי בטוי במערכה הגדולה ותכלתי נרתעת של שמואל תמיר, בתחושתו המוסרית העמוקה ואומץ-לבו של בנימין חלוי, ובתעלולתו הנאצלת של משה זילברג

• ושבה תמך העולם הזה מן חרנג חראשון של תחתלת חספספ.

כל אלה... תומכות במימצאי פסק-הדין (של חלוי) ומונעות בעדנו, כערכאת ערעורים, מהתערב.

המלחמה, ושיתוף-הפעולה מצד קסטנר בהצלת בכר מעמוד-התליה, אינו מתישבות עם ראית ד"ר קסטנר כאישיות יהודית-ציונית-לאומית, ועולות בקנה אחד דחאק עם קביעות בית-המשפט (המחוזי) שהמעשים שנעשו תוך המלחמה היו מעשי שיתוף-פעולה עם הנאצים. בכך אישר גוטיין למעשה את כל מימצאי חלוי, תמך למעשה בשלמות בדעתו של זילברג. אולם כשבא לקביעה הפורמלית, נקט בקו נפרד, אוסייני למשפטן המיחס ערך רב לענינים פורמליים. הוא סבר כי אין להפריד בעלוננו של גרינולד בין פרטי הדיבה השונים, והואיל והלוי כבר הרשיע את גרינולד בנקודה אחת (שקסטנר שיתוף-פעולה בשל בצעקסוף) הרי קבע גויטיין כי יש לקבוע שלא היתה הצדקה לגרינולד בפרטום עלוננו.

★ ★ ★

שלושה מול שלושה

כך נתקבל פסק-דין שחייב פרשנות מיוחדת כדי להבינו. הדעות של ששת השופטים — חלוי וחמשת העליונים — נחלקו כלהלן:

- בענין בכר: כל ששת השופטים קבעו שקסטנר הציל פושע-מלחמה בזרח.
- בענין אשמתו של קסטנר בהסתרת חקשטת חסמדת כל יהודי הונגריה: כל חמשת השופטים העליונים קבעו שהדבר לא הוכח, בניגוד לדעת חלוי.
- בענין שיתוף-הפעולה עם הנאצים להקלת ההשמדה: השופטים נחלקו שלושה נגד

ששה מתוך י"א כדורגלני נבחרת ישראל מספרים על הדדקון האדום אינו

אליו כל הזמן, ואשתדל להוציא ממנו כל כדור.

זאת לא הפעם הראשונה שיוצא לי לשמור על שחקנים גדולים. יש לי מול כזה גם במשחקים נגד קופנהגן, הינה וואקר יצא לי לשמור על השחקנים הכי טובים בקבוצות היריבות.

כשעלינו על המגרש, היתה זאת הפעם השניה בכלל שאני משחק באינצדיון רמת גן, והפעם הראשונה ששיחקתי נוכח קהל כזה. הייתי מבולבל בהתחלה, והיה לי קשה; אך התרגלתי. הייתי גם מלא התפעלות. אף פעם לא תיארתי לי שבגיל 18 יצא לי לשחק נגד קבוצה כה משובחת כמו חלס.

★ ★ ★

ת יכף מתחילת המשחק שמרתי על גיון צ'ארלס הגדול. תחילה שיחק כחלוץ מרכזי, וכשראה שאני שומר עליו אישית ניסה לברוח כל הזמן ימינה ושמאלה ולחזור יותר אחורה. כשעבר לשחק בכלל לצד שמאל, לקח אחרון אמר את תפקיד השמירה עליו ואני התחלתי לשחק.

יש לי צ'ארלס ראש יוצא מהכלל; לא ראיתי עוד ראש כזה. תחילה נבהלתי קצת מהגובה שלו. ראיתי שבצדניות אי אפשר להוציא ממנו כדורים, אז התחלתי לשחק חזק: פעמים הוא נתקל בי ונפל. ראיתי שמקורב אי אפשר להוציא ממנו כדורים, ולדתי לשמור עליו מרחוק. בזמן שמשמרתי עליו שיחקתי יותר כמגן רביעי; תפקידי היה הורס ולא בונה.

אני סבור שתוצאת המשחק היתה הישג גדול, למרות שיכולנו לצאת יותר יפה. אני נישתי עוד בתחילת המשחק שזאת בערך תהיה התוצאה. ישנם שחקנים שמאמינים בכל מיני אמונות, שמים גיוקרים בנעליים ודברים כאלה, אבל לי אין שום אמונה. האמונה שלי היא לעבוד 90 רגע על המגרש.

הוולסים חשיונו שיפסידו

מאת נוח רוזניק

א ין דבר יותר מרגיז לכדורגלן מאשר לקרוא את מה שכותבים כתבי הספורט של העיתונות העברית. אפשר היה למצוא סביב המשחק נגד חלס כל מיני סיפורים. כתבו, למשל, שנבדקו בדיקה רפואית לפני המשחק, ושהתאמנו יחד עם החלסים ברמת גן — דברים שלא היו ולא נבראו. אבל לא זה חשוב.

כתבי הספורט תקפו אותנו בלי הפסק לפי ני ואחרי המשחק, הפחידו יותר את הקהל מאשר אותנו. מה הם רוצים מאיתנו? החלי-סים הם שחקנים מקצועיים, שאין להם שום דבר אחר חוץ מכדורגל. אנחנו חובבים, שרק עשרה ימים לפני המשחק התחלנו להת-כונן לקראתו ברצינות.

למרות זאת שיחקה הנבחרת שלנו ב"הקברה מלאה, כל אחד נתן כפי יכולתו. לא היינו רחוקים מנצחון או תיקו, אבל הצרה הכללית בארץ היא שלא בועטים לשער מרחוק. השחקנים התרגלו אצלנו להכנס לי שער עם הכדור, או לבקש רק מתוך תחום ה-16. נגד הגנה אנגלית אי אפשר להצליח בשיטה זו. החלסים נוקשים ונכנסים חזק לכל חלוץ המתקרב לתחום ה-16.

מה שהיה במשחק ידוע כבר. אחרי ה"משחק הלכנו הביתה, החלפנו בגדים ויצאנו לארוחות ערב חגיגיות עם החלסים באולמי גיל. שם הגישה הנהלת ההתאחדות שלנו מתנות לחלסים. נתנו להם צלחת עבודת בצלאל, כדים מחרס ואולר לכל שחקן. לנו חילקו החלסים סמלים ומכוונות גילוח ג'ינס. אילקה ואביבה היו צריכים לתת את התכנית האמנותית. מתחנו את החלסים שהם לא ישירו עד שהחלסים עצמם לא ישירו משהו. ואז גיון צ'ארלס נתן פקודה וכל החלסים נעמדו על רגליהם ושירו שלושה שירים, ללא בושה. הייתם צריכים לראות איך הם פוחדים מציארלס, מה שהוא עושה הם עושים גם כן.

★ ★ ★

א חרי המסיבה יצאנו עם כמה מהם לחגוג באחד הבארים עד שלוש בלילה. שוחחנו בילדות עם קליף גינס, הקיצוני השמאלי שלהם. ועם צ'ארלס עצמו. גינס

הכורצים קהל אלפי בעלי-הכרטיסים שמצא את עצמו, בבואו לאינצדיון רמת גן, בפני שערים נעולים, אחרי שנסגרו בפקודת המשטרה, מנסה לפרוץ ולהתנבב לאינצדיון. שוטרים רוכבים חמושי-אלות מפזרים את הקהל במהלומות.

י"א לא ניצח

מאת יעקב חודורוב

א תם לא יודעים איזה אסון יכול היה לקרות במשחק נגד חלס. רק בדרך נס הוא נמנע ברגע האחרון. זה היה באחד הלילות לפני המשחק, בשעה שהנבחרת של לנו היתה בבית הה"רעה בשפיים. אותו לילה התעוררתי לפתע לקול דפיקות נוראות על הדלת. "מי שם?" שאלתי. "זה אני, שייע" שמעתי את קולו של שייע גלור. לא הבנתי מה הענינים; שמעתי רק את שייע מצהיר: "חודורוב, די! אני עוזב את הנבחרת!" לא הבנתי בדיוק מה הענינים ושאלתי: "מה יש? מה קרה?"

"גנבו לי את הנעליים", הסביר שייע. למולנו לא קרה דבר והגענו בשלום עד המשחק נגד חלס. עוד לפני המשחק אמרתי שתהיה הפתעה. ראיתי את הרצון העז של כל השחקנים וכיצד הם לוקחים את הענין ברצינות ואמרתי: כאן תהיה סנסציה. שבוע המנוחה בשפיים נתן לנו המון להרגעה ה"נפשית. היתה בזה תעלה, מפני שכבר שבוע לפני המשחק התחלנו לחיות אותו ולחזור ביחד למטרה.

בקיצור, לי היתה אמונה עצמית שהש"תלבה באמונה הכללית, שהכל יהיה בסדר. המרכיב והמאמן הכניסו בנו בטחון עצמי מופרז, כאילו אנו עומדים בפני משחק רגיל.

עלינו על המגרש. בין הקהל שמילא את האינצדיון היה הפעם גם אורח חדש: בני עופר בן השנתיים ועשרת החודשים, שבא בפעם הראשונה לראות אותי. רק בהפסקה ניגשתי אליו והוא אמר לי: "תצליח". שמע איך שכולם אומרים לי, ואמר גם הוא.

★ ★ ★

ה שופט הטיל את המטבע ובעצתו של את צד המגרש עם הרוח. והמשחק התחיל. פחדתי במיוחד מפני רבע השעה הראשונה. כל התקפה של החלסים היתה מסוכנת. ברגע שהם היו עוברים את החצי, הייתי כבר במצב של כוונות. הרגשתי שאני מוכרח לצאת אל כל כדור בקו ה-16, אחרת הענק גיון צ'ארלס היה ממתיך לי.

בגול הראשון שקיבלתי לא היה מה לע"שות. גולים כאלה הם די רגילים באנגליה, אבל לא פה בארץ. איזה גול! לא ראיתי בכלל את הכדור. תשאלו למה קפצתי? אם לא הייתי קופץ היו אומרים לי: למה לא

ניסית לתפוס אותו? אז קפצתי בלי לראות. השער השני היה פתאומי. הוא נבעט מרחוק לזווית קשה, בכוח חזק, וקשה היה להגיע אליו. אחרי שהכניסו שניים, נראה לי כאילו סיפקו החלסים את תאונתם לשערים ולא התלהבו במיוחד להכניס עוד. הייתי מוכן להתחלף עם קלסי, השוער שלהם, ולר"אות אם היא היה עוצר גולים כאלה.

אני באופן אישי אינני חושב שהעסק אכזר. עם רצון טוב ניכל להשיג תוצאה לא יותר גרועה בקרדיון. אבל כדי להשלים את המלאכה, אנחנו צריכים לנצח. כי האמת היא שלא רק אנחנו מקנאים בחלסים; גם הם מקנאים בנו.

כך, למשל, ניגש אלי גיון צ'ארלס הגדול, אחרי שראה על תכנית המשחק את התמונה בה אני מנשק את מרליו מונרו. הוא סירב להאמין שזה באמת אני שמנשק אותה. "תרי"אה", הוא אמר, "אני שחקן כל כך מפורסם ועוד לא זכיתי לזה".

בלי גיוקר בועל

מאת גדעון טיש

מ עולם לא תיארתי לעצמי שאכלל בסגל הנבחרת נגד חלס. פה בארץ מרי"כבים בדרך כלל לפי שמות ידועים, ולא תיארתי לעצמי שיחליטו פעם לקחת ולנסות את הצעירים שעובדים. קיבלתי את ההזמנה לבוא לנבחרת במפתיע. בהתאחדות לא ידעו את הכתובת שלי. הוריעו לי דרך הפועל שאני בנבחרת. לא האמנתי; חשבתי ש"מותחים אותי. רק כשהלכתי להתאחדות אישרו לי שאכן הוזמנתי.

גם אחרי שהזמינו אותי תיארתי לעצמי שבגירוש הראשונים יורקו אותי. ואמנם, מתוך 24 כדורגלנים נשארו רק 18. אבל אני נשארתי ביניהם. ושוב, היו בין אלה ארבעה רצים, וחשבתי שאהיה במילואים. רק אחרי המשחק נגד נבחרת קופנהגן, בו שיחקתי במחצית אחת בלבד, בשעת אחד האימונים בנתניה, ניגש אלי המאמן משה וארון ואמר לי: "טיש, יש לך תפקיד גדול. אתה תצטרך לשמור על צ'ארלס". מה זה פחדתי? כל אחד היה פוחד. אמרתי: תיכף שלא אוכל לשמור עליו, אבל קיבלתי את התפקיד.

לא הסבירו לי שום דבר מיוחד. וארון אמר לי: "עם נסיון כמו שלך, תוכל לשמור עליו. בגובה לא תוכל לקחת אותו, אבל תפריע לו לשחק — אתה לא תשחק והוא לא ישחק". תיכונתי לעצמי שאשאר צמוד

העתונאים, השדרנים. מומחי הכדורגל הוולשים שדגלם הירוק-לבן בעל הזו"ברמת-גן. כבר אמרו את דברי הערכת קנים? מה אומר יעקב חודורוב, שו"מראשו של אחד מגדולי הכדורגלנים הבלם המוכשר נוח רוזניק (הנראה באוו"מה אומרים המגינים והחלוצים של הנ"הקשים בתולדות הכדורגל הישראלי הנבחרים החובבים של הכדורגל הישר"על מה שהתרשש תוך מהלכו הסוער

חוויותיהם בשעת ההתמודדות נגד נבחרת וולס בה נוצחו 2:0

מפלצת כה נוראה!

אנחנו עלינו על החלסים במשחק ובכל זאת הפסדנו, וזאת אינה תוצאה של כבוד. אפשר עכשיו לגלות שלא רק אנחנו קי- חינו שנצח במשחק זה, אלא שגם האורחים כמעט והיו משוכנעים שהם יפסידו כאן. הם כבר עשו תכניות למשחק שלישי, ואפילו ניסו לברר אם התאחדות הכדורגל שלנו מסכימה שהמשחק השלישי יהיה בלונדון.

אם בכל זאת ניצחנו הם ולא אנחנו, יש לכך כמה סיבות. קודם כל הם שחקנים מקצועיים. הם עומדים לרשות המאמן בכל זמן שהוא רוצה אותם, הכדורגל הוא חייהם. מצד שני הם בנויים מבחינה גופנית אחרת לגמרי מהכדורגלנים שלנו. כשציארלס נגח בראשו לקורה, הודעו כל השערי התנאים, האימונים והכשר הגופני עשו את שלהם. המחצית הראשונה הייתה שייכת לנו, ו- אילו בחצי השני של המשחק נחלשה הנבחרת בגלל השנינויות בתפקידים. העברתי של נחמיאס לשחק כקיצוני ימני שיתקף אותו לגמרי, והוא הוצא מכלל פעולה. קיבלנו הוראה בחצי המשחק השני לשחק עם שני מקשרים תיקפים, ושיטה זו לא הצליחה ביותר.

סיבה אחרת לכך שבמחצית השנייה שיחקנו חלש יותר הייתה חילוף המקום של ג'ון צ'ארלס. כל התכנית התבססה על כך ש- צ'ארלס ישחק כמקשר ימני וטיש, שהוא בעיקר רץ הורס, ישתק אותו. כשעבר צ'ארלס לצד שמאל שמר עליו אמר, שהוא רץ בונה התקפות, ולכן נחלשה ההתקפה. אגב, אהרון אמר הוכיח את עצמו כשחקן הכי טוב על המגרש. הוא כדורגלן בעל שיעור קומה, העובד עם ראש ושתי רגליים וידוע מה שהוא רוצה. אצלו לא יוצאים כורים שלא בכונה.

למרות ה-2:0 איני רואה את עצמנו כמפסידים סופיים. יש עוד משחק בקרדיף וכל המאמצים חייבים להיות מופנים לקראת משחק זה. שם נשחק גם נגד הקהל, ועל מגרש רטוב. לשם כך יש לאמן את החברה לשחק על מגרשים רטובים. לעתה יהיה עלינו לשחק גם שם משחק פתוח, עם כל הסיכון שבשיטה זו. אם נשחק משחק סגור לא נחזיק מעמד 90 דקות.

ספורט היה נדמה לי שאני נמצא בבית ספר. לכל אחד הם נתנו ציונים. אחד היה בינוני ואחר חצי-בינוני. טוב שתפסתי בחדר ההליכה שני חלסים שאמרו לי שאני אחד מ- שלושת השחקנים הישראליים שהיו לוקחים לכל קבוצה בחלם - אחרת הייתי יכול לקחת ברצינות מה שכתבו עתונאי הספורט שלנו ולהפסיק לשחק.

איפה הצדק! אתה נותן את כל הכוחות שלך במגרש, בא בערב, לוקח עתון ומוצא שם ציון: נכשל לחלוטין. תפקיד העתונאים הוא לתת קצת קרדיט לשחקנים ולסגור את הגלובוסים אפילו כשהשחקן לא כל כך טוב. אחרת לא יהיו אף פעם שחקנים טובים.

★ ★ ★

תחלתי לשחק כקיצוני ימני. אבל לאחר שסטלמן סירב להמשיך בתפקיד החלוץ המרכזי אחרי המחצית, שמו אותי במרכז. בחצי השני בכלל לא יכולתי לעשות כלום, צ'ארלס והופקנים שמרו עלי באופן אישי ולא נתנו לזוו.

מי שעבר אותם היה מקבל מהם צעקות וקללות. זה לא מפני שהם באמת מתכחשים למה שהם אומרים. אצלם זה מעלה את המוראל, ואחרי המשחק הם מבקשים סליחה על הקללות. הפעם הם ביקשו הרבה סליחה, כי היה להם הרבה לקלל.

גם להם היו הרבה הזדמנויות, והם החמיצו אותן. אבל אתם יכולים להיות בסיחים שאף אחד לא יכתוב עליהם בוחלם שהם נכשלו לחלוטין.

ואם כבר מדברים על כשלונות, שמעתי שאומרים שגם המשטרה נכשלה לחלוטין בשמירת הסדר. אינני חושב שזה נכון. לכל השוטרים שהיו על המגרש ולא רצו להחזיר את הכדורים שנבעטו החוצה, הכינו ארגונים וספסלים. אף אחד מהם לא נשאר בלי מקום. דחקו כן היה סדר.

עוד לא הפסדנו

מאת יוסף גולדשטיין

ניגוד לכך הדיעות, אינני סבור שתוצאת המשחק היא תוצאה של כבוד. תוצאה של כבוד זה כשאתה מנצח. לדעתי

סיפר לי כי ג'יגיי, ממנהלי הקבוצה האוטליתקית יובנטוס, שבא יחד עם צ'ארלס, הציג לקנות אותו ב-35 אלף שטרלינג. אבל אין הוא חושב שמנהלי קבוצתו יסכימו לכך.

צ'ארלס עצמו סיפר כי לנבחרת חלם מעוף לא הלך במשחקי חוץ, לכן חששו גם הפעם שהם עלולים להפסיד. הם בנו משחק הגנתי, ועליו הוטל לשחק בתפקיד מקשר, כדי שיוכל לעזור גם להגנה.

אני חושב שאין מה להצטער על התוצאה. ניסים היו בימי אבותינו, בכדורגל מנצח מי שיותר טוב. השאלה היא רק באיזה הפי רש. והוכחנו כי קבוצת חובבים יכולה לצאת בכבוד נגד מקצועיים. קשה לנבא מה יהיה בקרדיף במשחק הגומלין.

על כל פנים, למחרת המשחק הראשון, פוורה הנבחרת. ולמרות שבקרדיף נצטרך להאבק בתנאים קשים יותר, הרי הכושר הגופני הטוב של החברה ירד עד אז.

עמדתי לא במקום

מאת נחום סטלמן

מי שהיה מופיע בשבוע שלפני ה-משחק נגד חלם בבית-ההבראה בקיבוץ שפיים, לא היה מאמין כי הוא נמצא במרכז של עונת כדורגל בה יש מתח רב במשחקי הליגה. כדורגלנים מקבוצות יריבות בילו והתאמנו בצוותא.

לרוב השחקנים לא היה מושג ברור נגד מי עומדים לשחק. ראינו חלק מהשחקנים של חלם בשעת ביקור הנבחרת האחרון באמריקה, שם ראינו את קבוצת טוטנהאם הבריטית. אולם ידענו שהם קבוצה טובה המשחקת כדורגל טוב וחזק, ומסוגלת לנצח בארץ את נבחרתנו. אולם נצחון תלוי לא רק בכושר הקבוצה, אלא גם בגורמים כמו קהל אוהד, ומזג אוויר. גורמים אלה היו הפעם לזכותנו ומשום כך השתיינו עמם במשחק. אני למעשה התכוננתי לשחק בתור מקשר, ימני או שמאלי, שהוא תפקידי מאז ומתמיד. אולם העלו אותי לשחק בתור חלוץ מרכזי. זה לא המקום שלי. בתור מרכזי אני מוגבל ואין לי יכולת לפתח שטח פעולה כמו בי תפקיד המקשר. אי אפשר להפוך תוך יום אחד שחקן לחלוץ מרכזי. לי יש הרושם שאילו הייתי משחק מתחילת המשחק בתור מקשר, הייתי מוסיף יותר למשחק.

כמו שכולם אומרים, דעתי היא שחוסר מול וחוסר בעיטות לשער מנעו מאיתנו תוצאה צודקת יותר. ההישג הגדול ביותר שלנו הוא בזה שלא נגררנו למשחק הגנה אבל שיחקנו משחק פתוח כל הזמן.

אף על פי שג'ון צ'ארלס לא היה בשיא כושרו במשחק זה, התפעלתי מאד ממשחקו. מה שעשה הוא עשה 100%. התפעלתי גם מ'וונס. זה שחקן שממנו אפשר ללמוד איך צריך לשחק כקיצוני בארץ לא רואים ולא משחקים משחק כזה. הוא מפתח מהירות בזמן הנכון ומוסר בזמן הנכון, ובכך גדולתו.

סדר דווקא היה

מאת שייט גלזר

שתי בעיטות בלבד קבעו את גורל המשחק עם חלם. אילולא שתי הבעיטות החזקות ממרחק, שהבקיעו שערים, הייתה מתקבלת תוצאה לגמרי אחרת. ולא היה חסר הרבה גם שנבחרת ישראל תנצח את נבחרת חלם. אני לא היחיד שאומר את זאת, תראו מה שכתבו עלי העיתונים: נכשל לחלוטין.

אם ג'ון צ'ארלס היה משחק סה בארץ באחת הקבוצות והיה מראה משחק כמו בי שבוע שעבר, היו מיד מבטלים אותו. אם היה בנבחרת ישראל, היה מוצא ממנה באופן אוטומטי. כי אחרי תוצאת הכבוד נגד חלם התחילו מיד כל עתונאי הספורט ובמיוחד עתונאי השמאל, לתת לי כל מיני ציונים. איפה הם היו כשהפועל פתח-תקווה הפסידה אצל קופנהגן 7:0?

אמנם ממני דורשים יותר, אבל זאת לא שיטה שכל מי שיש לו גלובוס יכתוב מה שהוא רוצה. כשקראתי את עתון חדשות

ל הצופים הנלהבים ואפילו האורחים יקון האדום התנוסס מעל האיצטדיון על המשחק. אולם מה אומרים הש- הנבחרת הישראלית, שקטף כדורים עולם. ג'ון צ'ארלס (למעלה) ? מה אומר תמונה. כששני האחרים מעל ראשו) ? בת הישראלית, שעמדו באחד המבחנים עמודים אלה מספרים ששה מתוך י"א יי על חוויותיהם לפני המשחק הגדול, הדרמאטי ועל כל מה שאירע אחריו.

החוסמים אמציה לבקוביץ, מנן הנבחרת, בולם את שני חלוצי הנבחרת הוולסית, מצליח להרחיק את הכדור. ההגנה הישראלית, שלא נעזרה בשחקני התקפת, הצליחה לסגור את השער הישראלי, שהובקע רק סלידי בעיטות-פצצה מרחוק.

(המשך עמוד 4)
לרכב את החוק, סברו, היא לשתף פעולה עם המכניזם אותו.
שוקן עמד על שלו, סען כי די בצנזורה הקיימת וברגש האחריות של עורכי העיתונים, שלא יפרסמו דברים העלולים לגרום נזק למדינה, ואין צורך להניף על ראשם את שוט החוק. הוא איים אפילו בפיצוץ אגודת הי עיתונאים ועזיבתה, אם לא תתקבל הצעתו. גם איום זה לא הניח את השלישיה הי מפא"ית מעמדה. שוקן עזב את הישיבה בכעס. בחוץ, על המדרגות, ניגש אליו מיכאל אסף המזנק, התנצל: "מה אנחנו יכולים לעשות? קיבלנו הוראה מפורשת..."

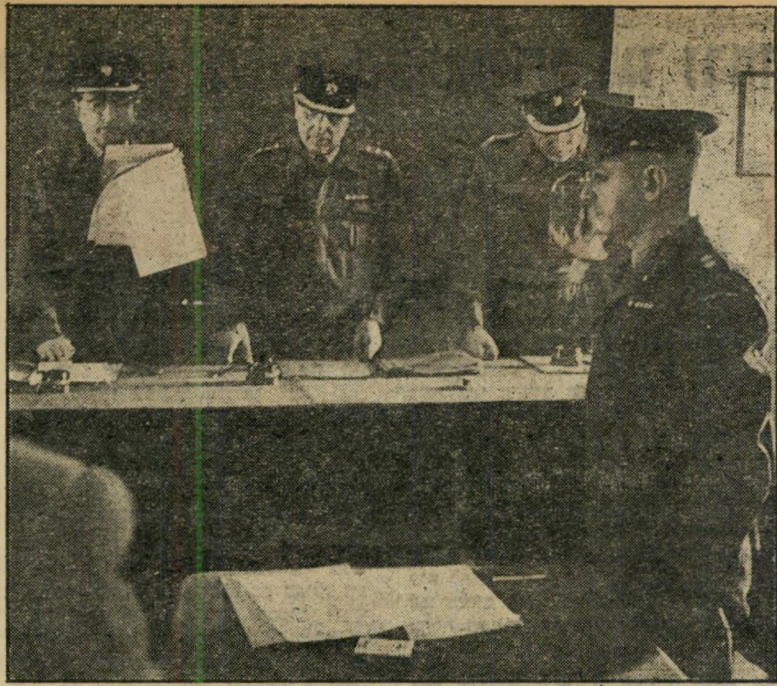
צבא

עומד דום, בבקשה

אין שטח אחד בו לא חלה התקדמות בצבא בעשר שנותיו. אחד השטחים בהם חלה אולי ההתקדמות הרבה ביותר, מחוץ לשטחי הלחימה השונים, הוא שטח ההדרכה. אם היתה נהוגה פעם השיטה של הדרכה בדרך הרגליים, כאשר הכל נעשה במאמץ פיזי קשה, תוך שיפשוף רב, הרי שעתה נוכחו המדריכים כי התוצאות חטובות יתר משיגות דאקא בהדרכה. בדרך הראשית, כאשר מעדיפים הסבר טוב על שיפשוף טוב. לאחר שפורסמה החוברת ניסויים צבאיים (העולם הזה 1026), צעד עכשיו אתו בסיס הדרכה צעד נוסף קדימה, פירסם איגרת לחניך, הפונה לחניכי הקורסים, מתחה בפי גיהם, בפנייה אישית ישירה, את נוהלי הי בסיס. ובקצור שחברת הנימוסים נכתבה על ידי אחד מקציני הבסיס, נכתבה האיגרת החדשה על-ידי מפקד הבסיס בכבודו ובעצמו. כתב המפקד באיגרתו לחניך: "אנו מברכים אותך לבואך לחסות בצל הבסיס הזה, ומי אחרים לך הצלחה. מצינו עשינו הכל על מנת לעזור לך במשימת הלימודים שהוטלה עליך. אנו גורדך אותך, ונמצא לך את הי שירותים הדרושים, ואתה תעשה את הי מאמץ ללמוד את החומר שגורדך אותך כאן, להישמע לממונים עליך, ולגמור את הקורס בהצלחה".

את האיגרת עצמה חילק המפקד לארבעה חלקים עיקריים, העוסקים בנוהלי הבסיס, הדרכה, מזון, והציוד הצבאי. בין שאר הי חובות הזכיר המפקד: "אתה תצטרך לקום מוקדם ולהשתתף בהתמלחות בוקר (וכך שאינך רגיל לעשות), יהיה עליך ללכת בסך לאכול (בביתך אינך עושה זאת), תוציא ציוד מהמחסן, תנקה את צריף מגורריך וסביר בתו, את חורי ההרצאות, את שטח המנהל, לעיתים אף "יגדור" אותך כתורן במטבח או לתפקיד שמירה".

הדרך הקצרה ללב. באותה נימה של גימנסיה וסבריינים, שהיתה תוקפת בשבץ הלב כל רסרס הגיון מן האסכולה הישנה, המשיך המפקד, בפנותו לחילוי המילואים הלוזמים בבסיס: "חלק גדול מהמדריכים הנם צעירים, אשר אם כי קיבלו אימון ב הדרכה הרי ייתכן וטרם רכשו ניסיון רב בטיפול באנשים. למרות רצונם הם עלולים לעשות שיגאות. ייתכן גם כי שיגאתם תג

השבועה
מפקד נפת צפת דוד בן-ישי עומד משמאל, כשדיו חמינית מונחת על תנין וביד שמאלו נוסח השבועה הנדרשת משופט של בית דין משי מעתי. לינו: חבריו לבית הדין מפקד מחוז תל-אביב יואב פלג וקצין הסטה הארצי יעקב בן-ארי.

רום לך סבל, אך עליך לזכור כי גם הם בשר ודם, ולא בודד נעשתה השגיאה. בכל מקרה של התנגשות, כדאי לך לכן, לבדוק גם באם אתה לא הגורם".

אחת הבעיות הכאובות בצבא היא בעיית המזון. קשה לספק טעמו של כל אחד וי אחי, כאשר המזון למאות חילים מבושל בסיר אחד. גם הכמויות אינן מספיקות תמיד, אך -אם במסעדה יכול אתה להזמין עוד מנה כאשר הינך רעב, אינך יכול לעשות זאת כאן".

חשיבה מכל היא השמירה על הציוד הצבאי. שאל המפקד בתרעומת: "למה יש לחילים יחס של זילזול לציוד הצבאי היקר כל כך, אין אנו יודעים. אולי אתה יודע? למה חורר סים את השולחנות? למה דוקרים בכידונים את הדלתות? למה מקלקלים את מערכת החשמל, ולמה שוכרים את הכיסאות ואת הרצפות?".

התשובה הטובה ביותר לשאלות אלו ניתנה על-ידי החניכים עצמם. הסתבר כי עט המפקד השפיע הרבה יותר ממקלון הרבי סמל, שהרי הורד מן הראש אל המוח והלב קצרה, כידיע, הרבה יותר מאשר מן הרגליים.

פרשת תבור

הנתבעים לא הופיעו

משה בן-אלול, יצחק יעריזי, צעק שמש בית-משפט השלום בתל-אביב לגובה שלוש הקמות של הבנין. "אינם" חזר ואמר לי שופט, שהמתין באולם להופעתם של השנים. כי ביום בו קבע שופט השלום יוסף מגוריכהן מועד לקריאת החלטתו בדבר כשי

לשופט, בוטל הצו. המשטרה לא תצטרך לטרוח, לפי שעה, בעורכי דבר חשוב.

משטרה

המסך ירד

התכונה בבנין התחנה המזרחית של משרת חיפה היתה גדולה מאד. בזה אחר זה הגיעו למקום קציני משטרה גבוהים, פרקליי טים עם גלימותיהם, עתונאים וסתם סקרנים. כי הפעם, בניגוד לעשרות ומאות פעמים אחרות, עמד בית-הדין המשמעתי של משטרת ישראל, שכונס במיוחד כדי לדון במשפטם של שוטרי משטרת הנמל הנאשמים בהברחת לקיים את דיוניו בדלתיים פתוחות. למען ישמעו ויראו, הסביר אחד הקצינים שנכחו במאורע.

משהחל הדיון המשפטי, בפניהם של מפקד מחוז תל-אביב יואב פלג, מפקד נפת צפת דוד בן-ישי וקצין המטה הארצי יהושע בן-ארי, התברר כי הסברו של הקצין לא היה מדויק כל-כך. רק חציו השני של הפסוק התקיים באותו מעמד.

אלה מן הנוכחים שחשבו, כי בהזדמנות זו יורם המסך על תעלומת פרשת ההברחות הגדולות, התאכזב עד מהרה. "אני מודה", אמרו הנאשמים יוסף מרימוביץ, גילבר בוהרון ומשה דרושי, שמינו להגנתם את עורך-הדין אלימלך דוידסקו. אחרי שהורו בהסכם עם התביעה המשטרית, לא היה צורך בהבאת העדויות המפורטות, שהיו עלו לות בקחן החקירה הראשית והנגדית, להביא לגילוי ראשי הכנופיה ומנהיגיה.

כלי הפתעות. לפני כחודש ימים, אחרי שמשטרת חיפה פירסמה ברבים את גילגוייה המפתיעים על תפישתה של רשת ההברחות הגדולות, בחסותן של שוטרי סיוות שוטרים, הנמל (העולם הזה 1055), אמר ס.מ.מ. מנחם בנול, ראש הענף הפלילי במחוז חיפה, ש"היה ממונה על הפעולה: בקרוב תתגלגלה הפתעות נוספות".

הפתעות לא התגלו. מסך שתקת גדול ירד על המשך החקירה. במקום להעמיד לדין את מנהיגי הכנופיה, חסתפק המפקד הכללי של המשטרה בהעשתם של שלושה שוטרים, שהיו ממונים על הורדת הסחורה המוברחת מן האניות והובלתה העירה.

אחרי שנידונו לשנה מאסר כל אחד וי לגירוש מן השירות במשטרת-ישראל, נלקחו שלושת הנאשמים לבית-הסוהר. הם לקחו אתם אל בין הסורים את הסוד הגדול: מי מימן ומי עמד מאחורי עסקי ההברחות העצומים?

פשעים

אוי לעינים

בחורף 1956, מסר אחד ממודיעי המשטרה בתל-אביב ידיעה מענינת ובלתי-שיגרתית: "במרפאה הצבאית ב'פנ', סיפר המודיע לי מקשר המשטרה, אפשר להשתחרר משירות במילואים, תמורת שוחד".

הודעתו של המודיע היתה סתומה, אך קציני המטה הארצי, אליהם הועברה הידיעה, גילו בה עניין. הם יצאו למרפאה. שם הסי תובכו בין ציבור האזרחים שבאו לבדיקות

הנאשמים
שלושת השוטרים, לבושים אזרחית, מקשיבים לחקראת פרטי ח' האשמה. זילברס בוהרון, באמצע, בשל עבר לדונמה במשטרה, טען כי פותח בגלל מצוקתו המספחתית על-ידי שוטר רביעי, שהפך עד הסדינה במשפט זה.

הפרקליט
במרכז נראה עומד מורד-הדין אלימלך דוידסקו, סגנון של שלושת השוטרים שהודו בהשתתפות ברשת הברחה, בשיחה עם עתונאים. התמונה צולמה באולם בית-המשפט, בשעת ההפסקה. מימין: עורכו של אלימלך דוידסקו.

האב אשר בנו הוברח על-ידי קנוניה זדונית לחוץ-לארץ זועק: „החזירו לי את בני!”

האב המרומה

באמצעות הצהרה מזוייפת

ואמרו שיקראו לי. אחרי יומיים נקראתי ל-
משרד הנפה הצפונית. הציגו בפני הצהרה
חתומה בידי אדם בשם דב בר, מרחוב
קרית-ספר 7 בתל-אביב. בהצהרה נאמר כי
דב בר „מסכים שאשתו לשעבר תוציא את
ילדם, צבי, מגבולות הארץ.”
„היית פעם אצל עורך-דין אורי גורביץ?”
שאל אותי החוקר. עניתי בשלילה. מעולם
לא הכרתי עורך-דין בשם זה.

★ ★ ★

חתימות מזויפות

ק לפני משפטו של גורביץ נודעה לי
הפרשה כולה: עורך-דין גורביץ, אליו
פנתה אשתי על מנת שיסדר את הנידונות
להוצאתו של בני ישראל, זיף את ההצהרה.
איש אלמוני, אינני יודע מי הוא, חתם על
ההצהרה כאילו היה אני, אחרי שזיף את
חתימתי.

עם ההצהרה ביד, פנתה אשתי הראשונה
אל משרד העליה, הוציאה דרכון על שמה
ועל שם בננו, ויצאה לחוץ-לארץ. נודע לי
שהיא נמצאת עתה בהונגואלה.

אני אדם עני. אני פועל פשוט בעבודות
דחק. אינני יודע מה לעשות בדיוק, אך
ברצוני להחזיר אלי את בני. פניתי כבר
אל השלטה הסוציאלית. היתכן במדינת יש-
ראל שבן ילקח מעל אביו, בעזרת עורך-דין
רמאי והצהרות מזויפות?

לפני חדשים אחדים הסעירה פרשת עורך-דין זלמן אורי גורביץ את
ציבור עורכי-הדין כשם שהסעירה את הציבור כולו. חידושות על הפרק
ליט הרמאי, שהמשטרה גילתה בחקירותיה נגדו תילי תילים של
עבירות פליליות ומקצועיות („העולם הזה” 1034), איים במעשיו על
שמו הטוב של מקצוע המשפטים כולו. כשנידון חשבונו לשלושה חודשי
מאסר, אחרי שנמצא אשם באחד מן התיקים הרבים התלווים ועומדים
נגדו, ככתירמשתט שונים, התברר כי גורביץ לא רק פשע נגד החוק
היבש בעשרות סעיפים השונים. סיפורו המוזעזע של דב בר, אחד מקרי
בנותיו של גורביץ, הושף גם את הצד האנושי של פשעי הפרקליט
הנוכל: הפרדת בן מעל אביו, בעזרת הצהרה שהיתה מזוייפת בזרן.

התגרשתי מאשתי הראשונה,
הסופיה, לפני עשר שנים. הייתי אז
בשירות פעיל, באחת היחידות בסביבת חיטה.
אשתי נשארה בביתנו, באחת משכונות העיר.
ילדנו היחיד, צבי, היה אז בן שנתיים.
באחד הערבים, ערב אותו לא אשכח ל-
עולם, חזרתי הביתה לחופשה קצרה. פתחתי
את דלת הבית וחשבתי כבר על השעות
הנעימות שאבלה בחיק משפחתי, עד לסיפוח
החופשה. כשפתחתי את הדלת, נדהמתי: בי
תוך הבית, יחד עם אשתי, נמצא גבר זר.
חשדתי באשתי כבר זמן ממושך, קודם
לכן. עוד באיטליה, אחרי שעובנו את עיר
מולדתי בטרנסילבניה, מקום שם נישאנו
בשנת 1945, נוצר בי הרושם שהיא בוגדת
בי עם גברים אחרים. אף פעם לא יכולתי
למצוא את ההוכחות לחשדותי אלה. כשנולד
הילד, ילדנו המשותף, הייתי בטוח שטעיתי:

★ ★ ★
בזמר נפש: 2000 ל"י

פנתה לאחר גירושניו התחננתי בי
שנית. אשתי השניה והנוכחית, ג'ני, על-
תה באותה תקופה מטריפולי. עברנו לשטח
הגדול כיפו ומאז ועד היום, נולדו לנו
ששה ילדים.
לפני שש שנים הטיעה אשתי הראשונה
לביקור-פתע בביתי ביפו. במשך כל הזמן
שעבר מאז גירושניו לא נפגשתי אתה. אלא
לעיתים רחוקות מאד. את בני הייתי מבקר
מימם לפעם, במוסד החינוכי בכך-שפן, שם
למד.

בפיה של סופיה היתה הצעה מפתיחה:
היא הציעה לי 2000 ל"י במזומן, בתנאי
שאסכים לרשום את צבי על שמה ועל שם
בעלה השני, מרדכי קרובליט. לא הבנתי את
הצעתה, אך גם לא רציתי לדעת מדוע היא
מציעה זאת. סרבתי בתוקף: „לא אאתר על
בני” אמרתי לה.

יותר, לא ראיתי את סופיה. היא עזבה
את ביתי בכעס גדול, הטיחה את הדלת על
פני וחזרה לביתה. המשכתי לבקר את בננו
בבך-שפן והוא היה מספר לי על ביקורי
אמו. אף פעם לא הבחנתי במשהו יוצא
מגדר הרגיל בספוריו על ביקוריה.

לפני שבעה חודשים נסעתי כדרכי לבך-
שפן. עובדי המוסד קבלו אותי בפנים
תמהות: „באת לבקר את צבי?” שאלו. „אינך
יודע שסופיה, אשתך הראשונה, לקחה אותו?”
נדהמתי. „לאן לקחה אותו?” שאלתי בהת-
רגשות.

הם לא ידעו לענות לי. במשרד קיבלתי
את כתובתה של אשתי: רחוב שלמה המלך
84, תל-אביב. מצאתי את הדירה סגורה.
הגברת קרובליט עזבה את הארץ יחד עם
בעלה, אמרו לי השכנים.
פניתי מיד למשטרה. גבו ממני עדות

בחן החטוף (ימין)
מן המוסד החינוכי

חזו (1977), מתפוררת. אחרי שלפני כמה
חודשים הצליח יושב-ראש המועצה המקומית
אשר נורי (מפא"י) לסלק את מתחרהו יצחק
זכאי (מפא"י). גרמו השבוע נסיונותיו של
מוכיר ההסתדרות יצחק שטיינר (מפא"י)
לסלק את נורי — להפגנות... אליהן
חדר, אשר פרטי בריחתו מכלא תל-מונד
תוארו בדיקנות על-ידי העולם הזה (1037).
הובא השבוע למשפט, נידון ל-15 חודשי
מאסר נוספים על בריחתו... **מספר ח**
זכרים מפולין, אשר ביקשו לבטל את
אזרחותם הישראלית על מנת שיוכלו לחזור
לארץ מוצאם, הגיע ל-300. על מצבם של
עולים אלה, אשר ברובם נשואים לנשים
נוכחיות, כתב העולם הזה (1057)... **מנ**
חיגי ה"מחתרת" שאימה לסכן, לטענת
השב. את בסחון המדינה וחיי מנהיגיה
ימשיכו גם בעתיד את מעשיהם, ללא הפרעה
כפי שהסביר העולם הזה (1058).
יותר היועץ המשפטי לתבוע לדין את ראובן
(רומק) גרינברג ורד ישראל שייב באש-
מת מנהיגות המחתרת שהוכרוה כבלתי-
קיימת בבית המשפט המחוזי בתל-אביב.
השבוע, ביקש חיים כהן לדחות את החקירה
השפטית נגד שניהם, לזמן ממושך.

לעומת השנה הקודמת... **חרבנות חי**
ראשית אימית עתה להסיר את ההכשר
משדות אל-עז, ולהודיע על כך בארץ וב-
חוץ-לארץ. דרישות החרבנות: שאנלע תמנה
קצין-כשרות שישקח על אספקת המזון ל-
מטוסים גם בתחנות-הביניים בחוץ-לארץ; הם
סקת המראת מטוסים בשבתות; הכשרת ה-
מסעדה של עובדי אל-עז כולו... **מתוך**
800 החרדים שהוצעו לעזרת תל-אביב,
להארכת ימיהם בבתיים פרטים בשנת ה-
עשר, נמצאו כמתאימים למטרה זו 600
חדרים... **מפגנת „הימח” חחר**
פאית, שאינה מצליחה תמיד לשכנע חברות
ימיות ישראליות למסור לה עבודות תיקון.
קיבלה השבוע שתי אניות ורות לתיקון.

תזכיר

איו בסיס חוקי

הפגרתו של סוחר הגרוטאות יוסף יו
אנוביצי לצרפת, אשר עמדה במרכז הכתבה
הגדולה בחטונס חזו (1059) נקבעה סופית
כחסרת בסיס חוקי, ולכן לא תבוצע... **ח**
כנופיה חשודת בעיר העולים קרית
שמונה, אשר את מעלליה גילו חוקרי העולם

בתוך שטח הנמל קיימת קבוצה סרסית,
אשר ריכזה את השמירה בחלק גדול מן
האניות העונות בחיפה — פרט לאניות
שח"ס — מעסיקה זקנים, בתנאים שהוגדרו
על-ידי ההסתדרות כתנאי ניצול קשים. אם
סוכני האניות לא יענו לדרישת מועצת ה-
פועלים, תושבת העבודה באוניותיהם...
משרד המסחר והתעשייה מנסה לארגן
עתה באנגליה איגוד צרכנים, אשר חבריו
יתחייבו לקנות חומרי ישראלים בכסום של
לירה שטרלינג אחת (חמש ל"י) לחודש ל-
מחות. בצורה זו, מקחה המשרד לעודד
צריכת מוצרים ישראלים... **תיאודור**
הרצל זקוק לאישור ממשלתי, לפני שיוכל
להיכנס למדינת ישראל — על כל פנים
כשמדובר בהעתקים של ציורו. הציור ה-
מקורי היקר נתגלה לפני כמה שנים בגרמניה
ונקנה על-ידי המיליונר היהודי ח. א. רובינ-
סון ב-10 אלפים דולר. הוא אינן ממנו
כמה מאות העתקים, אשר ביקש להעבירם
ארצה כמתנה למוסדות ציבוריים וידידים פר-
טיים. אך משרד המסחר והתעשייה ראה בזה
יבוא-ללא-משלום, סירב לאשר את המעולה
... **פטימטיקה משטרתית**: מאון
המשעים בישראל ב-1957 עלה ב-3.8 אחוזים.

רסואיות, לפני צאתם למילואים, הבחינו
בתור גדול יותר מן הרגיל דחקה ליד דלתו
של רופא העינים, רבי-סרן ברעם.
הסיוורים לא העלו דבר. היה צורך בהר-
כחות ממשיות, כדי לאמת את החשד. ע.מ.מ.
זאב שטיינברג, ששירת או במחלקת החקר
רות של המטה הארצי והיה ממונה על
החקירה, קרא אליו את אחד ממוריעיו ה-
צעירים: „תד לילו ותברר מי משחרר חילי
מילואים מן הצבא תמורת כסף”, פקד הקצין
שהתחיל לחקירה זו ברצינות רבה.

עו מהרה הביאה החקירה תוצאות מ-
ביתן אחי. בלשי המשטרה, ששמו עין על
רופאי המרפאה ועובדיה, מסרו לשטיינברג
כי רבי-סרן ברעם, מסקר המרפאה באותה
תקופה ורופא העינים הראשי בה, נוהג
לבקר אחרי העבודה במסעדה היפואית קווי,
להסתודד במשך זמן ממושך עם אחד משו-
תמיה, מוסציו ועם ידידו הטוב, קורבן
הסמים המשכרים בשם „ציליבון”, המכונה
„דוקטור”.

דוקטור ו„דוקטור”, המודיע של
שטיינברג פנה ישר למוסציו: „קראו לי ל-
שירותי”, סיפר לו, „שמעתי שאתה יכול
לשחרר אותי”.

מוסציו אישר כי הוא יכול. „100 לירות”,
נקב את המחיר בו במקום. אחרי שהסכום
עבר לידיו, הורה למודיע: „תגש למרפאה
כיפה. תתאונן על כאב בעיניו ותכנס לד-
ברעם. כשתהיה אצלו, תאמר שמוסציו שלח
אותך”.

הפעולה הצליחה. אחרי ימים אחדים הו-
סיעו במרפאתו של ד"ר ברעם כמה צעירים.
אולם הפעם לא היה זה מוסציו ששלח אותם.
„מסטר”, אמר אחד מהם לרופא העינים,
בהציגו את תעודתו. במשרד החקירות, לפני
שולחנו של שטיינברג הוברר לרופא הזרין
כי שני שותפיו, מוסציו וצ'יליבון, נעצ-
רו יחד אתו.

לא חסרו ההוכחות. סריקה קסדנית של
רשימת המשוחררים העלתה חיילי-מילואים
רבים ששוחררו מן השירות, אחרי שהשלישו
מאה לירות כל אחד לכיסו של מוסציו. את
התשלום היו מוסציו, „הדוקטור” והדוקטור
האמיתי מחלקים ביניהם. חלק כחלק.

משפטו של ד"ר ברעם היה הראשון וה-
מהיר בכלם. הוא נידון לחודשיים מאסר,
הורד לדרגת טוראי וגורש מן הצבא. צילי-
בון ברח לתורקיה. מוסציו שוחרר בערכות,
המשיך לעבוד במסעדתו.

השבוע, שנתיים אחרי שנעצר, ניצב מר-
סציו בפני השופט המחוזי ד"ר יצחק זוג-
דוביץ. „לנאשם ארבע עבירות קודמות”,
הסביר פרקליט התביעה אליעזר לייבסון ל-
שופט, שהרשע את מוסציו, „אני מבקש לג-
זור את דינו בכל חומרת הדין”.

מרגל בתורכיה. למוסציו ולפרקליטו
המנוסה, עורך-דין דן גרנדי, היו טענות
להקלת העונש. „הנאשם הוא מודיע המשרה
והשב”, העיד הסמל ציון עזיהו, שנקרא
מטעם ההגנה: „הוא עזר בגילוי רשתות ריי-
גול ופושעים פליליים”.

התובע הופתע. הוא ביקש מעזיזה, סמל
הנפה הדרומית ביפו, שאין לו קשר רישמי
בתפקידו עם שירותי הבטחון, להסביר כיצד
ומתי עזר האיש — ששיחרר מאות חיילים
משירות פעיל בתקופת הפיודאיון — למוסד
המחיימר להגן על בסחון המדינה. „הוא עזר
לתפוס את המרגל אוליבר מקלין-חיס”, הסי-
ביר עזיזהו.

השופט לא שוכנע. גם אחרי שעזיזהו
סיפר כיצד מלצרו של מוסציו ממסעדת קווי
השתתף בתשיבת „המרגל” חיס, בחור צעיר
מופרע בנפשו (העולם הזה 1024) ובעל שג-
עון התבלטות, החליט לדון את מוסציו ל-
עונש מאסר. רק טענותיו האחרונות של
גרנדי, בהן ביקש להתחשב במשפחתו של
הנאשם ובלדי, ריכזו את העונש: מוסציו
נידון לששה חודשי מאסר. במשך ששה
חודשים אלה יהיה השב. נאלץ לפנות לעד-
רתו של מודיע אחר.

כל ישראל

סוף ההסדר הישן

הייבוא הרשמי חמוז של ספרים,
כתבי-עת ותקליטים מארצות-הברית לא יימשך
בשנה הבאה. לפי ההסדר שהיה קיים עד
כה, שילמה ממשלת ארצות-הברית לספקים
המדינתיים עבור סחורות בדולארים, הוד
זיקה את התמורה בלירות ישראליות ביש-
ראל. בשנה שעברה הקצה שילוחו של שר
החוק האמריקאי ברנדט קאצן את כסף
התמורה שנצטבר, למטרות שהיו „לתועלתה
הבינלאומית של ארצות-הברית” בישראל. ה-
שנה הודיע הסטייט דפארטמנט, בעת הכנת
תקציבו, כי לא יחדש את הנוהג. כתוצאה
עלולים סחורות-ייבוא אלה להתייקר...
מועצת פועלי חיפה החליטה לחסל את
השמירה הפרטית באניות העונות בנמל.

דניבה

תשבץ העולם הזה 1060

			8	7	6	5		4	3	2	1	
13					12		11			10		9
	18				17				16		15	14
						21			20			19
	24						23					22
		28		27				26		25		
	32				31				30			29
37		36				35					34	33
			39									38
	43			42		41						40
		47			46		45		44			
					49							48

מאונך: 1. חיי דה; 5. מסתור; 10. ספר-תפילות; 12. מידת אור; 14. סטרא בעב"רית; 16. מבנה חקלאי; 18. בעל שריון עבה; 19. מלך יהודי; 21. בן המזרח; 22. נקי; 23. ללא כ"לום; 24. פן; 25. מלאכת הפר; 27. עץ פרי; 30. ש"ל; 31. יום אי"עבודה; 33. הוי"; 35. עיקר ההון; 36. במכנסיים; 38. סמל העליון; נות המדעית ה"סובייטית; 39. שיגרת ומשעמם; 40. נהר מרכז-אירופי; 41. שמה הפ"רטי של כוכבת הייורט; 43. יש אומ"רים; 44. מבצע במלחמת העצמאות; 46. כך היה צריך לכתוב הנזכרת ל"מעלה; 48. אתראה; 49. סימפאטיה.

מאונך: 2. ששה סדרי משנה; 3. בלופר; 4. איש בחדשות; 6. מבצען האחרון של חברות הביטוח; 7. שפתם של תושבי סופיה; 8. חול חסר-חטא; 9. אלוף-משנה, למשל; 11. גיבורת

למדו שפות!

מהר וביסודיות בבית-הספר לשפות "קדימה" תל-אביב. בן-יהודה 74, טלפון 20314

- (א) אולפניות לאנגלית ללימוד מרכז (2 שעות ביום) למתחילים ולמתקדמים וחוג לשיחה (Conversation) למשתלמים על-ידי מורים מאנגליה.
- (ב) קורסים לעברית. אנגלית וצרפתית למבוגרים. מכל דרגות הידיעות וקורס מיוחד לשיפור הכתיב העברי.
- (ג) קבוצות לאנגלית לתלמידי בתי-ספר ג' ד' ה' ו' ח' יסודיות. ה' ו' ח' תיכוניות.
- פרטים והרשמה: מ"מ-12 לפנה"צ — 9"3 בערב (פרטליוס ר.).

במרחב

מצרים

הין הכובש

בין הלבנון והירדן, אם יתגשם צעד ראשון זה, הסביר, יולכו להצטרף לאיחוד הפר"מ מערבי גם מדינות כמו לוב, סעודיה ועיראק. אך נשיא הלבנון לא מיהר להשיב להצעה. הוא היה עסוק בתכנון השמירה על השלום בארצו. לפי כל הסימנים תהיה זו משימה קשה מאוד. כי מעתה ועד לבהירות באביב, יתפוצצו פצצות רבות בלבנון.

מחרוזת

פרעה רוכב שוב

שירות הדואר המצרי הוציא בול חדש, הנושא את דמותו של המלך רעמסס השני (1225—1225 לפני הספירה הנוצרית), לזכר כיבושיו של הפרעה, שכללו גם את ארץ-ישראל, נושא הבול את החותמת בא"גלית ובערבית, "פלסטין". . . . השאח של איראן הזמין ארמון-קץ חדש, אשר יבנה בצרפת ויובא בחלקים לשמיראן, אח זת הרים מלכותית, בגובה 1500 מטרים. הארמון ה"בנוי מראש יכלול אפילו את צינורות המים והברזים. . . . ניוסם של בעלי-השכנה ואקדמאים לצבא המצרי נקבע עתה כמשימה לאומית חשובה ביותר. כדי למנוע השתלטות בשכבות אלה פתחה הממשלה המצרית ב"מערכת שידולים ועונשים. . . . חברה יפאנית לדיג ולתעשיית שימורי-דיגים של חה לעקבה שני נציגים, לבדוק את האפי שריוות להקים שם מפעל לשימורי סרדיניים. . . . הכריחה האחרונה בקהיר היא על חשבוננו של אחמד סוכחי אל-חרמיל, זקן חברי בית-הנבחרים. כאשר התרר, לפני שבועיים, כי יושב-ראש הבית עבד אל-לאטיף בגדאדי נעדר מפאת מחלה, הודיעו גם שני סגניו כי אינם מרגישים בטוב, הסתלקו. כמה מהנבחרים בחרו באל-חרמיל לניהול ה"ישיבה והוא ניגש לדוכן היושב-ראש, החל מקריא פתק שהועבר אליו ממוכירות הבית: "אני מכריז על פתיחת הישיבה"; לקול מחרי אות-כפיים, המשיך אל חרמיל: "מפאת העדרם של היושב-ראש וסגניו, אני מציע את דחיית המשך הישיבה". נשמעו קריאות של "למה?" אך אל-חרמיל המשיך לקרוא: "אלה התומכים בדחייה, ירימו את ידם". הורמו

הנשיא שמעון

השכנים הרעים הטובים

כמה ידיים, אך מבלי להביט בהן, המשיך אל-חרמיל בהקראת הפתק: "ההצעה נתקבלה ברוב קולות". . . . שר האוצר העיראקי הודיע כי עד כה הפסידה עיראק 56 מיל-יון דינאר (336 מיליון ל"י) מפיצוי צינוי רות הנפט העיראקיים העוברים דרך סוריה, עקב מלחמת סואץ. הורמת הנפט דרך צנוי רות אלה תשוב לחיקונה רק בעוד שלושה חודשים. . . . הנפט האלג'ירי, אשר תולה צרפת תקחת כלכליות רבות, וה"מהח אחת הסיבות העיקריות לטירובת לעזוב את אלג'יריה, החל השבוע זורם בכמויות גדולות משדות-הנפט בלב מדבר סהרה, אל נמלי החוף, בדרכו לצרפת.

בין 500 לובשי העבאיות והסארי וחובשי הטורבאנים והכיפות, שהשתתפו בועידת ה"סולידאריות האפרו-אסיאתית בקהיר, בתחילת החודש, בלסו 58 לובשי חליפות מערביות שתורות. היו אלה חברי המשלחת היפאנית. אולם בעוד שיתר המשלחות עסקו בניסוחי מדיניות והצהרות, היתה ליפאנים מטרה אחת: בינוס. והם נראו משוחחים רק עם נציגים ערביים.

אנחנו יכולים לממן את סכר אסואן", הכריז ראש המשלחת היפאנית טוקאטורו קיטאמורה לאנואר אל-סאדאת, אחד מעורויו הראשיים של הירודן המצרי. אל-סאדאת ידע כי בעל ההצעה — ש"חוף לשעבר ונשיא הבנק הגדול ביותר ביפאן — הינו איש מוסמך מאד להציע הצעות רציניות.

תמורת ההצעה הנדיבה, ביקש היפאני את התערבותה של מצרים אצל אמיר קוייט. מזה כמה חודשים ביקשו היפאנים זכיון לחיפוש והפקת נפט במי החוף של קוייט, אך האמיר סרם נענה להם. תוצרת אסיה. במשך השנתיים ה"אחרונות הצליחה יפאן לכבוש בחורה חלק ניכר מן השוק האסיאתי, מתכוננת עתה לרשת את מקומם של ההולנדים באינדונזיה. לרשותה עומד צי המיכליות הגדול ביותר בעולם. חסר לה רק הנפט המרחבי, שידחוף את תעשייתה קדימה עוד יותר, יאפשר על-ידי כך גם כיבוש שחקי המרחב.

לשם כך הציעו לאמיר הצעה מפתה: 54% מהכנסות הנפט, במקום ה"50% המקובלים. אך האמיר לא מיהר להחליט. עצה חיובית מקהיר, חשבו היפאנים, יכלה לעזור. אל-סאדאת הבטיח להתערב לטובת היפאנים — ביחוד מאחר שידע כי בזאת יעזור לזרוע זרע הרה-סכנות לחברות הנפט המע"רביות במרחב, שעסקיהן מבוססים כולם על הסכם הפיפטי-פיפטי, ואמנם, פחות משבוע אחרי הפגישה בין היפאני למצרי, הודיע האמיר פיצל הסעודי כי לא יסתפק יותר ב"50% שנותנת חברת ערמקו, ידרוש ממנה 57% תמלוגים.

במצרית המצרית, השבוייה מזה שנתיים בתחרות בין הרובל והדולר, החלו מדברים על פתרון שלישי לכלכלה המרחבית: הין היפאני, שהוא מסבך לא פחות יציב מהכסף של חשינגטון או של מוסקבה, ואשר הינו בעל יתרון אחד גדול: הוא תוצרת אסיה.

לבנון

שלום לך, שלווה

הארץ ההררית הקטנה והיפה, מצפון ליש"ר, איבדה מזה כמה חודשים את שלוחתה המפורסמת. מזה עשר שנים הצליחו רק מאורע מן מעטים מאד להפריע את שיגרת הפרוספריטי של סוחריו הלבנון, המשמינים מסחר-המעבר של חצי העולם הערבי, ובניגוד לכבירות המרחביות האחרות, שולטים בכבירות הבנקאים והיבואנים, לא המסיתים המק"צועיים.

אולם מאז התהדקה ההשפעה הסובייטית על סוריה ומצרים, החלו סדרי-החיים ברפוב"ליקה הנוצרית להתערער. מישוה ניסה לר"צוח את הנשיא קמיל שמעון, גשרים ותחנות כוח חובלו, נשק סורי החל זורם בכמויות מראיגות אל פנים הארץ, פצצה הונחה ליד ביתו של שר החוץ שארל מאליק.

בכל הפרעות הללו היתה כחונה אחת: להניא את הנשיא שמעון מלבקש להיבחר בפעם נוספת. וקמיל שמעון הוא אדם השייך לגוש המערבי בכל נימי נפשו.

איחוד נגד איחוד. לפי החוקה ה"בנונית, לא יוכל קמיל שמעון להגיש את מועמדותו לתקופת כהונה נוספת. אם ירצה לעשות זאת, יהיה עליו להעביר תחילה חוק מיוחד בבית-הנבחרים — דבר שלא יהיה, מן הסתם, קשה במיוחד.

סוכני סוריה ומצרים, שראו בלבנון ה"מיבצר הצרוף ביותר של ההשפעה האמריקאית בעולם הערבי, חששו שאם יבחר קמיל שמעון, לא תשתנה המדיניות הלב"נונית הנוכחית. כדי לערער את שלטונו של שמעון היו מוכנים לכל — אפילו לשלוח פידאיון לישראל מכיוון הגבול הלבנוני.

אויב אחד של האיחוד הפדראלי המצרי סורי, חוסיון מלך הירדן, ראה בפעולות הטירור בפנים הלבנון הודמנות ליטול יומה פעולה נגד קהיר ודמשק. לפני שבועיים פנה אל הנשיא שמעון, הציע לו איחוד פדראלי

• 700 אלף נוצרים, לעומת 600 אלף מוס"למים 80- אלף דרוזים.

סרטים

התגלמות של תשוקה

פדרה (ירון, תל אביב; ספרד) היא גיבורת המיתולוגיה היוונית, שם היא מופיעה כאשתו של הגיבור האתונאי תואוס ומאהבתו המאוכזבת של בנו — היפוליטוס. כאשר הורג תואוס בקנאתו את בנו, שמה פדרה קץ לחייה בתוק.

סרגיה נוראה זו, במרכז עומד היסוד הדרמטי של אהבת אשה מצד אם לבנה החורג, גירתה את דמונם של מחזאים בכל הזמנים, שימשה גם נושא לכמה יצירות קולנועיות. מה שיצרו הספרדים מגושא דרמטי זה הוא סרט המגיש בצורה נפלאה ומוזעזעת

עוד סרט-עמולה סובייטי. הגיבורה היפה, חילת בצבא האדום במלחמת האזרחים הרוסית, נואמת על המהפכה, הורגת 40 קצרים לבנים, נואמת על המהפכה, מתאבדת ב-41, נואמת על המהפכה, מתעללת עמו באהבים, נואמת על המהפכה והורגת את מאהבה, רגע לפני שיחזור לחבריו ויגלה להם את סודותיו. במרכז העלילה שוב עומד המשולש הנצחי: הוא, היא והמהפכה. אולם מתחת למעטה הזה חבוי סרט עדין, אנושי, ורוסי מאוד. מסתבר כי הדמות השלישית של המשולש, התבגרה קצת. זו הפעם הראשונה בסרט סובייטי, מופיע האויב בדמות אנושית. הקצין הלבן הוא סטודנט שובה-לב וישר. הקאזאחים, הגונבים בלילה

שחקנית פנולה ב, פדרה" האהובה אהבה את הבן

את המוטיב של תשוקת אשה שאינה באה אל סיפוק.

פדרה הספרדית היא אסתרילה, בתו היפה של זקן עיוור, המגרה את יצריהם של כל הגברים בכפר דייגים קטן אממה פנולה, שחקנית תיאטרון ספרדית שזו לה הופעתה הראשונה בקולנוע, נבחרה בגלל משחקתה כשחקנית הטובה ביותר של הקולנוע הספרדי. כמעט בכל הסרטים הספרדיים ש' הוצגו עד כה בארץ, שיחקו שחקניות אמריקאיות ואיטלקיות בתפקידים הנשיים הראשיים, עובדה שהעלתה את ההשערה ש' הספרדים סובלים ממחסור בכוכבות. הופעתה של פנולה מפריכה לחלוטין השערה זו. פנולה היא מין תשלוכת של סילבנה מנגנו וברגיט בארדו, השולטת שליטה מוחלטת בתו פניה, מצליחה לגלם דמות בלתי-נשית כח של אשה שטנית במסדה נערה תמימה — התגלמות מושלמת של התשוקה הנשית. **אריה מל וכלב חי**. אסתרילה, הדורח את כל גברי הכפר ובתוכם גם את ז'אן (אנריקו דיוסדאן), בעל אניות עשיר, חושקת דהקא בפרננדו, בנו של ז'אן. פרננדו (וינ' סנט פאררה), בעל הגוף הנערי ורעמת השיער הבלונדי, הנראה יותר כאשה מאשר כגבר-כושל-בבית-נשים, מתעניין יותר ב' סוסים מאשר בחזה של אסתרילה.

אסתרילה מוצאת כי הדרך הבטוחה ביותר להגיע ללב של הבן היא דרך מיטת האב. היא נישאת לבעל האניות, מחכה לרגע בו יפליג לים כדי לאמץ את הבן. אולם פרננדו בורח מחסדיה של אשת אביו כמו ממגיפת צרעת. כשלבסוף היא מצליחה להיות עמו בחדר אחו, הוא מראה לה במה כוחו גדול — במבלב שבידו הוא מוצא את הפרשה בין תשוקתה הוא ומצפונה.

האשה הנדחית זוממת נקמה נוראה. היא מספרת לאב כי בנו חמד אותה. בשעת וי' כוח סוחר בלב סערה בים, נופל הבן למים, חוזר וצף כעבור יום בשינוי קל — ללא רוח חיים. אולם אסתרילה, המתכחשת לפתגם טוב כלב חי מאריה מת, סוברת כי טוב אהוב חסר חיים וחסר התנגדות, מצליחה להגיע לגופת אהובה, צוללת עמו למצולות.

מצע משותף

הארבעים ואחד (תמר, תל אביב; בריית-המועצות) נראה, במבט ראשון, כמו

את גמלי הפלוגה האדומה, והמגלים לאויב את מקום הימצאה, הם מסכנים המעוררים רחמים, לא שנתה. אפילו אלוהים נזכר פה ושם. המלחמה הגדולה של המהפכה יורדת מן המצע הרעיוני אל מצע האהבים. מצע זה הוא, מטבעו, משותף. זהו סרט שיכול היה לעלות על הבד רק בדור השני של מדינת המהפכה, בשנה ה' ארבעים-ואחת לקיומה, אחרי שמלחמות ה' אתמול נכנסו להיסטוריה, ודור חדש, בוטח בעצמו, מרשה לעצמו לחייך על דברים ש' עליהם נהרגו אבותיו. לעתים מתגנב ללב החשד כי מפיקי הסרט עצמם חייכו באירוני יה עדינה כאשר שמו בפי הגיבורה את נאומיה, המצלצלים כמעט בגלוי כפארודיה על כרוזי המפלגה. בסיום, כאשר בוכה הנערה על גופת ה' מאבה שהיא עצמה הרגה, מתמוגג דוסט' ייבסקי ופאנפילוב ליחידה אחת. גרושקה של האחים קארמאזוב עברה דרך ארוכה, משפיה-החשק של ימי הצאר עד לנשפיה-הנשק של המהפכה. אך היא עדיין אותה נערה סנטימנטלית, המזילה דמעה כנה אחרי ש' קברה את מאהבה.

תדרוך

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערו הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם: **אריאן** (חן, תל אביב) — אודרי הפ' בורן מנסה להציל דון ז'ואן מרצח, גופלת לתוך מלכות רומנטית. קומדיה סנטימנטלית. גרי קופר. מוריס שבליה. **התאווה לחיים** (אסתר, תל אביב) — יצירותיו של ואן גוך קורמות עור ו' חיים, כשקירק דוגלאס משתגע בתפקיד הצייר המשוגע. אנתוני קהין. **לא פשוט להתחתן** (פאר, תל אביב) — אריגס בורגנין ובטי דיוויס מס' תבכים בחתונת בתם, בסרט גיאוריאליסטי נוסח פדי שייבסקי. **הרחוב על הגבול** (דן, תל אביב) — מרד הגיטאות בסרט פולני של אחרי מלחמת העולם השנייה. **בסחור התשוקות** (אמפיתיאטרון, חיפה) — אהה מריה סינט בורחת מזרועות בעלה לזרועות אחיה, אחרי שהבעל בורח ממנה אל הסמים המשכרים. דן מורי.

8 ATTRE SPARA FRÅN BRÄDD
ÅN FRÅN BOTTEN... —
**חסוך מתוך קדרה מלאה
בטרם תתרוקן כולה.**
(פתנס שבדי)

החל לחסוך היום
לפי חכמת **פח**
כולנו חוסכים

בנק לאומי
לישראל בע"מ

"ברשקב"

חברה למפעלי בנין בע"מ

פונה בהצעה מיוחדת של
דירות מרווחות

בנות 1 1/2 חדרים — החל מ-5600 ל"י במזומן
בנות 2 חדרים — החל מ-6400 ל"י במזומן
והיתר בת שלומים חדשים
ברח' ישעיהו ע"י דיזנגוף-נורדאו
תחבורה נוחה בקווי דן 4, 6 ו-13

לפנות במשרד:

רח' אביגדור 158 (ע"י הקסטל) בשעות 8-12, 4-7

כלי מטבח
מאלומיניום

וכלי שולחן
מצופי כסף

כרה פאגאן
ריאקציה שחורה

נחתומי. נחתומי לבש חולצת טריקו ירד קה, עליה היתה רקומה הכתובת "חלס" בי אנגליה, הומיך מונית שהובילה אותו לאיצ סדיון דקות מספר לפני המשחק בין ובתורת ישראל ו"חלס". נהג המונית הסביר לשוטרים כי הוא מסייע אחד משחקני הנבחרת, והשוטרים מיהרו לפנות לו דרך בין הקהל. בהגיעו לבימת הכבוד באיצטדיון הריד נחתומי את חולצתו, התערב בין הצופים בתלבושת אד רחית... קוצר-רוח משחזר הוכיח בעת אותו משחק איש הקאמרי גרשון פלוטין קיין. כאשר הגיעו צעקות האורחים החלסים עד ליציע, הפליט פלוטין: "מה זה פה, שוק הברמלז" וכאשר החל הקהל לנהור לעבר שער היציאה לפני תום המשחק, קם פלוטין וצעק: "לשבת המוניג, לשבת!"... התלהבות מופרזת אחרת גילה באיצטדיון גבר בשנות העמידה, אורח מחלל שעווד בשאגותיו דחק את הנבחרת הישראלית. היה זה אייק אנדריוס, בעל מוסך בקר דיף בן 59, שבא עם הנבחרת החללים, בתום ניצול את שהותו לערוך סיור בארץ. בתום המשחק גילה אנדריוס את דעתו: "אם תש" חקו משחק כזה בחלס, אתם עתידים לנצח! רק שתבעטו לשער." סיפור אחר שהיה בפי אנדריוס, שנסע יחד עם החללים לאיצטדיון רמת-גן: "עוד מעט המשחק לא היה מת"

אנשים

מכונת תופת

סוף שבוע מייגע בילה השבוע ראש ממ' שלת ישראל דויד בן-גוריון. אל הצגת הבכורה של המחזבל זרוק אותו לכלבים ב הבימה, המסיף לחיסול עורכי העולם הזה, מיהר ביגוי בראש סמלית שרים 12 שעות בלבד אחרי שהאזין להצגות רבו ומורו לעי מידה על הראש ד"ר משה פלדנקריין, אשר הסביר במועדון יחדיו בתל-אביב את שיטותיו, העוזרות, בין השאר, לריפוי מח לוח נפש שונות... סדרני הכנסת. שנימי נמו על כסאותיהם במסדרונות הכנסת בשבוע האחרון, קפצו ממקומותיהם לשמע צעקות מחירות שבקעו מאחד החדרים. התברר כי הצעקות בקעו מהחדר בו ישבה ועדת הכס סים, שם הרעיש ח"כ מפא"י אברהם חרצפלד עולמות בשאגו: "די, נמאס לי מן הסדרים האלה. תשע שנים אני סובל וי מכליב אינני מסוגל עוד לשבת בדיונים תקי ציבנים כמו גולם"... יותר שלחת נפש בילה השבוע בכנסת ח"כ חירות יוחנן באדר. בעת נאומו, בדיון על התקציב, שיסע אותו ח"כ מפא"י יונה כסח בקרי את-בינים: "על מה אתה מבזבז את הדיא לקסיקה שלך? באדר הנמך את ראשו כדי להתבונן בצועק דרך משקפיו, והשיב: "חבר הכנסת כסה, אם אתה באמת מעוניין בבזבו, הסתכל בבקשה בתקציב המדינה"... בש עת ארוחת צהריים חגיגית שנערכה לכבודו של הרמטכ"ל רבאלוף משה ריין בלונדון, וכה החיל מס' 1 של ישראל בכבוד בלתי רגיל. בתפריט המודפס של הארוחה נקרא שמו על אחת המנות. שם המנה: אפרסק אלה-דיין... במסיבה ירושלמית, בה החי ליטו המשתתפים לייסד תיאטרון ירושלמי חדש נערכה הגרלת ספרים. כאשר הוגרל הספר המשתתפים אביו ומלה, התברר כי הי זוכה בו אינו אחר מאשר סגן ראש העיר רחמים פלדנר. העיר על כך סגן ראש העיר השני מרדכי איש-שלום: "צריך לשנות את שם הספר לאביון המשחק כמלך"... את מורת-רוחו מפסק-דינם של שופטי בית-הדין העליון במשפט קסטנר הביע הי שבוע מלכיאל גרינוולד, הנאשם במשפט זה, בבואו לאולם לפני כניסת השופטים. הנבצע הקשיש הרים את ידו והכריז: "הייל היסלר"... כאשר ביקש אחד מעשרות בלשי המשטרה ששמרו על בית-המשפט הי עליון בעת הקראת פסק-הדין, לערוך חיפוש אצל כתב הארץ זאב שיף, דרש הבלש: "תראה לי מה יש לך בידו" שיף, שהחזיק בידו את ספרו של שלום רונזפלד תיק פילי 134, ענה בחיוך: "זו מכונת תופת". הבלש לא הבין את הבדיחה, הכניס מיד את שיף לחדר סמוך, ערך אצלו חיפוש יסודי.

★ ★ ★

די בחולצת טריקו

שיטה מקורית לכניסת חנים לאיצטדיון רמת-גן גילה בשבוע שעבר העתונאי מאיר

פסוקי השבוע

- ח"כ הצ"ב ישראל רוקח, בעת הדיון בכנסת על תקציב שנת העשור: "אני יודע שחג הביכורים נמשך יום אחד, פורים שני ימים וחנוכה שמונה ימים, ואילו לנו אומרים שחגיגות עשור ימשכו 12 חודש. עוד לא שמעתי שבעולם יערכו חגיגות במשך 12 חודש, פרט לחג מריה הקדושה ברומא. כמה אפשר לרקוד? איטוא נרקוד במשך חודש?"
- ח"כ המזרחי מרדכי נורוק, בהציעו לכנסת לדון במתן עיטורים: "ראש הממשלה מקבל בהכרה ובתודה עיטורים מחוץ-לארץ, והוא צריך להביע תודתו באותה דרך."
- ראש הממשלה דוד בן-גוריון, בחשובה להצעתו של נורוק: "אם ננהיג אצלנו עיטורים יתחילו עסקים ויתחילו רינונים על דבר שינתן."
- העתונאי יוסף ("נץ") ויינצקי, על תחרות הכדורגל בין ישראל לחלס: "תפלתם של גטורי קרתא בתום התחרות עם החלסים היתה: להחלי והברישים יגיעו למאה שערים."
- עתונאי אלמוני, ביומן חירות: "אזרח שעל סיו נתון מנעול, משהו מעין חגורת-הצניעות של ימיה-ביניים — זהו חזונו של היועץ המשפטי חיים כהן."
- הערת שוליים בחתימת ינאי, ביומן הבוקר, על פסק-הדין של בית-הדין העליון במשפט קסטנר: "בן גוריון חרש על חקיקת חוק אשר יטיל מאסר על עורך עתון שיפרסם פסק-דין נפרדים."
- ח"כ מפא"י ישראל גורי, בהביעו את דעתו על המרנגים על שנת העשור: "למה אתם חושבים שזה מיתר? האם בכל שנה מייסדים מדינת ישראל?"
- שחקנית הסלבוזיה שרה צ'רצ'יל, בתו של סיר וינסטון, אחרי שנעצה עלידי משטרת קליפורניה בעתן שיכרז את גידומים גסים בצבור: "איפה הזקן האמריקאי? חכו עד שיבואו האנגלים להפציץ את אמריקה!"
- עורך "חרות" אייזק רמבה, על היעדרם של שרי מפ"ם מהצגת הבכורה של זרוק אותו לכלבים: "הם משרתים כולם ביום השבת כמלצרים בחורי האוכל של קיבוציהם, ולא רצו כנראה לחלל את קדושת השבת ולעזוב את מקומותיהם לפני צאת הכוכבים."
- חסומונאי דן אלמגור: "ערכם הגדול של בתי המשוגעים לאנשות, הוא בזה שכל אלה שנמצאים בחזק חושבים שהם נורמליים."

הלן קרטיס

השפתון החביב ביותר על הנשים בישראל — מכיל

LANIT

החומר הפלאי מגן על שפתיים רגישות ביותר

Helene Curtis

תנועת הכוח השלישי

ביום ה' 23.1.58, שעה 20:00, באולם ברית העבודה, תל-אביב, רח' קלישר 48, תתקיים הרצאת אמנון זכרונני הנושא: ישראל והערבים (עובדות ומספרים) הציבור מוזמן

כריכות

העולם הזה

במשרדי "העולם הזה", תל-אביב, רחוב גליקסון 8, מתקבלים גליונות "העולם הזה", מכל השנים, לכריכת כרכים שנתיים. מחיר הכריכה הוא 3- ל"י, אותן מתבקשים הקוראים לשלם עם מסירת הכרך לכריכה. ארכיון "העולם הזה" מוכן להשלים כל גליון חסר, במחיר 500 פרוטה הגליון. קוראים מחוץ לתל-אביב יכולים לשלוח את כרכיהם בדואר בתוספת המחאת דואר שתכסה את דמי הי משלוח חורה ואת דמי הכריכה. מועד קבלת הכרכים הוא ביום ראשון, שני וחמישי לשבוע בין השעות עשר עד אחת לפני הצהריים וחמש עד שבע אחר הצהריים.

הוקרה
בין-לאומית
לתוצרת הארץ

חשיבותו של צביקה

בעצמו למשימת גדיעת קרנו של הצעיר, וני שא בכנסת נאום של שלוש שעות וחצי, מוקדש כולו לזילולו האישי בעורכי שבו יונים מגוחכים שכאלה. אז צביקה כבר היה יכול להרשות לעצמו לנסוע על חשבוננו לי אירופה לבקר אצל הדודה שלו. חטיבת גבי עתי הועמדה במצב הכן. את האניה, שנשי את צביקה, ליו עד גבול המים הטריי טוריאליים מטוסי סילון על-קוליים. דש-צ קנה שני בתי-דפוס נוספים, כדי שיוכל ל- ספק את דרישות קהל הקוראים.

אולם גם השלטונות לא קפאו על שמרי- הם. האופרה הישראלית קיבלה להצגה אר- פרה מקורית, בשם צביקה הוא נועל נפש. בהצגת הבכורה הופיעו כל השרים והמנהי- גים הצבוריים בלי יוצא מן הכלל, כדי להפגין את יחסם האדיש כלפי הצעיר וכלפי מעשיו הילדותיים. תקציב המחלקה, להורות קרני צביקה, הוכפל, והוחלט גם על שיטה חדשה במלכודת, לפיה ילכו מנהלים כל- ליים בממשלה מבית לבית ויסבירו לתושבים בעזרת סרטונים ותערוכות נעות, שאין בצ- ביקה שום דבר מיוחד. התפוצה של דשי-צ עולה היום על זו של טיים האמריקני. משאלהעם שנערך עלידי המכון הסטא- טיסטי הביא את התשובות הבאות על ה- שאלה: "מי זה צביקה?"

7% — "מפלצת"
44% — "אניה גיבור לאומי"
49% — "ראש הממשלה ושר הבטחון"
זה המצב כעת. מספרים, שכבר צביקה עצמו אינו מרוצה כל כך מניפוח דמותו האגדתית, אך מה יכול לעשות צעיר אחד בודד נגד מנגנון ממשלתי אדיר.

אחת התגובות הקולעות ביותר על הצגת "זרזק אותו לכלבים" ועל מסע צמרת השלטון שמסביב מחזה זה, פורסמה השבוע בטורו האישי של העיתונאי אפרים קישון ב"מעריב". לחזן מובא קטע זה במלואו:

צביקה*
כשתפוצת דשי-צ, ככל זאת, הגיעה לשיא, נרתם ראש הממשלה בכבודו ו-

הומוריסט קישון

יה היה באמשים אלו עתונאי אחד, בשם צביקה, שנא את הממשלה ואת מוסדותיה, כמו שטרם שנאו ממשלות ומוס- דות. הוא כתב מאמרים נגד השלטונות בש- בוענו ועתו של צביקה, התקף אישים מכר- ברים, ואף הביא את תמונותיהם על השער, כשהם, האישים המכובדים, זחקא מחצצם בין השיניים או אוכלים סנדוויץ' במנון ברעש.

כל זה הלך בקטע עד שביים אחד הוג- דשה הסאה. הממשלה התכנסה לשיבת- חירום וקבעה פה אחד, שהצעיר הזה הוא איננו אלא ילד היסטרי, שאינו ראוי לת- שומת לב, והוחלט על מסע הסברה מקיף, שתפקידו, מחד גיסא, לבאר להמוניהעם עד כמה בטל ומבוטל הצעיר הזה, ומאידך גיסא להוריד את תפוצת עתונו עד עפר. לשם כך הורפסו כחצי-מיליון חוברות-איפורמאציה, בכותרת: "מי שם לב בכלל לצביקה? באמת מצחיק" את החוברות פיזרו אורגנים מעל כל שטחי הארץ המאוכלסת.

כתוצאה מכך עלתה תפוצת דעתו של צביקה בשיעור ניכר, וזה הרגיו את השל- טונות עד כי הוחלט על בנין מסדר ממשל- תי חדש ששיר כל היום ידיעות על אפסיותו של צביקה, ואף הוצפו הרחובות בפלקטים ענקיים עליהם נראים כל חברי הממשלה, ב- מלבוש שחור-חגיגי, כשהם פונים אל האז- רח בבקשה: "אנא, אל תיחסו חשיבות ל-

קיים. הגענו לאיצטדיון ולא נתנו לנו להי- כנס. רצינו כמעט לחזור, עד ששוטר אחד על אופנוע שמספרו 12370 פינה את הדרך כשהוא רוכב על אופנוע בלי ידיים, מסלק בידו את הקהל... לאברהם בכר, הרב הרפורמי המפורסם מיפה, הנוסע על אופ- נועו בשבת ושאלתו משמשת חזונית בבית- הכנסת שלו. עלתה התלהבותו הספורטאית בקנס של 50 ל-י. בכר הוא אוהד מושבע של קבוצת מכבי יפו. בשעת אחד המשחקים, כשצופה יושב עלידו לתלהב למראה ש- רה המובקע של מכבי יפו, סטר לו הרב על לחיו. את גובה הקנס קבע בית-המשפט... התעסקות מועילה יותר בספורט גילה הש- רן יצחק שמעוני. כשאבא מספר נערים להתקבל במכון שמשון הירושלמי, ולא הא- מינו להבטחות בעל המכון, הראה להם ה- אחרון את אחד ממוצגיו. היה זה חנינו המצטיין יצחק שמעוני... אותה שעה עסק מיסד מכון שמשון המקורי רפאל הל- פרוין בעניינים אחרים. יצא לארצות-הברית כדי להשתתף בתחרויות בהיאבקות חופשית.

★ ★ ★

בקבוק סאקסאפילי

קרב חריף נטוש לאחרונה בין חברות להקת בצל ירוק. נושא הקרב: האם צרי- כות בנות הלהקה, שכל חבריה חברי קיבוץ משמר דוד, להתאפר ולהצטבע בשעת הופע- תן על הבמה. המלחינה נעמי שמר טענה בויתוח זה כי בנות הלהקה הורגות את כל שיריה, משום שמרוב אודם לא רואים אצלן את השפתים... בכנס הנושים של תיאטרון דורותי שפרוק (ראה אמנות), הופ- תה הנושים כאשר מנהל התיאטרון לשעבר ג'ורג' וואל הומין את כולם לארוחת- ערב חגיגית. התברר כי הוא הכניס אותם לא לאס אחר בבית-צינוי אמריקה, שם התי- קימה חתונתו של בן החיכ הדתי בכנסת השניה אליהו גניחובסקי... אגב, לבנו של החיכ לשעבר, דב, הועבר כקסיד בבגן לאומי לישראל, צויה כנראה ה- עלאה בדרגה. היא נשא השבוע לאשה את אסתר פויכטונגר, בתו של בעל בנק פויכטונגר... מאורעות משע- שעים ארעו גם לכוכבת הקולנוע האמרי- קאית ג'ין מנספילד, אשר נישאה השבוע בטכס המוני בהוליווד לאיש-השרירים מ- מוצא הונגרי מייק הגרטי. כשהיא לבד, שה בתלבושת אדומה מכף רגל ועד ראש, ומכריזה כי רק הבריות שהחזיקו את גרבי הניילון האדומות שלה היו בצבע כחול. עי- תה ג'ין... לשאלת הכומר. אולם תשר בתה כמעט ולא נשמעה. מאית צעירים ש- טיפסו על חלויות הכנסייה צעקו במקלה: "אנו רוצים את מנספילד!"... בפני כפייה דתית עמדה השבוע המחברת הצעירה פרגי סואן (שלוס לך עצבות) סאגאן (22), שהצגת הבכורה הניסיונית של סוטה הרא- שון התקיימה השבוע בהוליווד, הכומר, אותו הופיע סאגאן כהישא, ירוב לערוך את הטכס עד שתתכחש בפומבי לדיעותיה החופשיות. אולם בניגוד לישראל, בה הטכס הקובע הוא הטכס הדתי, משמש הוא בצרי- סת רק תוספת לטכס האזרחי שיתקיים. סאגאן תנשא בטקס אזרחי בסוף החודש לג'י שולר (45) המויל של ספריה.

קדה מאנספילד קדימה אדומה

אמנות

תיאטרון

חיך מסוים

זרזק אותו לכלבים (הבימה) — הוא מחזהו האחרון של יגאל (זרזק גבר) מיסי- זון, בחסותו האישית של דודי ברגוריון, שמומן על-ידי הבימה, בעזרת קרנות התר- בות המתאימות ומוצג בידי אהרון מסקין, מועמד מפא"י לכנסת השלישית.

"אנחנו למדנו לרצות", אומר עמיהוד קורן (יוסף בנאי) לקבלן אברהם קורן (אהרון מסקין), הקורא את כתבי ברל כצנלסון, מטפל בתרגומות בלולו ושומר על ציפור הנפש של העליה השניה, ומן הסתם גם על דיברות הצופה ושלטי הלא לעשו ולא ל- רוק, התלויים באוטובוסים של הקואופרציה היצרנית.

קורן מסרב להרשות לעמיהוד לרצות. הוא מסרב גם לקבל אחוזים מעבודי (אברהם גינור), מספר עיראקי ורודף-בצע, להאזין ל- פיתויו של גרישא (שמאל רודנסקי), חלוץ לשעבר ורודף-בצע בהתה, ולאימיה של איתמר לוי (מישה אשור) ומר גחלת (שלמה ברטנוב), עורכי השבועון המסוים, לאיחלו- צים ורודפי-סטיקים על חשבונם של רודפי- בצע.

במערכה השניה, רודפי-הסטיקים עושים את רצונם של רודפי-הבצע ומשמיצים את קוראי כתבי ברל כצנלסון המנות. אלה ש- למדו לרצות, מצטיירים בעיניו הדראמטיות, חסרות-תאחת-הבצע והסטיקים של יגאל מר- סינזון, כחיליים בכומות אדומות, כנפי צנ- חנים, עטורי אותות-סיני וענודי תגי שררל של חיל הנחל. הם מתנפלים על עורך ה- שבועון המסוים, מכים במוט על ראשו ו- שולחים אותו לבית-החולים. בסוף המחזה, לא ברור עדיין אם נסטר העורך המסוים ואם לאו. אם האיר המול למדינה, ייתכן שכן.

לבסוף, במערכה השלישית, מתחילה המש- טרה לחקיר. היא מפטיקה, כהתאם לעצותיו של מוסינזון (גם אילו היתה המשטרה יו- דעת מי עשה זאת, היתה מסתכלת דרך ה- אצבעות...). המסך יורד. העורך המסוים שוכב בבית-החולים או בחדר-המתים, הכתב בבית-הסוהר, השחקנים על הבימה משתחיים והמחבר, ע.מ.מ. יגאל מיסינזון, דובר המש- טרה בעבר (ובעתיד), מחזיק כמנצח.

יחד עמו מחייכים יחזקאל סהר, עמוס בן- גוריון, אבא תנשי, שחקה ירקוני, יצחק

רפאל ועוד שורה ארוכה של אישים מכר- בדים אחרים, כולם חלוצים, לוחמי סיני, שונאי-שחיתות ואויבי השבועון המסוים ביותר בישראל.

ביקורת

מה הם אומרים

מעטים המחזות שהוצגו בארץ, שזכו ב- ביקורת כה אחידה ומוחצת כדורס אותו לכלבים, אשר הועלה השבוע על קרשי הבי- מה. העתונות כולה — כולל מתנגדים מוש- בעים של העולם הזה — היתה מאוחדת בדעתה. לדוגמה:

● עזריה רפפורט ב"מעריב":
...מרב מאמצים להסביר ולהבהיר כל דבר, איבד המחזה כל ציביון אמנותי או תיאטרי סוב. הוא הפך לגיבוב של פעולות ודיבורים.

● אשר נחור ב"יריעת אחרר נות":
"המחבר הוציא מתחת ידיו שארד"ה קלושה, וכדין שארד"ה — המחזה מופרז ב- מופלג ונעדר אמת אמנותית. הסיום הוא חמקני, ונוסף על כך קורא המחזה להפקרות של עשיית דין עצמית".

● אייזיק רמבה ב"חרות":
ראש הממשלה עם כל צמרת מפא"י באו לתת גושפנקא לתורה, שמותר להרביץ לא רק עד זוב דם אלא עד מות, גם בלי דין ומשפט אלא מתוך עשיית דין לעצמם. לפי הצגה זו פטורה הממשלה מלחקור ולגלות את הפושעים אשר פצעו פצעים אנושיים את עורך העתון ועוורו... רפרוטה קלוקלת... מדוע צריך לרתום לקיטש כזה את גדול השחקנים העבריים... מחזה המתאים ל- חובבים של סניף מפא"י בגבעת עדה... צריכים היו לזרוק את ההצגה לכלבים".

● א. ב. ב"הבוקר":
"הבימה הגי- עה השבוע לכך שבפעם הראשונה היו מחי- אות כפיים של חלק מקהל הצופים מלוח- גם שריקת בוז... גם מבין אלה שלא שרקו, היו רבים שנשפם סלחה מן המחזה. מי שראה את המחזה אינו יכול שלא להצ- סער על שבימה ביבובה את המחזה האמנר- חיים הסובים ביותר שלה כדי להטיל שיקר- צים על העתונות כולה. איאשר שלא להזדעזע אם במדינה דמוקרטית מצוי תיאס- רון — המתמר להיות לאומי — את העתונות בצורה כזו, עד שהמסקנה הנזרחת מעל הבמה היא: צריך לשביר לעתונאים את הראש ולסתום להם את הפה אחת ולתמיד... הצגת הבכורה נערכה תחת משמר כבד של שוטרים ובלשים, בית הבימה נראה יותר כקסרקסיו צבאי מאשר תיאטרון חפשי".

● חיים גמזו ב"הארץ":
יש סכנה

שחמומי מוח שבקרב הצופים יראו את ה- אגרוף כאמצעי פורגוני נגד פירסומים שלא יהיו לפי טעמם.

● מ. ב"שלמה ב"הצופה":
"הדרך היחידה, לדעת מחבר המחזה, שנתרה לו כיום לאורח להתגונן בפני העתונות היא לדפוק את העתונאי, לשבור לו את העי- צמות... ההצגה באה להכין את דעת הקהל לקראת הגבלת חופש העתונות ב- מדינה... ההצגה היא מגמתית וחי-צדדית ביותר, עשויה כמעט במתכונת של הזמנה ממשלתית".

מאחורי הקלעים

כני הנויים

חמיתר הראשון בשלישית המיתרים שהתפרקה, זמר הבס שמעון ישראלי, הצטרף השבוע לתיאטרון סמבטיון. אחרי שהנהלות כל התיאטרונים מתחו אתו במשאימתן לחתימת חוזה עבודה. בסמבטיון יתחיל שמעון ישראלי לעבוד בחזרות על התיכנית החדשה, שנכתבה בידי יוסף הייכלום ותי- ברים בידי דודון שמר. נושא התיכנית: קורותיו המוזרות של זוג משקפים בודד — עליה דומה לעלילתו של כובע הקש האיי- טלקי, שהוצג בקאמרי, לפני כשנה... תוכנית שישית לרביעית מועדון התיאטרון הוזמנה אצל דן אלמגור ויוחנן וואי, שהשתתפו גם בשתי התיכניות הקוד- מות של המועדון. את התיכנית החדשה יביים, כרגיל, יוסף (פסו) מילוא... כנס נאשים נערך השבוע באולם בית ציוני אמריקה בתלאביב. את הכנס הגדיל כינס גיוריג חאל. מנהלו של דורותי, שהפסיק את הצגות התיאטרון אחרי ששקע בחובות של יותר ממאתים אלף ל-י. חאל ביקש מנושיו לדחות חובותיו לשנה אחת. הוא סיפר על נשף אמנים גדול ויקר, שיערך בחייל התרבות בתודש הקרוב וייקדש כולו להצלת דורותי ממזבו הקשה. שלושה סיפורים, בלתי-קשורים זה בזה, מהמים את עלילתו של אגדות לוד. המחזה החדש של משה שמיר, שיוצג בקרוב בתיאטרון הקאמרי. את המחזה, בו ישתתף לראשונה על בימת הקאמרי יהודה מוקס שעזב את תיאטרון זירת, יביים מיכאל בוי- גים... חדר המבית היה אחד מחלקי התפאורה החשבים ביותר, ב- הצגת המחזה שירש הרע בתיאטרון זירת, בחודש הבא. המחזה, העוסק ביחסי הדת, האזרח והמדינה בתקופת יתן, עם הקבלות חריפות ואקטואליות לאקטואליות, יבויים בידי מיכאל אלמו המחפש צחת שתקנים מתאים. צייר ותפאורן.

אכתה דיוק ארותי

חצאיות, רק חצאיות

1060/48) אומרת בגלוי שניסתה לשלוח את חתנה, וכל מה שהעלתה בה היו רק חצאיות ושוב חצאיות, או לכל היותר מספר מצומצם של לובשי מכנסים הנמקים בתחום בית-הספר, שהם טיפוסים אידיאליים רק למורים. לאן געלי מו, רוצה לדעת, כל אותן הבלוריות הפרועות והחולצות הכחולות? את מקומן תפס הלבוש נוסח בוק ג'ונס, תסרוקת גיימס דין והשד יודע מה עוד. גם הבנות לא יותר טובות, קובעת היא. אולי, מקוה היא, ימצא מישהו שיאחז בעט, יכתוב אל אחת כמות, המשוגעת כמה לסיולים ברגל ובי אופניים, ולקומיציזם.

עליו להיות, איפוא, לא פחות מגיל שביעית, ואם חושב הוא שיוכל להכניע את אופיי ואת העזות שבי, לשם כך עליו להיות בעל זרוע ברזל.

★ ★ ★

מודעה בעתון אמריקאי: "דרוש בעל בלבונדית בת 18. עליו להיות בעל כסף רב, כדי שיוכל להחזיק בה במותרות שהיא רגילה להם. טעמה הוא פרות חורפן, קאביאר ויה לומיס. על המועמד לכתוב אל: "אב נואש", ת.ד. 44."

★ ★ ★

תודעה יהודית

רצוי שיהיה לך לפחות קצת תודעה יהודית. אם רוצה את להתכתב עם (1060/49), יש לו לעתים המון זמן, בעיקר כאשר יורד גשם בערבים. או יושב הוא בביתו ורוצה היה לכתוב לך מכתבים, בתנאי שאת בת 19-23. על מה יכתוב? אל תהיי תמימה: על ספרות, סרטים, פוליטיקה ועוד.

★ ★ ★

תמי. מה דעתי אם תכתבי יומן? לא איכפת לי אם דעתי באמת חשובה לך, אז אוכל לומר לך שרק ילדות טובות כותבות יומן. לרעות אין זמן.

★ ★ ★

פורים שמח

הן אינן חסרות חברה, הלילה. ברוך השם, יש די והותר, מנסות (1060/50), שתי תלמידות תיכון מסביבות תל-אביב, לתת לי להבין. אלא שהפעם פשוט החליטו לבלות בגשף פורים, יפה מאלה בהם השתתפו עד כה. לשם כך, סבורות הן, די אם תכרנה, תחילה בכתב, שני סטודנטים ירושלמיים, אי בוגרי תיכון, שיביאו אותן אל הגשף הנכסף. בלבד שיבטיחו לנו בילוי יפה בפורים, חוזרות הן ומתרות.

ציפור קטנה לחשה לי...

החזרות לשורש הרע, שיועלה בקרוב בזירה, מתקיימות, לפי שעה, בביתם של ריקה ויוחנן זראי. הווג טרם הצליח למצוא מטפלת נאותה לבתם בת ארבעת החודשים, יעל... כאשר עלעל נחמן ("בובי") צ'רניצ'ר באחד השבועונים, התעלם כליל מתמונת השער בה נראתה יפהפיה שתרחרת. ידיו שהעירו לו כי היתה זו אשתו, חיה הררית, זכו לתשובה: "באמת? לא היכרתי אותה. אם כתוב שזו היא, מן הסתם ככה זה". ידיו מונוסי אומר על דן אלמגור שהוא בית-חרוזה. ביטוי אחר שלו, פחות אקדמי (לא על דן אלמגור): חולאים (חארא זה לא מלה).

פה בעיר הסואנת תל-אביב / טבעי חי את שאלתי / בלהט ההוללות המשכרת / בניחווחה המזויף / אך הנה לבי הזור / עדיין כחלל הריק / שבין כתלי החדר בחורף / האם גם את, האל-מונית הנאה / בכרך השיכור הזה תלי-אביב? / אם כן הבה יחדיו / נשתה את הכוס המיסתורית / ונראה כיצד החמה טובלת באוקיינוס, סתום / ונראה כיצד הפרח העדין הלבן / יצמח באדמה הגסה השחורה / הוי... התבואי, / ותמלאי את לבי הריק, נערה? באמת, לבי.

נערת השבוע

יעל ישי חופשיה, לבנה ומעל לגיל 21 (6 שנים). היא מתכוונת, ברצינות רבה, לצאת בקרוב מאלמוניותה, לתי פוס מקום חשוב בזירה שהתרוקנה משחקניתה הראשית עדנה שביט. בחיפה היתה יעל דמות מוכרת מאד. היא השתתפה באורח פעיל, בתקופת מחזמת העצמאות, בלהקת חיל הים, לאחר מכן בכל להקה אמנותית אומללה אחרת שהוקמה ונפלה. מזל כמעט שיחק לה, כאשר נקראה עליידי האוהל לתפוס את מקומה של בטי סגל שחלתה, בשולמית. אז

כאילו להכעיס, החלימה בטי בדיוק ברגע הנכון. לא יצא דבר מכל העסק. אומרת היא: "אני אוהבת מחזות בעיתיים, דמויות מסורכות. אבל מה בעצם הולכים לחפש מחזות זרים? יש לנו חומר נפלא. התנ"ך!" לשאלה מה עם מחזורים ואם יש בדעתה להיכנס למחזור בתל-אביב, משיבה היא ברצינות: "אין לי זמן לזה. לא חסרים, בכלל, אני לא טובלת את כסיתי." באותו ערב ראיתי יושבת שם.

בשבוע שעבר, ביום בו הניע ג'ון צ'ארלס מאחד וחייתו לתל-אביב — וגם למחרת — לא הסתלקו כל החתיכות הנחרדות של רחל בשבע בערב כדרך בקודש, כדי למחר להספיק להיות בבית עוד לפני שחזור הבעל היגע מעבודתו. הן נשארו שעות לאחר מכן, כדי להתענג על מראהו של מיסטר פוטבול, "ומי יודע?" נאנחה בת שלוש-שפלוט בעלת פסים צבועים לבנים בשערה הצבוע שחור, "אני שואלת אתכם, זה לא פשע? בן 26 וכבר יש לו שלושה ילדים!"

★ ★ ★

מגארדנר עד אפלטון

"לרותי", שלום רב. פותח (1060/45) ברוך חשיבות את דבריו. "אם זה שמך האמיתי, אינך צריכה להתרגז יותר מדי. מחקי את המרכאות וזה יהיה בסדר. אני מקוה רק שזה לא ישפיע על שלמותו ובריאותו של המכתב שאני רוצה לפרסם במדריך."

"אני בחור פשוט ועליו, שלא מזמן עבר את שנתו ה-18 ושהיגו די בסדר, ויש כאלה שאימרים עליו שהוא אפילו בחור טוב. איך שלא יהיה, מבחינה חיצונית לפחות, אני נראה די טוב, וזה מכל הטחחים. בשביל כל המעונינות באופי, או האופי שלי מורכב מהמון תכונות טובות שמס' תדרות טוב מאד עם התכונות הפחות טובות. כדי לא לפגור אחרי קצב המאה ולסתום כמה שאפשר את יתר החורים בהשכלה, אני לומד כבר שנה שלמה באוניברסיטה, וכדי להשלים את הרוח הבריאה עם גוף בריא, לכך דואג לי הצבא. נוסף לעיסוקים אלה אני נוהג לעשות גם טיולים בריאים ברגל... כדי לא להישאר צר איש, אני קורא כל מיני ספרים, מגארדנר ועד אפלטון."

הנערה צריכה להיות תל-אביבית או ירושלמית, נחמדה, וכמובן שהיא ממחר להבטיח שלא תשתעמם בחברתו.

★ ★ ★

דא ירושלמים

אינני מבינה מדוע מתעקשות שתי הנערות (1060/46) ש' לפניכם להתכתב דווקא עם בלתי ירושלמים, למרות שמבחינה גיאוגרפית ואינטלקטואלית גם הן כאלה. הן בנות 20-21, עובדות במשרד ממשלתי, משתגעות אחרי טיולים, הרפתקות, ספורט, שחייה וכו' וכו' (יש לי הרושם שבעיקר וכו'). הבחורים יכולים להיות מן ועד באר-שבע, רק לא מירושלים.

★ ★ ★

הכל ירח מלאכותי

אם השיר ימצא חן בעיניך, אל תחליטי שמחר תשבי לכתוב אל (1060/47). עשי זאת עכשיו. הוא נואש, פשוט. הן פעם סבור הייתי / כי ידעתי אהבה מהי / אך הכל היה רק ירח מלאכותי / שנמל לארץ והתרסק. / ואני

כן, אני מסכים...

אסקוט טעיה יולטר
טובה יולטר!

תוכניות

המצור נפרץ

פריטה עמומה של מיתרי נבל מעבירה את מאזיני קול ישראל מדי ערב, בתום מהדורת החדשות של השעה תשע, אל הימים הנסירים של שנת 1948. האחרים על שדורי העשור דואגים להמציא בצורה זו פרק תמיציתי של דברי ימי הולדת המדינה לכל מי שאינו יודע, או אינו זוכר, את מה שקרה לפני עשר שנים.

ככל מפעל חיובי אחר של מתכנני העשור, זכה אף מפעל זה לתגובות שונות (*). אחת מהן: זעקות חומה מצידם של חברי אצ"ל ו"לח"י שזכרם נפקד, משום מה, בתוכניות העשור.

לאחר שבמשך קרוב לחודש ימים הוזכרה מלחמת המחתרת בפרקים הערבים, רק בי שולי החדשות לשעבר, פנו לוחמים רגישים של המחתרת לנציגיהם בכנסת, תבעו פעולה. מספר פניות ותגובות, בעל פה ובכתב, לא נשא פרי וחברי סיעת חרות בכנסת החלו לתבוע מעשים. כצעד ראשון הוחלט להביא את השאלה בפני המועצה הציבורית לענייני שידור, בה יושב אף חבר הכנסת של סיעת חרות, בנימין אבניאל.

ישיבת המועצה הציבורית נקבעה ליום ד', אולם עור ביום ג' בערב יכלו מאזיני קול ישראל לשמוע, כי "כוחות האצ"ל פרצו את הכיצור שהוטל על העיר העתיקה" היום, לפני עשר שנים.

גלים קצרים

טלוויזיה בעוד שנים

מנחם שירות השידור צבי זינדר הרגיע השבוע את שוללי הטלוויזיה בישראל. אמר הוא: "למרות שאני מחסדי הטליוויזיה, אני מקהה כי תוך חמש שנים ימצא שידור טלוויזיה אף ברשותנו". אופ"י טימני מאד היה הדו"ח שהוגש עלידי הנהלת השידור לחברי המועצה הציבורית לענייני שידור. קבע הדו"ח: כבר עתה נע שות הכנות לכינונה של טלוויזיה ישראלית. . . . לריוזם יותר היו מייסדיה של חברת תחנת הרדיו, בתחנה המרכזית בתל אביב. המייסדים, שקיבלו זכיון למשך שני תיים לשידור הודעות מסחריות, בין פרקי מסיקה והודעות על זמן יציאת האוטובוסים, הודיעו כבר כי הם מקבלים לשידור מסחרי מודעות רדיופוניות מכל דכפין.

תדרין

המשרדים המפורסמים מטה עלולים להיות בעלי עניין, שינויים אפשריים.

● **מכחנו של אנטוני הקדוש**, (יום ד', 8.20 בערב, קול ישראל) — יציאת רתו ממוסיקאלי של לואי דה-מסטר, לפי מילים מאת גלדורה, שזכתה בפרס איטליה ליצירות שדור, לשנת 1957.

● **ראשון ראשון חביב**, (יום ד', 10.30 בערב, קול ישראל) — מצעד הפזמונים של החודש, בעריכת דרור בן אבני.

● **ניחוח הציר**, (יום ה', 9.30 בערב, קול ישראל) — יצחק שמעוני ואלון שמוקלר משוטטים עם המיקרופון בכפר.

● **פוקקור של עמי אסיה**, (יום ה', 6.10 בערב, קול ישראל, תוכנית ב') — אשנב שבועי לחייהם של עמי אסיה, בסיוע מקליטסרס ומיקרופון. השבוע: פרס.

● **תשע ורבע**, (יום ו', 9.15 בערב, גלי צה"ל) — תוכנית הבידור של גלי צה"ל, המחקה, לעיתים אף בהצלחה, את דגש קל ו"ל מביאה תסכיתונים, חידוני מתח, תקי לטי שבוע וזוטות.

● **כנורו של יוסי**, (יום ב', 9.30 בערב, קול ישראל) — סיפורו המומחז של מרדכי טביב, מעובד לתסכית בידי יעקב בנאי, אודות אם תמניה ששכלה את בנה, המאזין הזהיר לא יפתח את מקלטו בתא ריכים ובשעות המפורסות מטה. שינויים לא מתקבלים על הדעת.

● **ארץ חדשה אתה בונה**, (יום ד', 10 בערב, קול ישראל) — יומן החדשות של ישראל השניה. המגמה והעניין שחיים.

● **סופר וספר**, (שבת, 10.30 בבוקר, קול ישראל) — א' יקרא שיחה על ספרו של ב' בי יאמר דברי שבח על שירו של ג' וג' יסביר עד כמה חשוב א'.

(*) בנייה אף מברק בהול של כתב עתון אידישאי בארצות-הברית, שהאזין לשידור החדשות למחרת בואו לארץ, נבהל בשומעו כי 14 יהודים נהרגו במארב של הלגיון ה' ערבי ליד בית-נאבאלה, טילגראף זאת לעיתונות.

הצגה שניה

ב תל-אביב, אחרי שחזתה בהצגת ה' סרט פורה בקולנוע ירון, המסתיים במות גיבורת הסרט עלידי קפיצה למים, ניסתה אשה בת 30 להתאבד בקפיצה למי הים, נמשתה עלידי הצופים האחרים שיצאו מהצגת אותו סרט.

★ ★ ★

מלחמה קרה

ב תל-אביב, פרצה קטטה בין מוכר קרח לקונה מחומם, אחרי שהמוכר סירב לתת לקונה קרח בהקפה, הוכה על ידו נמרצות, נוקק לטיפול רפואי, שכלל תח- בשות קרח.

★ ★ ★

סינמה באלש

ב רמת-השרון, אחרי שהמועצה המקר מית סירבה להעניק לזקן בן 75 רשיון לפתיחת קולנוע, שפך הזקן נפט במשרדי המועצה, ניסה להעלותם באש.

★ ★ ★

מין בשאינו מינו

ב פנט אוליבנס, בריטניה, החליטו שבע נשים להציג מחזה בשם עולם בלי גברים, המסיף לקיום מין אחד בעולם, הסתלקו כולן מהחזרות אחרי שזו אחר זו נכנסו כל שבע השחקניות להריון.

★ ★ ★

העלמת עין

ב רחובות, התלונן יעקב מיכאליביץ במסטרות, כי מוכר פרות רימה אותו במכרו לו פרה, שלפי דבריו לא ראתה רק בעינה האחת, ואילו אחרי שהביאה לביתו התברר לו כי היא עיוורת בשתי עיניה.

★ ★ ★

מנות ברזל

ב רביבים, פתחו חברי הקיבוץ בחקירה נמרצת כדי לגלות היכן נעלם אחד מ' חלקי-החילוף למכונה חקלאית שהגיע למשק אחרי שהיה רבה, מצאו אותו מונח ארוז בתוך המקרה, שם הניח אותו האקונום ש' טען: "חשבתי שזה פילה".

★ ★ ★

ראיית הנודד

ב לונדון, קיבלה אשה גט מבעלה אחרי שהוכיחה לבית-המשפט כי בעלה היה מתעלל בה, לוקח עמו בצאתו מהבית חלק ממכשיר הטלפון, כדי שלא תוכל לחנות בשידורים.

★ ★ ★

חלומות פז

ב מעוז חיים, גילו בני המשק שיטה חדשה לציד האגמיות המזיקות לבריכות הדגים: פיזור גרעינים מעורבים בגלולות שינה, ואיסוף האגמיות בשק בשעת שנתן.

★ ★ ★

תצוגת אופנה

ב טבריה, נתפס ערבי בעת שניסה לג' נוב לבני נשים מאחד הגנות, הואשם והועמד לדין, טען בפני השופט כי התכחן רק לשאול כמה לבני גיליון, לשכנע את שתי גשותיו שירכשו לבנים כאלה, ולהחזיר אחריכן את הלבנים למקומם.

★ ★ ★

תחנת מעבר

ב חיפה, הגיש רופא-שיניים תביעת גט ברבנות, טען כי אשתו, אותה הכיר שבוע לפני שנשא אותה לאשה, היתה ב' הריון עוד לפני שהכירה, עזבה אותו עם הילד שילדה, זמן מועט אחרי הלידה.

★ ★ ★

פאול!

ב הרצליה, שעה ששמי ומורי בית הספר נסעו לרמת-גן כדי לחזות במשחק הכדורגל בין נבחרות ישראל חולס, פרצו אלמוגים את חדר ההתעמלות, גנבו משם כדורגל.

גדול אמני דורנו
מישל סימון

יופיץ אחרי הצלחתו בסרט "חיי איש הגון" ביצירתו הבאונית של הבמאי ההונגרי המהולל קזה רדחני

התשוקה
המוזרה

L'ETRANGE DESIR
DE MR. BARD

מהי תשוקתו של מישל סימון, אחרי שהרופאים קבעו שחיו מתקרבים לקיצם? האם הוא משתוקק לעושר? לאושר? ואולי משתוקק הוא, האיש המכוער ביותר בעולם, לאשה היפה ביותר בעולם? ואולי משתוקק הוא...

בואו לראות מהי תשוקתו המוזרה והנפלאה של מישל סימון בסרט הבלתי רגיל, המרתק והמוזעזע ביותר של השנה!

הכניסה רק לגיל 16 ומעלה החל ממוצ"ש, 25.1.1958

פאר

בקולנוע

תל-אביב

מופץ עלידי זינגר-פילם.

תחרות

פרסים

גדולה

לקוני נעלי

אבנעל
AVNAL

קנה - נחש - וזכית

פרטים בחניות אבנעל ברחבי הארץ

20 שנה לפרמוריה זילברמן. 20 שנות שרות ואיכות מעולים. מכירת היובל שלנו מ-31-17 בינואר. תהיינה הפתעות ומתנות לכל לקוח.

פרטים
בחלון
הראוה

תל-אביב, אלנבי 53א, פל. 61978

מוזמנים משתתפים. אחד הקוראים המשתתפים בעמוד זה יזכה מדי שבוע בפרס של 10 ל"ה הזוכה השבוע היא הקוראה דליה וינשטיין, מטולה.

לקומה הרביעית וחזרה

"אלטע זאכען, אלטע שייך" נשמעה קריאה מקוטעת זו של קונה החפצים הישנים. מוץ ומתנשף, כששק גדול וכבד על שכמו, הוא נראה גירר את רגליו ברחוב השקט, ברובע מהודר של העיר. הוא כמעט והתייאש מלמצוא לקוחות, כאשר לפתע נשמעה קריאה מהקומה הרביעית של אחד הבניינים: "אלטע זאכען, בוא הנה בבקשה!" האיש טיפס למעלה, הגיע לדלת הפתוחה של הדירה. בפתח עמדה אשה צעירה, ולידה ילד מבוהל. "נכון דוד שאם עוין לא ירצה לאכול תקח אותו?" היא שאלה את האיש. "לא", הוא ענה — והשאיר את האשה מתפוצצת בכעס, על שהעלתה אותו ארבע קומות לשוא.

איך לקרוא לקנאים מחוגי השלטון, שנגשו בלהט דתי ליצור פולחן לישראל רודוף קסטנר?
... נטורי קסטנר. ★ ★ ★
תחנת קול-ישראל, הכפופה למשרד ראש-הממשלה בהנהלת טדי קולק, יצאה מגדרה כדי לסלף את מסקנות השופטים בפסק-דין קסטנר, ולהחזיר לקהל את הדעה הכוזבת כאילו שמו של קסטנר "טוהר".

... זה לא קול ישראל, אלא קולק ישראל.
★ ★ ★
אחרי שהבימה העלתה על הקרשים את המחזה זרוק אותו לכלבים, המטיף לרצח עורכי העולם הזה, ואשר זכה לברכה רשמית מטעם ראש הממשלה, יקבל התיאטרון עתה מעמד של תיאטרון ממלכתי, שיפסיד אותו להבא מכל הצרות הכספיות.
... ואולי כאן קבור הכלב.
★ ★ ★
אחרי שרכש את מיתקני חברת של בישראל, הציע המיליונר האנגלי יצחק חלפסון לסולל-בונה להיכנס אתו בשותפות...
... לפי העקרונות המקודשים של הפוציאליזם: שלי שליך, ושליך שלי.

ספר אסבתא!

תחרון נועז בכנסת

מאת סופר מיוחד

ירושלים, יום ג'. מעשה נועז, שזכה לחשיפה בכל חלקי הבית, נעשה אתמול על-ידי יצחק רובינשטיין (ס' סיעת חזון) בשעת הויכוח על חוק ה' הגנה, המאפשר לסגור עתונים אשר ל' דעת שריהבטחון גורמים לחס של זיל' זול, טאגנות או מצבירות רע בציבור. שעה קלה לפני ההצבעה קם ח"כ רובינשטיין ממקומו ועבר לבית-השימוש. הוא שהה שם כ-10 דקות, עד אשר גבר מרה ההצבעה. כך הביע בצורה גאה ומהדהדת את מתנתו על הצעת-החוק, ודשם דף מוהיר נוסף בתולדות המלחמה למען זכויות-האזרח במדינה.

בחוגי סיעת-החזון ציינו אמש בקורת רוח שהתמרון הגאוני של ח"כ רובינ' שטיין מנע בעד ראש-הממשלה כל אפי שרות לסלק את שרי הסיעה מן הקר- אליציה הממשלתית. כאשר עלה הענין לדיון בהנהלת הקואליציה, הצהיר ח"כ רובינשטיין: "איני אחראי לפעילות מעי. דרכי העיכול שלי אינן סרות למשמעת קואליציונית." עמדה אמיצה זו, היוגת ממיטב המסורות של לוחמה-חופש ב' עולם הדמוקראטי, זכתה להד רחב. טופרנו הפרלמנטרי מוסיף: יש סיכוי יים כי פעולתו המהפכנית של ח"כ רובינ' ביגשטיין למען זכויות-האזרח תגרום ל' תגובות נמרצות בישיבה הבאה של ועדת הכנסת. נודע כי סיעות מפ"ם ואחרות העבדה קובלות על מיעוט חדרה-הגוה יות בקירבת אולם הכנסת, ודורשות ל' הקציב תקציב מיוחד להקמתם של לפחות 20 בתי-שימוש חדשים. לעומת זאת תציע סיעת-מפא"י בועדה להזמין מיתקן מיוחד מארצות-הברית, שיסגור אוטומטית את דלת בית-השימוש הקיים, עשר דקות לפני כל הצבעה. יש לצפות כי המאבק על הצעות אלה יהפך לאחד הקרבות המכריעים על דמות הדמוקרטיה הישראלית, כי המדובר ל' מעשה באחד מחוקי-היסוד, שיצרפרו ברכות הימים לחוקת המדינה.

"אני שונא אנשים שתמיד אומרים כן אחרי כל מה שאני אומר. ביחוד כשאני אומר לא!"

מחייל אל חייל

שאלות ותשובות אלה לוקטו מתוך תוכנית הבידור שני שערים של גלי צה"ל, שהוק' לטה במחנה צבאי, בהשתתפות צוות של בית-הספר לקשר וצוות של בית-הספר לחי"ר.
★ מה משותף לספוטניק השני ולנזקניק בשוק חכרמל?
בשניהם יש כלב מת.
★ מדוע משתמש חיל הקשר מפעם לפעם ביוני-דואר?
כדי להראות מדי פעם בפעם סימני חיים.
★ מה משותף לכלכלה הישראלית ולקצין המשטרה שביקר אצל הגברת שלום?
שניהם נכנסו למבוי סתום.
★ מה ההבדל בין מרכבה רגילה לבין מעשה המרכבה של דוד בך-גוריון?
במרכבה רגילה הסוסים נמצאים בחוץ.
★ כמה עדיף הפועל פתח-תקווה על גלי צה"ל?
לגלי צה"ל יש שני שערים ולהפועל פתח-תקווה יש שבעה.
★ מדוע מפורסם חיל הקשר יותר מחיל הרגלים?
לחיל הקשר הולכים כל בני המזכים.
★ מדוע מגיעות הלהקות הכושיות במטוסים ולא באוניות?
מפני שבאוניות יש כבר מספיק עסקים שחורים.

בלאדה חמשירית

את הבלאדה הבאה קיבלתי מדידי, ש' ביקש רק להודיע כי איננה כלולה בספר החמשירים שלו 101 חמשירים, אשר יופיע השבוע בשוק, בצירוף ציוריו של דוש.

מועשה במזכיר, יחודה,
שעלה מפקידה לפקידה
עד אשר, יום אחד,
כל פקידות המשרד
האשימו אותו בכזירה.

מה עשה המזכיר יחודה?
הוא ירד מפקידה לפקידה.

אז אמרו הפקידות:

"מוכרחים לחודות
שהגבר נמצא בירידה."

והסוף הוא עגוב כתמיד —
כי מאז למזכיר אין עתיד.

רק פקידות המשרד

מחזיקות מעמד

ועולות מפקיד לפקיד.

האק אתה מכיר את עצמך?

אם ברצונך לדעת באופן מדעי מה טיב האופי שלך, ענה בכנות מוחלטת על השאלות הבאות:

- 1) האם אתה יכול לחיזקר, כי רגע זה, כמה מדרגות יש מפתח ביתך ועד לדלת דירתך?
- 2) מי, לדעתך, עצבני יותר: גברים או נשים?
- 3) האם כל אוכל שאתה אוכל במסעדה נראה לך טעים יותר מן האוכל הביתי?
- 4) האם אתה מעדיף להאזין לנאום חשוב ברדיו, או לקרוא את תוכנו בעתונים, למחרת ב' בוקר?
- 5) נותנים לך אכמיה, זכוכית?
- 6) רעמים וברקים מקלקלים חלב בלתי-מפוסטר. נכון?
- 7) כשאתה יושב במרשם הקרי מי של מונית, עלייד הנהג, האם אתה נשען אחורה ונחנה מהי נסיעה, או מתכווץ קדימה במי תיחות?
- 8) האם, לדעתך, דרושה יותר או פחות יוזמה-חופשית בענייני הכלכלה בישראל?

חוכמה עמוקה

נודיסט נשאל מתוך היתול כיצד הגיע לערטול.

הוא הרביץ חיוך סימפטי וענה: "הן כך נולדתי!"

משה טליתמן, רמת-גן

★ ★ ★

זה לא מכבר נראה שלוימה כשהוא טופח על ברכיו בהתי- פעלות, למראה כלב רץ, וקר- רא: "הביטו איזה כלב — חמוד כזה, רץ כמו סוס!"

זעות לעולם צודקת

הנשיא אייזנהאור עוסק בתיחת שני בתי הקונגרס. (קול ישראל)
אליק מג, חיפה

אל יתהלל נואם כמותח.

גריה מכנית מחפשה בית מלאכה. (ידיעות אחרונות)

מרדכי דן, תל-אביב
בהצעות נא לפנות אל בול העץ התורן.

שגריר זר הגיש את כתם האמנה. (הארץ)

זוהר פריבאץ, ירושלים
פתיחה נאה ליחסים מדיניים.

נשרפו וילונות ותפוצי-בית כתוצאה מההתפוצות תגור-נפש. (מעריב)
דויד שירצמן, חולון
בוער בלהט החזון.